

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΜΗΜΑ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

**ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ**

**ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΠΑΝΕΙΣΠΡΑΞΗΣ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΤΣΙΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑΣ: Η. ΜΑΚΡΗΣ

Καλαμάτα,

ΜΑΡΤΙΟΣ 2010

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ-ΕΝΟΤΗΤΑ	ΣΕΛ.
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	7
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	8
ΜΕΡΟΣ Α΄:ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΔΑΝΕΙΑ	9
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ	9
1.2 ΕΥΘΥΝΗ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΣΤΗ	10
1.3 ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ	10
1.4 ΕΙΔΗ ΔΑΝΕΙΩΝ	10
1.4.1 ΕΝΥΠΟΘΗΚΑ ΔΑΝΕΙΑ	11
1.5 ΔΑΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΩΝ	15
2.1 ΠΟΤΕ ΜΙΑ ΑΠΑΙΤΗΣΗ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ	15
2.2 ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΩΝ	16
2.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ –ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	16
2.4 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ	19
2.4.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ	20
2.5 ΠΟΙΟΥΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΟΙ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ	22
2.6 ΤΑ ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ	23
2.7 ΠΟΡΕΙΑ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο :ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ-ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΔΑΝΕΙΩΝ	35
3.1 ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ	35
3.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ	35
3.3 ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο :ΣΥΜΦΩΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	37
4.1 ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ	37
4.1.1 ΠΡΩΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ - ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ (MINIMUM CAPITAL REQUIREMENTS)	38
4.1.2 ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΟΠΤΙΚΗΣ ΛΕΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (SUPERVISORY REVIEW PROCESS)	41

4.1.3 ΤΡΙΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ - ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ (MARKET DISCIPLINE)	43
4.2 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	44
4.2.1 Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	45
4.2.2 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	47
4.2.2.1 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	48
4.2.2.2 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	51
4.2.2.3 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	52
ΜΕΡΟΣ Β':ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΩΝ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο :ΥΠΟΘΗΚΗ	53
5.1 ΓΕΝΙΚΑ	53
5.2. ΕΓΓΡΑΦΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ	53
5.3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ	53
5.4 ΑΔΙΑΙΡΕΤΟ ΥΠΟΘΗΚΗΣ	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο :ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ	55
6.1 ΓΕΝΙΚΑ	55
6.2 Η ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ ΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΜΕΣΟ	55
6.3 ΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗΣ ΣΕ ΥΠΟΘΗΚΗ	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ^ο :ΕΝΕΧΥΡΟ	56
7.1 ΟΡΙΣΜΟΣ	56
7.2 ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΝΕΧΥΡΟΥ	56
7.3 ΑΔΙΑΙΡΕΤΟ ΕΝΕΧΥΡΟΥ	57
7.4 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΝΕΧΥΡΟΥ	57
ΜΕΡΟΣ Γ':ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ^ο :ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ	58
8.1 ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	58
8.2 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΙΕΣΗΣ	58
8.2.1 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ	58
8.2.2 ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ	58
8.2.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ^ο :ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΕΡΝΑΕΙ Η ΑΠΑΙΤΗΣΗ ΜΕΧΡΙ ΝΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΕΙ	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 ^ο :ΠΡΩΤΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΕ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 ^ο :ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	64
11.1 ΓΕΝΙΚΑ	64
11.2 ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	65
11.3 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΔΙΚΑΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΑΝΕΙΟΥ	65
11.4 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΔΑΝΕΙΟΥ	67
11.5 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΣΕ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ	67
ΜΕΡΟΣ Δ':ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΠΑΝΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΕ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 ^ο :ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ-ΕΞΩΔΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ	68
12.1 ΓΕΝΙΚΑ	68
12.2 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ	68
12.3 ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΔΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΗΣ ΟΦΕΙΛΗΣ	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13 ^ο :ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	70
13.1 ΓΕΝΙΚΑ	70
13.2 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ	71
13.3 ΠΛΥΣΗ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	71
13.4 ΒΕΒΑΙΩΤΙΚΟΣ Η' ΦΑΝΕΡΩΤΙΚΟΣ ΟΡΚΟΣ	72
13.5 ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΕΝΥΠΟΘΗΚΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14 ^ο :ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ	73
14.1 ΓΕΝΙΚΑ	75
14.2 ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	75
14.3 ΤΙΤΛΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΟΣ	76
14.4 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	76
14.5 ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ- ΕΠΙΔΟΣΗ ΕΠΙΤΑΓΗΣ	77
14.6 ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	79
14.6.1 ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ	79
14.7 ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15 ^ο :ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	84
15.1 ΓΕΝΙΚΑ	84
15.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	85
15.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	85
15.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΕΛΕΣΙΔΙΚΙΑΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	87
15.5 ΕΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ Η ΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΗΜΒΙΩΣΗΣ ΣΕ ΥΠΟΘΗΚΗ ΜΕ ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	87

15.6 ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΑΞΙΩΣΗΣ ΠΟΥ ΕΠΙΔΙΚΑΣΤΗΚΕ ΜΕ ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	88
15.7 ΔΙΑΚΟΠΗ Ή ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16 ^ο : ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ	90
16.1 ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ-ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ	90
16.2 ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ-ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ	90
16.3 ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ	91
16.4 ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ	91
16.5 ΠΛΕΙΟΔΟΣΙΑ-ΚΑΤΑΚΥΡΩΣΗ	92
16.6 ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ	92
16.7 ΑΝΑΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ	93
16.8 ΑΚΥΡΩΣΗ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ Η' ΑΝΑΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ	93
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	94
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	95

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ

Η διπλωματική που θα παρουσιάσουμε στη συνέχεια αποτελείται από τέσσερα μέρη: Το πρώτο μέρος περιέχει τον ορισμό των δανείων σε καθυστέρηση καθώς και το ρυθμιστικό πλαίσιο για δάνεια σε καθυστέρηση. Η συγκεκριμένη ενότητα περιλαμβάνει κεφάλαια που αφορούν στα δάνεια, καθυστερήσεις δανείων, προσωρινή και οριστική καθυστέρηση δανείων καθώς και αναφορά στο Σύμφωνο της Βασιλείας II και τις συνέπειες εφαρμογής του στην Ελλάδα.

Στο δεύτερο μέρος με τίτλο εξασφαλίσεις δανείων περιγράφουμε τις εξασφαλίσεις που ζητούν οι τράπεζες για να χορηγήσουν ένα δάνειο. Στη συγκεκριμένη ενότητα περιγράφουμε την υποθήκη, προσημείωση και ενέχυρο.

Στο τρίτο μέρος που αφορά στις διαδικασίες χειρισμού δανείων σε καθυστέρηση περιλαμβάνονται κεφάλαια που αφορούν στην αποτελεσματική διαχείριση ληξιπρόθεσμου χαρτοφυλακίου, στα βασικά στάδια από τα οποία περνάει μία απαίτηση μέχρι να εκκαθαριστεί, τις πρώτες ενέργειες των τραπεζών μετά την μεταφορά των απαιτήσεων σε οριστική καθυστέρηση και το κλείσιμο λογαριασμού.

Στο τέταρτο και τελευταίο μέρος που αφορά στις διαδικασίες επανείσπραξης δανείων σε οριστική καθυστέρηση περιλαμβάνονται κεφάλαια που αφορούν στο συμβιβασμό-εξώδικη ρύθμιση απαίτησης, αναγκαστική εκτέλεση, αναγκαστική διαχείριση, διαταγή πληρωμής και πλειστηριασμό.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην εποχή της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης είναι φυσικό να παίζει πολύ μεγάλο ρόλο στην ευστάθεια του χρηματοπιστωτικού συστήματος, εθνικά και περιφερειακά, το ποσοστό των καθυστερούμενων δανείων και πως αυτό μεταβάλλεται.

Είναι φυσικό σε μία περίοδο που χαρακτηρίζεται από χαμηλή ρευστότητα να υπάρχουν δυσκολίες από μέρους των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών να αντεπεξέλθουν στις δανειακές υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει. Το ποσοστό αυτό των καθυστερήσεων όσο υψηλότερο γίνεται τόσο αυξάνει τις επισφάλειες των τραπεζών με αποτέλεσμα οι τράπεζες να κλείνουν περαιτέρω τις κάνουλες χρηματοδότησης και να αυξάνουν τις προβλέψεις του για επισφάλειες ώστε να αντεπεξέλθουν στον αυξημένο κίνδυνο ένας μεγάλος αριθμός δανείων να μην μπορεί να εξυπηρετηθεί.

Αυτός ο φαύλος κύκλος είναι φυσικό να προκαλεί τεράστια προβλήματα στην ομαλή πορεία της οικονομικής ζωής και για αυτό είναι σημαντικό για τις τράπεζες να μπορέσουν να ελέγξουν τα καθυστερημένα δάνεια και να μπορέσουν να εισπράξουν τα ποσά που έχουν δανείσει μέσω αποτελεσματικών διαδικασιών.

Στην εργασία αυτή θα περιγράψουμε που βρίσκονται τα καθυστερούμενα δάνεια στην Ελλάδα σήμερα, ποιο ρυθμιστικό πλαίσιο τα διέπει και με ποιες διαδικασίες οι τράπεζες τα χειρίζονται μέχρι να καταφέρουν να εισπράξουν τα ποσά που είχαν προϋπολογίσει όταν χορηγούσαν τα συγκεκριμένα καθυστερούμενα δάνεια.

Ο αναγνώστης ολοκληρώνοντας την ανάγνωση της εργασίας μας θα έχει μία πλήρη άποψη για το πώς ορίζονται τα καθυστερούμενα δάνεια, ποιο είναι το ποσοστό τους σήμερα στην Ελλάδα και πως οι τράπεζες τα χειρίζονται είτε η καθυστέρησή τους είναι προσωρινή είτε είναι οριστική. Επίσης θα έχει και μία πλήρη άποψη για τις ενέργειες των τραπεζών, στην περίπτωση που τα δάνεια έχουν κηρυχθεί σε οριστική καθυστέρηση, προκειμένου να μπορέσει να επανεισπράξουν τα ποσά που έχουν δανείσει μαζί με τους νόμιμους τόκους.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΔΑΝΕΙΑ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ

«Δάνειο είναι η σύμβαση με την οποία ο ένας συμβαλλόμενος (δανειστής) μεταβιβάζει κατά κυριότητα στον άλλο συμβαλλόμενο (οφειλέτη) χρήματα ή άλλα αντικαταστατά πράγματα, αυτός δε υποχρεούται να επιστρέψει πράγματα της αυτής ποσότητας και ποιότητας με τη λήξη της σύμβασης (806ΑΚ).» (Δέσποινα Κλαβανίδου, 1997, σελ 144)

«Το δάνειο αποτελεί την κατεξοχήν πιστωτική σύμβαση, αφού από οικονομική άποψη κατευθύνεται στη χρονικά περιορισμένη παραχώρηση ενός κεφαλαίου, κατά κανόνα ενός χρηματικού ποσού, για οικονομική χρησιμοποίηση του από το λήπτη. Το χρηματικό δάνειο ειδικότερα αποτελεί τη σημαντικότερη μορφή άμεσης πίστωσης, γιατί η προσωρινή ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης του λήπτη πραγματοποιείται με την απευθείας παραχώρηση της από τον πιστοδότη, σε αντίθεση με τις έμμεσες πιστώσεις όπου η ενίσχυση της αγοραστικής δύναμης του λήπτη επιτυγχάνεται με την ανάληψη χρηματικής υποχρέωσης εκ μέρους του πιστοδότη έναντι του λήπτη ή τρίτου.» (Δέσποινα Κλαβανίδου, 1997, σελ 144)

Με την σύμβαση του δανείου δημιουργείται μια καθαρή προσωπική ενοχική σχέση μεταξύ του δανειστή και του οφειλέτη. Επίσης από αυτή γεννάται δικαίωμα για τον δανειστή να στραφεί μόνο κατά του οφειλέτη.

1.2 ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΣΤΗ

Ο Αγγελάκης(1991) υποστηρίζει ότι με βάση τον παραπάνω ορισμό, η σύμβαση του δανείου γεννά βασικά παροχές προς την πλευρά μόνο του οφειλέτη για απόδοση αυτών που δανείστηκε. Είναι όμως δυνατών να ευθύνεται και ο δανειστής για νομικά ή πραγματικά ελαττώματα αυτών που δάνεισε.

1.3 ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ

Ως δανειολήπτης συμβάλλεται πάντοτε ένας καταναλωτής, δηλαδή ένα φυσικό πρόσωπο. Από την άλλη πλευρά δανειοδότης είναι κάποιος πιστωτικός φορέας, που χορηγεί την πίστωση στο πλαίσιο της εμπορικής, επιχειρηματικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας. Τέτοιος πιστωτικός φορέας μπορεί να είναι με βάση το άρθρο 4ν. 2076/1992 μόνο τα πιστωτικά ιδρύματα, δηλαδή οι τράπεζες. Η δανειακή σύμβαση χάνει το στοιχείο της ατομικότητας και εντάσσεται στο πεδίο των μαζικών και τυποποιημένων συναλλαγών. Ο καταναλωτής δεν έχει τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης των συμβατικών όρων που, στο μεγαλύτερο τους μέρος, είναι προδιατυπωμένοι από την τράπεζα.

Εξάλλου τα τραπεζικά δάνεια υπόκεινται σε ιδιαίτερο καθεστώς σε σχέση με τον καθορισμό των επιτοκίων και την δυνατότητα ανατοκισμού. Ο καταναλωτής είναι ο ασθενέστερος συμβαλλόμενος σε σχέση με την τράπεζα.

1.4 ΕΙΔΗ ΔΑΝΕΙΩΝ

Σήμερα οι πιο συνηθισμένες παραλλαγές έντοκου δανείου είναι: το τοκοχρεολυτικό δάνειο το οποίο αποπληρώνεται με ίσες δόσεις και σε κάθε δόση εξοφλούνται τόσο το κεφάλαιο όσο και οι τόκοι, το ομολογιακό δάνειο, το ναυτικό δάνειο, το ενυπόθηκο δάνειο, τα δάνειο με ενέγγυο πίστωση, το δάνειο με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό. Υπάρχουν και άλλα ιδιαίτερα είδη δανείων που ρυθμίζονται με ειδικές διατάξεις όπως τα δάνεια με ενέχυρο καπνό, τα γεωργικά δάνεια με (γεωργικό) ενέχυρο κ.τ.λ.

1.4.1 ΕΝΥΠΟΘΗΚΟ ΔΑΝΕΙΟ

Όταν ένα δάνειο απλό, χρεολυτικό ή με ανοικτό λογαριασμό ασφαρίζεται με υποθήκη, η τράπεζα η οποία είναι η δανείστρια έχει δικαίωμα να ζητήσει από τον πιστούχο την κατάρτιση της δανειακής σύμβασης με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Το έγγραφο αυτό του ενυπόθηκου δανείου περιέχει τους όρους και την παραχώρηση της υποθήκης χωρίς την άμεση καταβολή των χρημάτων.

Μετά την εγγραφή της υποθήκης, η τράπεζα μπορεί να καταβάλει τα χρήματα. Είναι όμως δυνατόν η υποθήκη να παραχωρηθεί και μετά την κατάρτιση της δανειακής σύμβασης και την καταβολή των χρημάτων από την τράπεζα.

Σε περίπτωση που η τράπεζα κρίνει ότι θα πρέπει να επιδιωχθεί αναγκαστική είσπραξη της απαίτησης της η οποία βρίσκεται στην οριστική καθυστέρηση, τότε η απόκτηση της υποθήκης με συμβολαιογραφικό έγγραφο έχει ως συνέπεια την ύπαρξη τίτλου εκτελεστού με αποτέλεσμα την ταχύτερη πλειστηρίαση του υπεγγύου ακινήτου

Έτσι η αναγκαστική εκτέλεση στο ενυπόθηκο ακίνητο γίνεται χωρίς τελεσίδικη απόφαση ή απόφαση που να έχει κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή , αυτό εξασφαλίζεται εξαιτίας ότι το υποθηκικό συμβόλαιο είναι τίτλος εκτελεστός. Επίσης δεν χρειάζεται να επιβληθεί αναγκαστική κατάσχεση, αλλά να επιδοθεί επιταγή για πληρωμή η οποία θα περιέχει περίληψη του παραπάνω συμβολαιογραφικού εγγράφου και να γράφει στο βιβλίο κατασχέσεων του υποθηκοφυλακείου της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο. Η εγγραφή της επιταγής στο βιβλίο κατασχέσεων ισχύει ως αναγκαστική κατάσχεση.

1.5 ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ

Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του υπολοίπου της συνολικής χρηματοδότησης της οικονομίας από τα εγχώρια ΝΧΙ,6 μετά την επιτάχυνση που παρουσίασε την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2008, επιβραδύνθηκε τους τελευταίους μήνες του έτους (δ' τρίμηνο 2008:16,6%, δ' τρίμηνο 2007: 13,5%, βλ. Πίνακες 1 και 2) και το πρώτο δίμηνο του 2009 διαμορφώθηκε σε 14,2% το Φεβρουάριο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1:

Πίνακας 1.3 Χρηματοδότηση της οικονομίας από τα ΝΧΙ στην Ελλάδα

(επίσης: εκατομμύρια ευρώ)

	2003	2006	2007	2008*			2009*			
	4' τρίμηνο ¹	4' τρίμηνο ¹	4' τρίμηνο ¹	α' τρίμηνο ²	β' τρίμηνο ²	γ' τρίμηνο ²	δ' τρίμηνο ²	Δεκέμβριος ³	Ιανουάριος ³	Φεβρουάριος ³
1. Συνολική χρηματοδότηση της οικονομίας από τα ΝΧΙ	13,8	15,6	13,5	16,1	17,3	17,8	16,6	13,4	14,0	14,2
2. Χρηματοδότηση κρατικής οικονομίας	4,6	1,8	16,1	9,4	1,2	3,5	8,1	1,3	10,9	21,3
3. Χρηματοδότηση του επιχειρηματικού τομέα	19,8	21,7	21,7	22,6	22,1	20,2	18,3	22,9	14,6	12,9
3.1 Χρηματοδότηση των επιχειρήσεων ⁴	12,3	17,3	20,1	23,3	24,1	22,6	21,6	18,7	17,2	15,3
3.2 Χρηματοδότηση των νοικοκυριών	30,3	26,9	23,6	22,0	19,9	17,6	14,8	12,8	11,8	10,3
α) της αμοιβής										
3.2.1 Στρατηγικά δάνεια	31,1	26,4	23,3	20,9	16,5	16,3	13,4	11,5	10,6	9,6
3.2.2 Καταναλωτικά δάνεια	30,3	23,7	22,6	23,3	22,1	21,0	18,4	16,0	14,7	12,3

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

* Ανοδηγημένο σημερινό ποσό ' πρώτου του 2008

1 Περιλαμβάνονται τα κρατικά δάνεια, το οποίο να μην περιλαμβάνει τα χρεώματα των Δημοσίων των Δήμων από στα χρηματοδοτικά τους τα ΝΧΙ, τα ελεγχόμενα κρατικά δάνεια και τα πιστώματα των εταιρικών ομίλων. Οι εθνικοί μετόχοι περιλαμβάνονται στην ίδια κατηγορία, ανεξάρτητα και αν αυτοί συμμετέχουν στην αποτίμηση σε τμήρα των δανείων με ή χωρίς νόσημα.

2 Μηνιαίο ποσό πωληθέντων, α. αμύχλων, προέλευσης από τους ασφαλιστικούς εθνικούς ετασμούς, μετόχους για απόδοση και όχι από τους μετόχους στο τέλος του μήνα. Ο άλλος τμήρας μετόχων για απόδοση πωληθέντων, α. αμύχλων, προέλευσης από τους μετόχους στο τέλος του μήνα, ανεξάρτητα από τον τρόπο χρηματοδότησης των μετόχων, δηλ. ως "Τμήμα", "Σημείωση" στο Τμήμα "Στατιστικά στοιχεία για τη Δομή του τμήρα" των Δελτίων Διάδοσης ΕΚΤ).

3 Ετήσιος μετόχων μετόχων στο τέλος του μήνα.

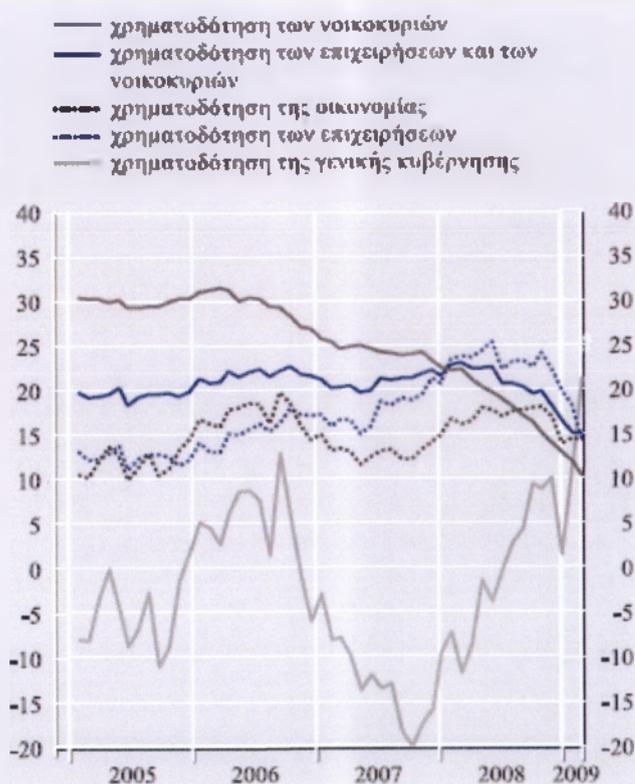
4 Σημειώνεται ότι ο μετόχος μετόχων της χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις για τον μήνα Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2009 είναι αντιστοίχως υψηλότερο από τον αντίστοιχο μετόχων του ΝΧΙ άλλης χώρας της Δομής του τμήρα ΝΧΙ, στην ίδια περίοδο, ο οποίος μετόχος μετόχων έφθασε 23,3% τον Ιανουάριο και 16,6% το Φεβρουάριο.

Η επιβράδυνση αυτή αντικατοπτρίζει την έντονη υποχώρηση που σημειώθηκε στο ρυθμό πιστωτικής επέκτασης προς τον ιδιωτικό τομέα την αντίστοιχη περίοδο. Αντίθετα, ο ετήσιος ρυθμός ανόδου του υπολοίπου της χρηματοδότησης της γενικής κυβέρνησης συνέχισε να επιταχύνεται (Φεβρουάριος 2009: 21,3%, δ' τρίμηνο 2008: 8,1%, δ' τρίμηνο 2007: -16,1%), αντανακλώντας εν μέρει τις μεγαλύτερες τοποθετήσεις των ΝΧΙ σε κρατικούς τίτλους

ΠΙΝΑΚΑΣ 2:

Διάγραμμα Χ.2 Χρηματοδότηση' της οικονομίας και των επιμέρους τομέων από τα ΝΧΙ στην Ελλάδα

(εκατοστιαίες μεταβολές έναντι του ίδιου μηνός του προηγούμενου έτους)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.

1 Η χρηματοδότηση της οικονομίας από τα εγχώρια ΝΧΙ περιλαμβάνει τα δάνεια που αυτά έχουν χορηγήσει στις επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά και τον τομέα της γενικής κυβέρνησης, το σύνολο των χρεογράφων του Δημοσίου και των ομολόγων των επιχειρήσεων που διακρατούνται από τα ΝΧΙ, καθώς και τα υπόλοιπα των δανείων και των εταιρικών ομολόγων που έχουν τιτλοποιηθεί. Για τον υπολογισμό των ρυθμών μεταβολής της συνολικής χρηματοδότησης λαμβάνονται επίσης υπόψη οι συναλλαγματικές διαφορές, καθώς και το σύνολο των διαγραφών στις οποίες προέβησαν οι τράπεζες κατά την περίοδο αναφοράς.

Η επιβράδυνση του ρυθμού πιστωτικής επέκτασης προς τον ιδιωτικό τομέα (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) αντανάκλα την υποχώρηση του ρυθμού πιστωτικής επέκτασης τόσο προς τις επιχειρήσεις όσο και προς τα νοικοκυριά. Η εν λόγω εξέλιξη αποδίδεται στη μετάδοση των επιπτώσεων της χρηματοπιστωτικής κρίσης στην πραγματική οικονομία και στις δυσμενείς προβλέψεις για την οικονομική δραστηριότητα στο μέλλον.

Τα ανωτέρω ενισχύουν την αβεβαιότητα των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων αναφορικά με την πορεία των εισοδημάτων ή των κερδών τους αντίστοιχα, καθώς και των ΝΧΙ για τη διατήρηση της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειζομένων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με εποχικώς προσαρμοσμένα στοιχεία, από το Νοέμβριο του 2008 και μετά ο μηνιαίος ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τον ιδιωτικό τομέα αναγόμενος σε ετήσια βάση είναι σημαντικά χαμηλότερος από τον αντίστοιχο δωδεκάμηνο ρυθμό. Επίσης παρατηρείται ότι στο τετράμηνο Νοεμβρίου 2008-Φεβρουαρίου 2009 οι νέες καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα στα εγχώρια ΝΧΙ περιορίστηκαν περίπου κατά 30% έναντι της αντίστοιχης περιόδου ένα έτος νωρίτερα, ενώ ο λόγος της καθαρής ροής χρηματοδότησης προς τις νέες καταθέσεις μειώθηκε περισσότερο (από 142% σε 32%). Η τελευταία εξέλιξη είναι συνεπής με την τάση των ΝΧΙ διεθνώς για περιορισμό της μόχλευσής τους.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας

(<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/monetary/financing.aspx>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο:ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΩΝ

2.1 ΠΟΤΕ ΜΙΑ ΑΠΑΙΤΗΣΗ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ

Σύμφωνα με τις απόψεις του Αγγελάκη (2005) η οποιαδήποτε απαίτηση της τράπεζας της οποίας έχει λήξει η συμφωνημένη προθεσμία θεωρείται καθυστερημένη. Το ίδιο ισχύει και για κάθε άλλη απαίτηση, από οποιαδήποτε αιτία και αν προέρχεται, χωρίς συμφωνημένη λήξη, εφόσον όμως ο οφειλέτης (φυσικό ή νομικό πρόσωπο έγινε υπερήμερος μετά από όχληση της τράπεζας.

«Επίσης το Π.Δ.348/1992 (ΦΕΚ Α' 21031/12/92) που αναφέρεται στο Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των Τραπεζών, ορίζει, στο κεφάλαιο των Χορηγήσεων, ότι καθυστερημένη χαρακτηρίζεται κάθε ληξιπρόθεσμη απαίτηση, εφόσον η μη εμπρόθεσμη εξόφληση της δεν οφείλεται σε προσωπική ολιγοήμερη ταμιακή δυσχέρεια του πελάτη και η τράπεζα έχει καταγγείλει τη μεταξύ αυτής και του πιστούχου σύμβαση.»(Μιχάλης Ε. Αγγελάκης,2005 σελ.10)

Η υπερημερία του οφειλέτη αποτελεί βασικά το κριτήριο μεταφοράς μιας απαίτησης από λογαριασμό χορηγήσεων (ενήμερο λογαριασμό) σε λογαριασμό ληξιπρόθεσμο (λογαριασμό προσωρινής ή οριστικής καθυστέρησης) και την ένδειξη ότι υπάρχει πιθανότητα η απαίτηση αυτή να μην εισπραχθεί ποτέ.

Επιπρόσθετα για να μπορέσουν να ρευστοποιηθούν οι ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις θα χρειαστεί να κάνει η τράπεζα κάποιες διαδικασίες που βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με το είδος των υαρχόντων εξασφαλίσεων (ενοχικών, εμπράγματων) οι διαδικασίες αυτές μπορούν να είναι είτε εξώδικες, είτε δικαστικές

Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι οι ενέργειες της τράπεζας δεν επαρκούν για την εξόφληση της ληξιπρόθεσμης απαίτησης της στο σύνολο της, μια και τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία δεν επαρκούν για την κάλυψη του χρεωστικού υπολοίπου της, δημιουργείται το πρόβλημα των επισφαλών απαιτήσεων.

Σύμφωνα με την άποψη του Αγγελάκη(2005) η αναποτελεσματικότητα των εξώδικων ή δικαστικών ενεργειών της τράπεζας, που συνδέεται με την ανυπαρξία εμπράγματων ασφαλειών, έχει ως συνέπεια την αδυναμία ρευστοποίησης των απαιτήσεών (μερική ή ολική) και την κατάταξη τους στις ανεπίδεκτες εισπράξεις .

2.2. ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΩΝ

Μία χορήγηση οδηγείται σε καθυστέρηση όταν ο δανειοδοτούμενος κάνει λανθασμένους υπολογισμούς (μαθηματικούς , οικονομικούς , λογιστικούς ή όχι) ή όταν εξωτερικοί παράγοντες επηρεάζουν την δανειοδότηση (πόλεμος , οικονομικό κραχ , απαγόρευση ενός προϊόντος , αστάθμητοι παράγοντες , καιρικά φαινόμενα , τρομοκρατία, κλπ) ή για λόγους και σχέσεις που έχουν να κάνουν με το ίδιο το προϊόν που παράγει η υποψήφια για δανειοδότηση επιχείρηση.(πηγή: www.asxetos.gr/article.aspx?i=123)

Επίσης ένας άλλος πολύ σημαντικός λόγος είναι οι αυξήσεις των επιτοκίων. Τα επιτόκια επηρεάζονται από τις αντίστοιχες αυξήσεις των ευρώ-επιτοκίων, με αποτέλεσμα να επιβαρύνονται κυρίως τα νοικοκυριά που έχουν λάβει δάνεια με κυμαινόμενο επιτόκιο. Αφού οι τράπεζες υποχρεώνονται να προχωρούν σε αναπροσαρμογή των κυμαινόμενων επιτοκίων της καταναλωτικής και στεγαστικής τους πίστης. Ουσιαστικά θα επιβαρύνεται ακόμα περισσότερο ο οικογενειακός προϋπολογισμός. Αλλά και άλλοι λόγοι όπως η ανεργία καθώς και το χαμηλό εισόδημα επιδρούν αρνητικά.

2.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Η Ελλάδα ως μέλος της ζώνης του ευρώ απολαμβάνει την απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος και το περιβάλλον νομισματικής σταθερότητας, το οποίο έχει οδηγήσει σε σημαντική μείωση των τραπεζικών επιτοκίων από τα σχετικά υψηλά επίπεδα στα οποία διαμορφώνονταν στα μέσα περίπου της προηγούμενης δεκαετίας. Ωστόσο, αυτά εξακολουθούν γενικά να είναι υψηλότερα από το μέσο όρο στη ζώνη του ευρώ, ενώ σε μερικές κατηγορίες τραπεζικών προϊόντων η απόκλιση είναι σημαντική.

Ένας σημαντικός παράγοντας ο οποίος επηρεάζει τα επιτόκια είναι οι συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν στην τραπεζική αγορά, καθώς τυχόν αυξημένη ισχύς των τραπεζών στην αγορά θα τους επιτρέπει να αποκομίζουν αυξημένες προσόδους, εμφανίζοντας υψηλότερα περιθώρια επιτοκίου.

Επίσης η ένταση της απειλής εισόδου νέων συμμετεχόντων, αλλά και η διαθεσιμότητα εναλλακτικών μη τραπεζικών πηγών χρηματοδότησης και αποταμιευτικών επιλογών (π.χ αγορά κεφαλαίων) είναι μερικοί άλλοι παράμετροι.

Ένας άλλος παράγοντας που αναφέρει ο πρώην Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδα κ. Γκαργκάνας στην ετήσια έκθεση του (2006) είναι το λειτουργικό κόστος, το ύψος του οποίου αναμένεται ότι επηρεάζει θετικά το περιθώριο επιτοκίου.

Σημειώνεται ακόμα ότι η πορεία των επιτοκίων επηρεάζονται και από τον πιστωτικό κίνδυνο, δηλαδή ορισμένοι δανειολήπτες να αθετήσουν τις υποχρεώσεις τους έναντι των δανειστών τους. Ως αποζημίωση για την ανάληψη του πιστωτικού κινδύνου, οι τράπεζες επιβαρύνουν το επιτόκιο δανεισμού με ένα ασφάλιστρο κινδύνου, το μέγεθος του οποίου αυξάνεται όσο υψηλότερος θεωρείται ότι είναι ο κίνδυνος αυτός. Ο πιστωτικός κίνδυνος στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, μετρούμενος με το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων, είναι σημαντικά υψηλότερος από ότι στη ζώνη του ευρώ. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στην Ελλάδα αποτελούσαν το 6% των συνολικών δανείων το Σεπτέμβριο του 2006 (αν και το ποσοστό αυτό διαφέρει από τράπεζα σε τράπεζα). Το αντίστοιχο ποσοστό για τις μεσαίου μεγέθους τράπεζες της ΕΕ ήταν, το Δεκέμβριο του 2005 2,9%.

«Μια επιπλέον παράμετρος που συνδέεται με την επίδραση του πιστωτικού κινδύνου στα τραπεζικά επιτόκια είναι το ποσοστό της απαίτησης που θα είναι σε θέση να εισπράξει τελικά η τράπεζα, σε περίπτωση που ο πιστούχος της δεν αποπληρώσει το δάνειο. Το ποσοστό αυτό συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την προστασία των δικαιωμάτων των πιστωτών σε κάθε χώρα, αλλά και με την αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος ως προς τη διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών. Σύμφωνα με το σχετικό δείκτη που δημοσιεύει η Παγκόσμια Τράπεζα, η Ελλάδα και η Ιταλία είναι, μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ, οι χώρες όπου το νομικό σύστημα παρέχει τη λιγότερη προστασία των δικαιωμάτων των πιστωτών.

Παράλληλα, ούτε και το δικαστικό σύστημα στην Ελλάδα εμφανίζεται ιδιαίτερα αποτελεσματικό στην προστασία των πιστωτών, καθώς η διαδικασία ενεργοποίησης των ασφαλειών σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων του δανειολήπτη είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα και κατά κανόνα υπερβαίνει τα δύο έτη, ενώ στις άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ απαιτείται μικρότερο χρονικό διάστημα (με εξαίρεση την Ιταλία που απαιτούνται πέντε έτη).»(ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ. ΓΚΑΡΓΚΑΝΑ, ετήσια έκθεση,2007, σελ.221)

Επίδραση στο επίπεδο των τραπεζικών επιτοκίων είναι δυνατόν να ασκεί και το μακροοικονομικό περιβάλλον. Τα τραπεζικά επιτόκια επηρεάζονται από το ρυθμό του πληθωρισμού. Η ύπαρξη υψηλού πληθωρισμού προκαλεί αβεβαιότητα, η οποία επιτείνει τις ασυμμετρίες πληροφόρησης που υφίστανται μεταξύ των δανειστών και δανειζομένων αυξάνοντας έτσι το περιθώριο επιτοκίου. Ακόμα επηρεάζονται και από τεχνικούς παράγοντες, όπως η στατιστική κατηγοριοποίηση των διαφόρων τραπεζικών προϊόντων, αλλά και από διαφορές ως προς τις καθιερωμένες τραπεζικές πρακτικές. Τέλος τα επιτόκια δανεισμού και καταθέσεων δεν ενσωματώνουν απαραίτητα το συνολικό κόστος.

Ο πρώην Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδα κ. Γκαργκάνας (2006) προσθέτει ότι ένας ακόμα παράγοντας είναι το ζήτημα της πληροφόρησης για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των υποψήφιων δανειοληπτών από τα πιστωτικά ιδρύματα. Η πρόσβαση σε πλησιέστερη πληροφόρηση επιτρέπει στις τράπεζες την ακριβέστερη εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνουν και την ορθότερη τιμολόγηση του κατά περίπτωση. Στην Ελλάδα η Τειρεσίας ΑΕ ασχολείται με την πληροφόρηση δανειοληπτών.

2.4 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.

Κάθε επιχείρηση για να μπορέσει να επιβιώσει θα πρέπει από το περιθώριο του ακαθάριστου κέρδους της να μπορεί να καλύψει, εκτός των άλλων, και τις ζημιές που επωμίζεται από πελάτες της, οι οποίοι δεν εξοφλούν τις υποχρεώσεις τους προς αυτήν, το κόστος για την εξώδικη και δικαστική επιδίωξη της είσπραξης των οφειλομένων και τελικά το κόστος της τυχόν μη είσπραξης τους ολικά ή μερικά. Κατ' ακολουθία, όσο μικρότερες τέτοιες ζημιές και κόστη επωμίζεται η επιχείρηση, τόσο μεγαλύτερα περιθώρια διαμόρφωσης χαμηλότερων τιμών διαθέτει, ιδιαίτερα σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, προς όφελος των πελατών της, και τόσο μεγαλύτερες δυνατότητες αύξησης του μεριδίου της αγοράς της έχει, προς όφελος της ίδιας και των επενδυτών της. Σε κάθε περίπτωση, ο πλέον πρόσφορος προληπτικός τρόπος περιορισμού του κινδύνου αυτού και κατ' επέκταση του αναλαμβανόμενου κόστους, είναι η ανάλυση και ο προσδιορισμός της φερεγγυότητας και της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων.

Οι τράπεζες, από το ξεκίνημά τους άρχισαν να αναζητούν πληροφορίες για τον προσδιορισμό της φερεγγυότητας και της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών τους και στη συνέχεια να καταχωρούν αυτές σε αρχεία τόσο για μελλοντική χρήση, όσο και για τη δημιουργία στατιστικών μοντέλων αξιολόγησης της πελατείας τους.

Οι ελληνικές τράπεζες ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 δημιούργησαν ένα κοινό για όλες τις τράπεζες αρχείο πληροφοριών οικονομικής συμπεριφοράς φυσικών και νομικών προσώπων, το οποίο από την δεκαετία του '90 διαχειρίζεται η εταιρία «Τραπεζικά Συστήματα Πληροφοριών ΑΕ», που είναι περισσότερο γνωστή με τον διακριτικό της τίτλο <<ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ>>

(πηγή:<http://www.economics.gr/articleData/MX/2006/Mourgelas.htm>)

2.4.1 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε

Η Τειρεσίας ΑΕ (Τραπεζικά Συστήματα Πληροφοριών) τηρεί αρχείο δεδομένων συγκέντρωσης κινδύνων που αποσκοπεί στην πληροφόρηση των τραπεζών για την εκτίμηση της φερεγγυότητας και της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών της. Σε αυτό καταχωρούνται πληροφορίες που αφορούν σε ενήμερες και σε καθυστέρηση οφειλές δανείων καταναλωτικής πίστης (προσωπικών, καταναλωτικών, ανοιχτών και λιανικής πρακτόρευσης) και πιστωτικών καρτών, που οι τράπεζες έχουν χορηγήσει σε πελάτες τους και για τα οποία έχει εξασφαλιστεί η συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων για επεξεργασία από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.(πηγή: <http://www.tiresias.gr/faq/faq.html>)

Τα στοιχεία που αφορούν ιδιώτες, τα οποία περιλαμβάνονται στα αρχεία που έχει αναπτύξει η Τειρεσίας Α.Ε στο πλαίσιο υλοποίησης του σκοπού της είναι προσωπικού χαρακτήρα, η διαχείρισή τους διέπεται από τις αρχές της διαφάνειας, της προστασίας του αδιάβλητου των αρχείων και του σεβασμού των δικαιωμάτων του πολίτη, τις οποίες έχει θεσπίσει η εταιρία σύμφωνα με τις διατάξεις για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αποδέκτες των δεδομένων που περιλαμβάνονται στα αρχεία της εταιρίας είναι αποκλειστικά τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, που έχουν ως σκοπό να αξιολογήσουν τις πληροφορίες που τους παρέχονται και να εξάγουν ανάλογα συμπεράσματα για τη φερεγγυότητα και την πιστοληπτική ικανότητα των υποψήφιων πελατών τους. Ειδικότερα, η χρήση των δεδομένων που περιλαμβάνονται στα αρχεία της εταιρίας δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι η απόφαση που θα λάβει ο αποδέκτης των πληροφοριών θα βασίζεται σε αυτές.

Πιο αναλυτικά, η Τειρεσίας Α.Ε έχει αναπτύξει δύο βασικά πληροφοριακά συστήματα:

«Το Σύστημα Οικονομικής Συμπεριφοράς (ΣΟΣ). Το σύστημα αυτό είναι το πρώτο γραφικά. Περιέχει πληροφορίες σχετικά με ενδείξεις αφερέγγυας συμπεριφοράς κατά το παρελθόν.

Ειδικότερα, περιλαμβάνει πληροφορίες που αφορούν ακάλυπτες (σφραγισμένες) επιταγές, απλήρωτες (κατά τη λήξη τους) συναλλαγματικές, αιτήσεις πτωχεύσεων, κηρυχθείσες πτωχεύσεις, διαταγές πληρωμής, βάση του Ν.Δ. 17.7/13.8/1923, υποθήκες και προσημειώσεις υποθηκών, μετατροπές προσημειώσεων σε υποθήκες, καταγγελίες συμβάσεων καρτών και προσωπικών ή καταναλωτικών δανείων και διοικητικές κυρώσεις κατά παραβατών φορολογικών νόμων. Οι πηγές άντλησης των πληροφοριών αυτών είναι οι τράπεζες, τα πρωτοδικεία, τα ειρηνοδικεία, τα υποθηκοφυλακεία και το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. Οι πληροφορίες παραμένουν στο αρχείο του Συστήματος Οικονομικής Συμπεριφοράς για καθορισμένο διάστημα μετά την εξόφληση ή τακτοποίηση της αντίστοιχης οφειλής.» (ΝΙΚΟΛΑΟΣ Χ. ΓΚΑΡΓΚΑΝΑΣ, 2005, σελ.228)

«Σύστημα Συγκέντρωσης Κινδύνων (ΣΣΚ): το εν λόγω σύστημα λειτουργεί από το 2003 και περιέχει πληροφορίες για τις οφειλές ιδιωτών από δάνεια καταναλωτικής πίστης (προσωπικά, καταναλωτικά, ανοικτά και λιανικής πρακτόρευσης) και πιστωτικές κάρτες. Οι πληροφορίες που περιέχει το αρχείο αφορούν τόσο τις ενήμερες οφειλές όσο και αυτές σε καθυστέρηση και η ενημέρωση του γίνεται σε μηνιαία βάση από τις τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ενώ με την εξόφληση της οφειλής η σχετική πληροφορία παύει να εμφανίζεται στο αρχείο. Δεδομένου ότι για την καταχώρηση των εν λόγω δεδομένων στο Σύστημα Συγκέντρωσης Κινδύνων απαιτείται η συγκατάθεση του πελάτη του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, δεν περιλαμβάνονται στοιχεία για καταναλωτικά δάνεια και πιστωτικές κάρτες που χορηγήθηκαν πριν από το 2003. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται τον περιορισμό της πληρότητας του αρχείου όσον αφορά κυρίως τις μακροπρόθεσμες (π.χ στεγαστικά δάνεια) και τις αορίστου χρόνου (π.χ πιστωτικές κάρτες) χορηγήσεις. Ωστόσο, η πληρότητα του Συστήματος Συγκέντρωσης Κινδύνων σταδιακά αυξάνεται.»(ΝΙΚΟΛΑΟΣ Χ. ΓΚΑΡΓΚΑΝΑΣ, 2005, σελ.228))

Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η προστασία της εμπορικής πίστης, η μείωση των επισφαλών απαιτήσεων, η καταπολέμηση της υπερχρέωσης των πολιτών και η μείωση του λειτουργικού κόστους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που αποτελεί προϋπόθεση για τη μείωση των επιτοκίων. (πηγή: http://www.eap.gr/programmes/tra/tra50/docs/gr_bank.doc)

Οι τράπεζες μπορούν άμεσα να έχουν ένδειξη για την οικονομική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου. Τα «δυσμενή στοιχεία» αποτελούν μια βαριά προίκα για τους συναλλασσόμενους με τις τράπεζες, αφού μπορούν να απορρίψουν οποιαδήποτε αίτησή τους. Αφού από τα δυσμενή στοιχεία οι τράπεζες κρίνουν αν ο ενδιαφερόμενος μπορεί ή όχι να ανταποκριθεί στις μελλοντικές δανειακές υποχρεώσεις του.

Από τη στιγμή που κάποιος θα μπει στις λίστες του Τειρεσία είναι σχεδόν αδύνατο να βγει. Υπάρχει ένας ογκώδης αναλυτικός κανονισμός που περιγράφει τη διαδικασία για κάθε ξεχωριστή περίπτωση. Για να βγει κάποιο όνομα από τη «μαύρη λίστα» απαιτείται «ειδική αίτηση που να συνοδεύεται από δικαστική απόφαση που να απαλλάσσει τον επιχειρηματία από την υποχρέωση πληρωμής.

2.5 ΠΟΙΟΥΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΟΙ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ-ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Η αύξηση των επιτοκίων πλήττει κυρίως τα δάνεια «μεγάλης διάρκειας» και κυμαινόμενου επιτοκίου. Όσο αυξάνονται τα επιτόκια (τα οποία επηρεάζονται από τα ευρωεπιτόκια) τόσο περισσότερο αυξάνεται η δόση των μεγάλης διάρκειας δανείων έναντι των μικρότερης διάρκειας. Ο λόγος είναι ότι τα πρώτα χρόνια αποπληρώνονται κυρίως οι τόκοι και ελάχιστο μέρος του κεφαλαίου και με την πάροδο των ετών επέρχεται σταδιακή ισορροπία και τελικά τα τελευταία χρόνια πληρώνεται κυρίως κεφάλαιο και καθόλου τόκοι (οι οποίοι έχουν πληρωθεί τα πρώτα χρόνια). Η μηνιαία δόση αποτελείται από δύο σκέλη: το μηνιαίο τοκοχρεολύσιο, δηλαδή τον τόκο, και το μέρος. (πηγή: http://portal.kathimepni.gr/4dcgi/_w_articles_tile1_15_13/06/2007_193696)

Ο πρώην Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Γκαργκάνας στις ετήσιες εκθέσεις (2003-2006) του αναφέρει ότι κατά τη διάρκεια του έτους 2003, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου των εμπορικών τραπεζών βελτιώθηκε καθώς ο δείκτης των καθυστερήσεων σε σχέση με το σύνολο των δανείων μειώθηκε σε ετήσια βάση κατά 6% και διαμορφώθηκε σε 7%. Αλλά και το έτος 2004 το ποσοστό των καθυστερήσεων επί των υπολοίπων δανείων διαμορφώθηκε στο 7%, παραμένοντας αμετάβλητο σε σχέση με το 2003. Παρατηρούνται λοιπόν μικρές αυξομειώσεις σε όλες τις κατηγορίες των δανείων.

Το 2005 όμως παρατηρείται αύξηση των καθυστερούμενων δανείων αλλά λόγω των σημαντικών διαγραφών και των αυξημένων ρυθμίσεων δανείων μειώθηκε το απόλυτο ύψος των καθυστερούμενων δανείων και διαμορφώθηκε στο 6,3% ο δείκτης. Ωστόσο ο δείκτης των καθυστερούμενων δανείων στην Ελλάδα είναι διπλάσιος από το μέσο όρο στην ζώνη του Ευρώ (2005:2,9%). Συνεπώς παρατηρείται και το 2005 μια σχετική μείωση των καθυστερήσεων, με εξαίρεση τα καταναλωτικά δάνεια όπου φαίνεται να αυξάνεται ο δείκτης καθυστέρησης.

Αντίθετα κατά το έτος 2006 παρατηρείται σημαντική μείωση των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων των ελληνικών εμπορικών τραπεζών, εξαιτίας του ευνοϊκού οικονομικού περιβάλλοντος. Ο λόγος αυτός όμως, πάρα τη βελτίωση του, παραμένει σε επίπεδο σημαντικά υψηλότερο από το Μέσο Όρο για τις μεσαίου μεγέθους τράπεζες στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2005:2,9)

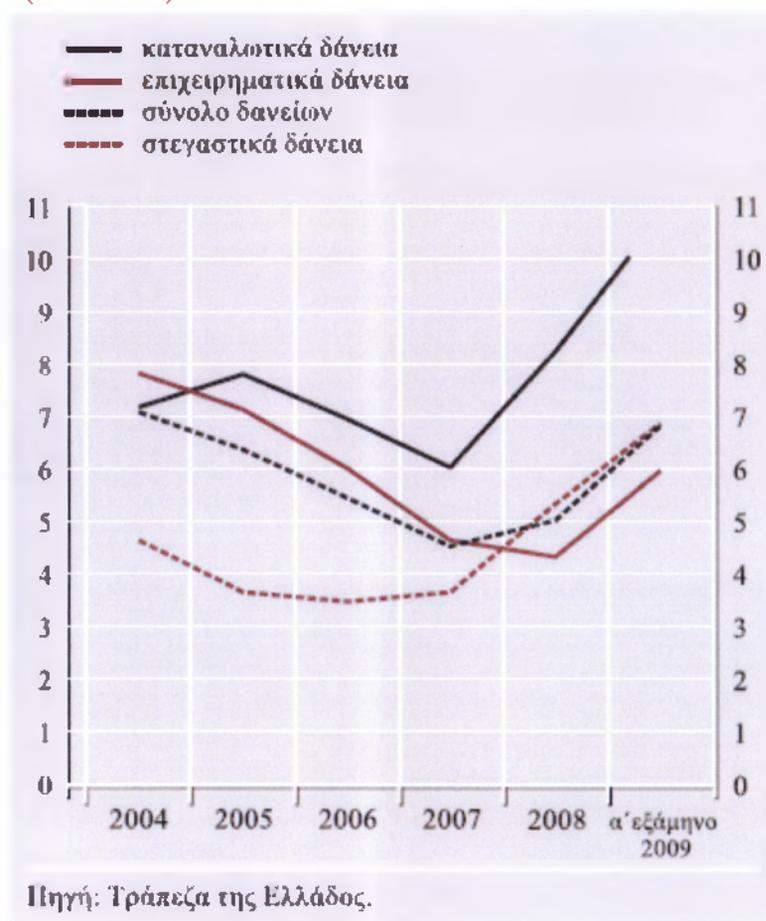
2.6 ΤΑ ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ

Κατά το α' εξάμηνο του 2009 οι συμβατικοί δείκτες ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου των εμπορικών τραπεζών κατέγραψαν σχετική χειροτέρευση, καθώς η επιβράδυνση του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης συνέβαλλε στην επιδείνωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρήσεων. Ο λόγος των δανείων προς καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων αυξήθηκε σε 6,8% τον Ιούνιο του 2009(Δεκέμβριος 2008:5%). Αύξηση του ποσοστού των καθυστερήσεων παρατηρήθηκε σε όλες τις κατηγορίες δανείων (βλέπε πίνακα 3), ιδίως όμως στα δάνεια προς επιχειρήσεις, κατηγορία στην οποία το 2008 το ποσοστό αυτό είχε σημειώσει βελτίωση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3:

Διάγραμμα IV.10 Εξέλιξη του λόγου των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων, κατά κατηγορία δανείων των ελληνικών εμπορικών τραπεζών

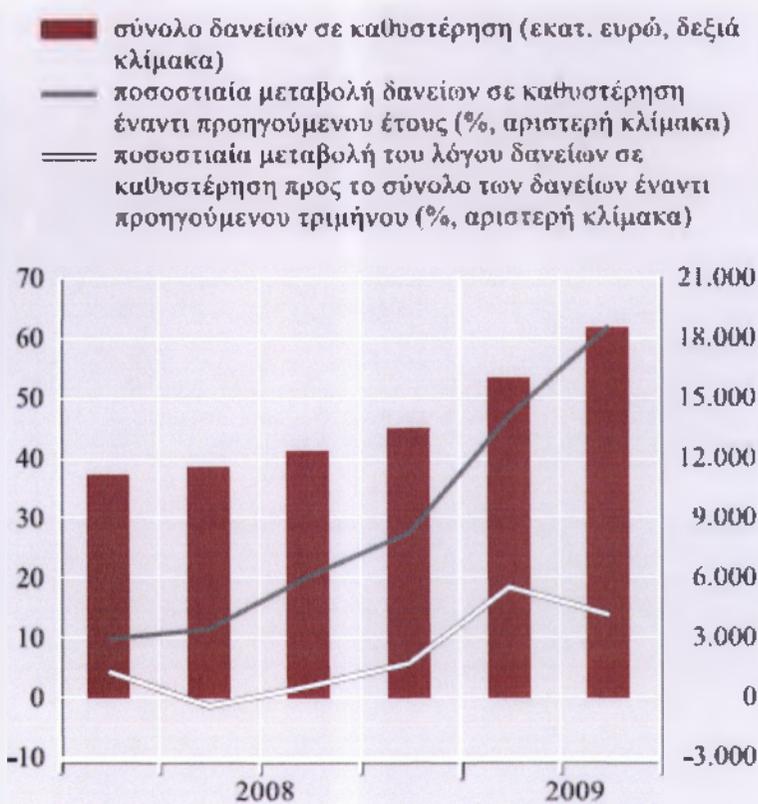
(ποσοστά %)

Σε ότι αφορά την σε τριμηνιαία βάση ποσοστιαία μεταβολή του λόγου των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων το δεύτερο τρίμηνο του 2009 παρατηρείται μικρή επιβράδυνση όπως φαίνεται στον πίνακα 4.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4:

Διάγραμμα IV.11 Σύνολο δανείων σε καθυστέρηση, ποσοστιαία μεταβολή δανείων σε καθυστέρηση έναντι προηγούμενου έτους και ποσοστιαία μεταβολή του λόγου δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων έναντι προηγούμενου τριμήνου

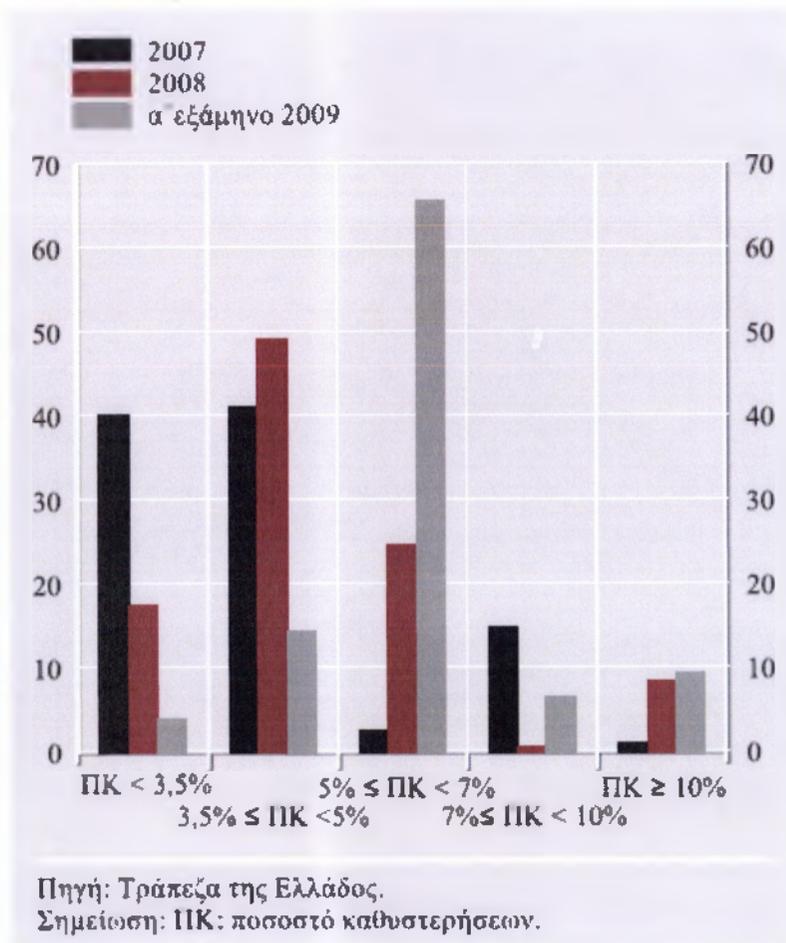
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.

Αύξηση του ποσοστού των καθυστερήσεων παρατηρήθηκε το 2009 στις περισσότερες εμπορικές τράπεζες αν και με διαφορετική ένταση(πίνακας 5).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5:

Διάγραμμα IV.12 Μερίδιο ενεργητικού τραπεζών ανά εύρος ποσοστού καθυστερήσεων

(ποσοστά %)

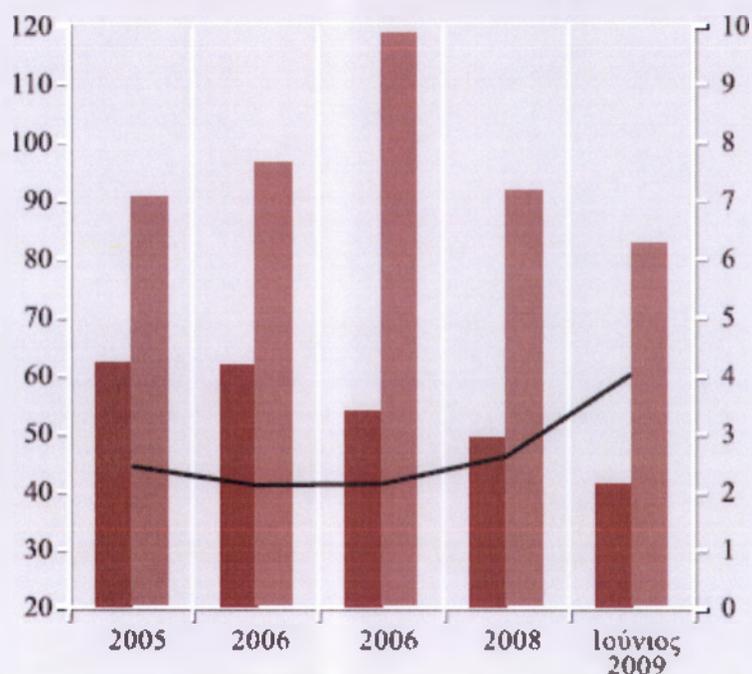

Επίσης αυξημένος ήταν και ο λόγος των καθαρών καθυστερήσεων (δηλαδή της διαφοράς μεταξύ των δανείων σε καθυστέρηση και των συσσωρευμένων προβλέψεων για τον πιστωτικό κίνδυνο) προς το σύνολο τόσο των δανείων (Ιούνιος 2009:4%-Δεκέμβριος 2008:6%) όσο και των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων (Ιούνιος 2009:35,2%-Δεκέμβριος 2008:26,1%,πίνακας 6)

ΠΙΝΑΚΑΣ 6:

Διάγραμμα IV.13 Ποσοστό κάλυψης καθυστερήσεων από προβλέψεις και ποσοστό καθαρών καθυστερήσεων επί δανείων

- ποσοστό κάλυψης των καθυστερήσεων μεγαλύτερων του έτους πλέον οριστικές καθυστερήσεις και επισφαλείς απαιτήσεις (% , αριστερή κλίμακα)
- ποσοστό κάλυψης των συνολικών καθυστερήσεων (% , αριστερή κλίμακα)
- ποσοστό καθαρών καθυστερήσεων επί δανείων (% , δεξιά κλίμακα)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.
Σημείωση: Για ορισμούς βλ. Γλωσσάριο.

Την περαιτέρω αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων το 2010 προβλέπουν αναλυτές της Γραπείας της Ελλάδος (ΤτΕ). Σύμφωνα με πληροφορίες, στο πρώτο εξάμηνο οι καθυστερήσεις προσέγγισαν το 7% του συνολικού χαρτοφυλακίου δανείων των τραπεζών, που αντιστοιχεί σε προβληματικά δάνεια ύψους 17 δισ. ευρώ, ενώ, σύμφωνα με εκτιμήσεις στελεχών τραπεζών, μέχρι το τέλος του έτους τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θα αναρριχθούν στα 22 δισ. ευρώ, που αποτελεί ιστορικό υψηλό! Σημειώνεται ότι στο τέλος του πρώτου τριμήνου οι επισφάλειες ανήλθαν στο 6% έναντι 5% στο τέλος του 2008.

Η ραγδαία επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών έχει σημαντικές επιπτώσεις σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις, ενώ η αδυναμία συγκροτημένης αντίδρασης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων επιτείνει τα προβλήματα, προδιαγράφοντας ένα εξαιρετικά δύσκολο 2010. Στο πλαίσιο αυτό, στελέχη της ΤτΕ θεωρούν ως ιδιαίτερα πιθανή την περαιτέρω αύξηση, αλλά με ηπιότερο ρυθμό σε σχέση με το 2009, των μη εξυπηρετούμενων δανείων, διαψεύδοντας τις εκτιμήσεις επιτελικών στελεχών τραπεζών, που προέβλεπαν ότι στο τέλος του 2009 τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θα σκαρφάλωναν στο υψηλότερο σημείο.

Χαρακτηριστική είναι η εικόνα που παρουσιάζουν οι δείκτες καθυστερήσεων (άνω των 90 ημερών) των μεγάλων τραπεζών. Στο τέλος Ιουνίου, οι καθυστερήσεις της Εθνικής ανήλθαν στο 5,1% έναντι 4,5% που ήταν στο τέλος Μαρτίου, ο δείκτης καθυστερήσεων της Eurobank ανήλθε στο 5,9% από 4,9% που ήταν στο πρώτο τρίμηνο, της Alpha Bank διαμορφώθηκε στο 4,8% από 4,3% στο πρώτο τρίμηνο, ενώ ο δείκτης καθυστερήσεων της Πειραιώς ανήλθε στο 4,3% από 4,1%. Για ορισμένες τράπεζες, η πραγματικότητα είναι ζοφερή και αντιμετωπίζουν το φάσμα της επιβίωσης, καθώς, σύμφωνα με πληροφορίες, υπάρχει τράπεζα που εμφανίζει δείκτη καθυστερήσεων που αγγίζει το 13% στη στεγαστική πίστη, ενώ άλλη 25% στις πιστωτικές κάρτες και 20% στα καταναλωτικά δάνεια!

Οι μεγάλες τράπεζες με έμφαση υπογραμμίζουν τις πρόσθετες προβλέψεις που πραγματοποιούν, οι οποίες είναι υπερδιπλάσιες σε σχέση με αυτές που διενεργούσαν 12 μήνες πριν, για τη θωράκιση των ισολογισμών, ωστόσο, στην πραγματικότητα οι ισολογισμοί των τραπεζών εξασθενούν.

Όπως προκύπτει από τους δείκτες κάλυψης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, υποχωρούν ολοένα και χαμηλότερα. Αν και οι συγκρίσεις των επιμέρους δεικτών των τραπεζών δεν είναι δόκιμοι (ορισμένες τράπεζες, όπως η Alpha Bank και η Πειραιώς υπολογίζουν τις καθυστερήσεις με τον ορισμό των ΔΝΠ για 90 ημέρες, ενώ άλλες όπως η Eurobank και η Εθνική χρησιμοποιούν άλλο ορισμό), ωστόσο η τάση είναι ξεκάθαρη: από τρίμηνο σε τρίμηνο οι προβλέψεις επαρκούν για την κάλυψη ολοένα και χαμηλότερου ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Ο δείκτης κάλυψης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της Εθνικής περιορίστηκε στο 67% στο πρώτο εξάμηνο, από 70% στο τρίμηνο και 75% που ήταν στο τέλος του 2008. Αντίστοιχα ο δείκτης της Eurobank συρρικνώθηκε στο τέλος Ιουνίου στο 65,8% από 77,6% στο τρίμηνο και 89,6% στο τέλος του 2008. Ο δείκτης της Alpha Bank στο τέλος Ιουνίου διαμορφώθηκε στο 56% από 60% τον περασμένο Μάρτιο και 61% τον Δεκέμβριο του 2008, ενώ ο δείκτης κάλυψης της Πειραιώς διαμορφώθηκε στο 48%, από 48% τον Μάρτιο και 51% τον περασμένο Δεκέμβριο. Είναι γεγονός ότι οι τράπεζες τους τελευταίους μήνες έχουν αυξήσει θεαματικά τις προβλέψεις για την αντιμετώπιση των καθυστερήσεων, ωστόσο η αύξηση είναι μικρή σε σχέση με την ταχύτητα αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Παρά τις εκτιμήσεις ότι οι ρυθμοί αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα κινηθούν ηπιότερα το 2010, στην πραγματικότητα το τι ακριβώς θα συμβεί είναι άγνωστο, καθώς το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στερείται εμπειριών ύφεσης.

Το μεγάλο μειονέκτημα για την ελληνική τραπεζική αγορά είναι ότι απελευθερώθηκε μόλις τα τελευταία 10 χρόνια και αναπτύχθηκε σε ένα μοναδικά ευνοϊκό περιβάλλον ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης και ιστορικά χαμηλών επιτοκίων, λόγω της ένταξης της χώρας μας στην Ευρωζώνη. Ποια όμως είναι η πιστωτική συμπεριφορά, δηλαδή η ικανότητα αποπληρωμής των υποχρεώσεων προς τις τράπεζες, των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων σε περιβάλλον αναπτυξιακής ύφεσης ή ακόμα περισσότερο ύφεσης; Στην ερώτηση αυτή ο καθένας μπορεί να απαντά διαφορετικά, καθώς δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία που να συσχετίζουν την επίπτωση της μείωσης των ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης με τις επισφάλειες.

Σε αντίθεση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες που γνωρίζουν ότι μηδενική ανάπτυξη οδηγεί για παράδειγμα σε διπλασιασμό των προβληματικών δανείων στην Ελλάδα, το τι συμβαίνει στο τραπεζικό σύστημα σε περιόδους κρίσεων αποτελεί άγνωστο κόσμο.

2.7 ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

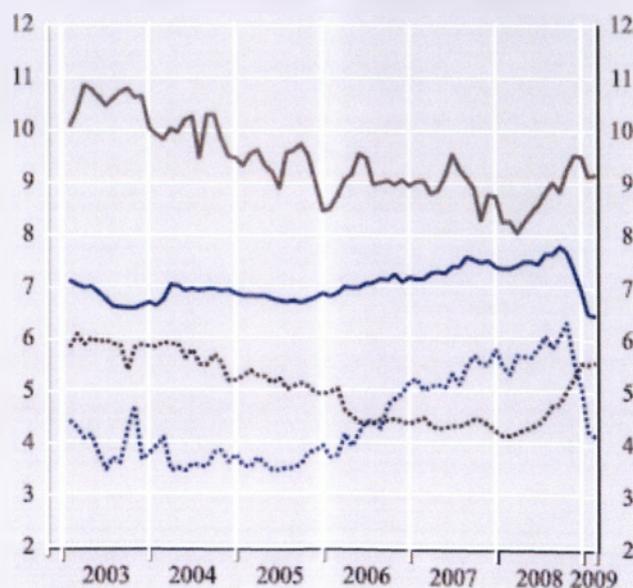
Τα επιτόκια των τραπεζικών δανείων στην Ελλάδα δεν κινήθηκαν ομοιόμορφα κατά το 2008 (βλ. Πίνακας 7).

ΠΙΝΑΚΑΣ 7:

Διάγραμμα Χ.3 Επιτόκια νέων τραπεζικών δανείων στην Ελλάδα

(ποσοστά % ετησίως)

- καταναλωτικά δάνεια με επιτόκιο σταθερό άνω του ενός και έως 5 έτη¹
- αλληλόχρεοι λογαριασμοί επιχειρήσεων που δεν ανήκουν στο χρηματοπιστωτικό τομέα¹
- στεγαστικά δάνεια με επιτόκιο σταθερό άνω του ενός και έως 5 έτη¹
- δάνεια άνω του 1 εκατ. ευρώ προς επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στο χρηματοπιστωτικό τομέα με επιτόκιο κυμαινόμενο ή σταθερό έως ένα έτος²

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.
1 Μέσο επιτόκιο μηνός.
2 Επιτόκιο στο τέλος του μηνός.

Τα επιτόκια των νέων δανείων υποχώρησαν σχεδόν σε όλες τις κατηγορίες το τελευταίο δίμηνο του 2008 και μειώθηκαν σημαντικά το πρώτο δίμηνο του 2009. Ωστόσο, το Δεκέμβριο του 2008 τα επιτόκια των νέων δανείων προς τα νοικοκυριά ήταν υψηλότερα από ό,τι το Δεκέμβριο του 2007, ενώ τα επιτόκια των δανείων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις ήταν χαμηλότερα.

Η συνολική μείωση των επιτοκίων των επιχειρηματικών δανείων το 2008, που ήταν μικρότερη από εκείνη των επιτοκίων της διατραπεζικής αγοράς, αντισταθμίστηκε από την αύξηση των επιτοκίων σε όλες τις κατηγορίες δανείων προς τα νοικοκυριά. Έτσι, το μέσο επιτόκιο του συνόλου των νέων δανείων κατέγραψε οριακή αύξηση το 2008. Οι ανωτέρω εξελίξεις οφείλονται κυρίως στο ότι οι τράπεζες, αντιμετωπίζοντας δυσχέρειες άντλησης κεφαλαίων από τη διατραπεζική αγορά και προκειμένου να αποκτήσουν ρευστότητα, προσέφεραν υψηλά επιτόκια στις προθεσμιακές καταθέσεις, οπότε αναγκάζονταν να διατηρούν υψηλά και τα επιτόκια των δανείων.

Επίσης, οι όροι δανεισμού των ελληνικών τραπεζών επηρεάστηκαν δυσμενώς από την αύξηση του περιθωρίου επιτοκίων των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου έναντι των αντίστοιχων γερμανικών. Οι μειώσεις των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ και των επιτοκίων της διατραπεζικής αγοράς δεν επηρέασαν σημαντικά τα επιτόκια των νέων δανείων, καθώς αντισταθμίστηκαν μερικώς από την αύξηση το ασφαλιστρου κινδύνου που ζητούν οι ελληνικές τράπεζες λόγω των αυξημένων επισφαλειών που αντιμετωπίζουν. Αντίθετα, προκύπτει σημαντική ελάφρυνση των δανειακών υποχρεώσεων για όσους είχαν χρηματοδοτηθεί προγενέστερα με κυμαινόμενο επιτόκιο.

Στη ζώνη του ευρώ τα επιτόκια των τραπεζικών δανείων προς τα νοικοκυριά υποχώρησαν, σε αντίθεση με τα αντίστοιχα ελληνικά επιτόκια τα οποία συνέχισαν να αυξάνονται, και διαμορφώθηκαν στο τέλος του 2008 σε επίπεδο χαμηλότερο από ό,τι στο τέλος του 2007. Ανάλογη ήταν η εξέλιξη και στα επιτόκια των τραπεζικών δανείων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, των οποίων η μείωση στις περισσότερες κατηγορίες ήταν μεγαλύτερη από ό,τι στην Ελλάδα. Λόγω αυτών των εξελίξεων, η διαφορά επιτοκίου μεταξύ Ελλάδος και ζώνης του ευρώ διευρύνθηκε και στις δύο επιμέρους κατηγορίες.

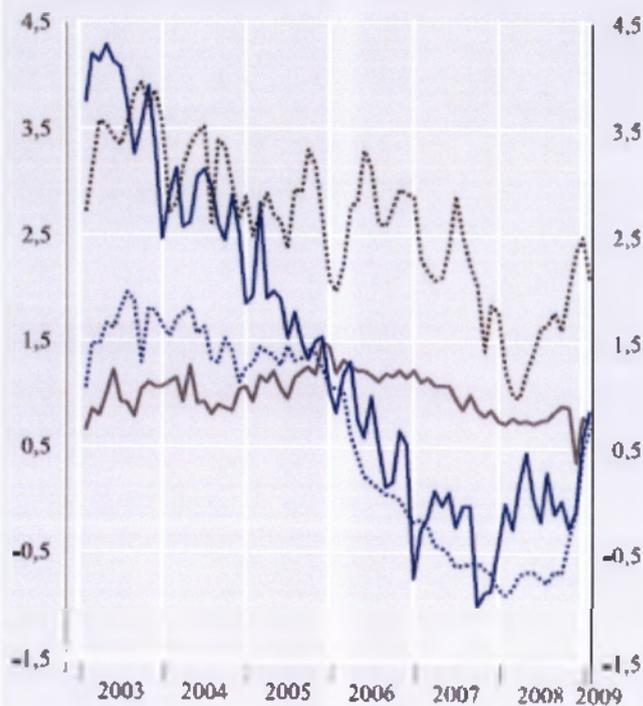
Η εν λόγω διαφορά αυξήθηκε περαιτέρω τον Ιανουάριο του 2009, κυρίως στα επιτόκια των δανείων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και δευτερευόντως των δανείων προς τα νοικοκυριά. Γενικώς τα ελληνικά επιτόκια παραμένουν, λόγω διαρθρωτικών παραγόντων, σε επίπεδο υψηλότερο από ό,τι κατά μέσο όρο στη ζώνη του ευρώ. Ειδικότερα, οι μεγαλύτερες διαφορές παρατηρούνται στα επιτόκια των καταναλωτικών δανείων, τα οποία πάντως δεν είναι τα υψηλότερα μεταξύ των χωρών της ζώνης του ευρώ (βλ. Πίνακες 8 και 9).

ΠΙΝΑΚΑΣ 8:

Διάγραμμα Χ.4 Διαφορές επιτοκίων νέων τραπεζικών δανείων μεταξύ Ελλάδος και ζώνης του ευρώ

(εκατοστιαίες μονάδες)

- δάνεια μέχρι 1 εκατ. ευρώ προς επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στο χρηματοπιστωτικό τομέα με επιτόκιο σταθερό έως ένα έτος
- καταναλωτικά δάνεια με επιτόκιο κυμαινόμενο ή επιτόκιο σταθερό έως ένα έτος
- καταναλωτικά δάνεια με επιτόκιο σταθερό άνω του ενός και έως 5 έτη
- στεγαστικά δάνεια με επιτόκιο σταθερό άνω του ενός και έως 5 έτη

Πηγές: Τράπεζα της Ελλάδος και ΕΚΤ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9:

Πίνακας Χ.5Α Επιδόματα νέων τραπέζιων δανείων στην Ελλάδα και στη ζώνη του ευρώ

(στοιχεία % επιτόκιο)

	Δεκέμβριος 2007	Ιανουάριος 2009	Μεταβολή μεταξύ Απρ. 2007 και Ιαν. 2009 (σε εκατ. μηνίες)	Φεβρουάριος 2009 ²	Μεταβολή μεταξύ Απρ. 2007 και Φεβρ. 2009 (σε εκατ. μηνίες)
A. Δάνεια με σταθμό κυλιανό ή σταθμό σταθερό έως 1 έτος					
A.1. Δάνεια μέχρι 1 εκατ. ευρώ προς επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στο χρηματοπιστωτικό τομέα					
Μέσο σταθμικό επιτόκιο στη ζώνη του ευρώ	6,08	4,73	-1,35	...	...
Μέγιστο επιτόκιο	7,25	7,13	-0,12	...	...
Ελάχιστο επιτόκιο	5,41	3,71	-1,70	...	...
Επιτόκιο στην Ελλάδα	6,83	5,45	-1,38	4,99	-1,84
Διαφορά επιτοκίου μεταξύ Ελλάδος και ζώνης του ευρώ	0,75	0,74	-0,01	...	...
A.2. Δάνεια άνω του 1 εκατ. ευρώ προς επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στο χρηματοπιστωτικό τομέα					
Μέσο σταθμικό επιτόκιο στη ζώνη του ευρώ	5,35	3,51	-1,84	...	...
Μέγιστο επιτόκιο	6,72	6,58	-0,14	...	...
Ελάχιστο επιτόκιο	4,89	3,00	-1,89	...	...
Επιτόκιο στην Ελλάδα	5,79	4,24	-1,55	4,12	-1,67
Διαφορά επιτοκίου μεταξύ Ελλάδος και ζώνης του ευρώ	0,44	0,73	0,29	...	...
A.3. Στεγαστικά δάνεια					
Μέσο σταθμικό επιτόκιο στη ζώνη του ευρώ	5,32	4,39	-0,93	...	...
Μέγιστο επιτόκιο	6,45	6,70	0,25	...	...
Ελάχιστο επιτόκιο	4,76	3,18	-1,58	...	...
Επιτόκιο στην Ελλάδα	4,76	4,55	-0,21	4,16	-0,60
Διαφορά επιτοκίου μεταξύ Ελλάδος και ζώνης του ευρώ	-0,56	0,16	0,72	...	...
A.4. Καταναλωτικά δάνεια					
Μέσο σταθμικό επιτόκιο στη ζώνη του ευρώ	6,06	3,30	-2,76	...	...
Μέγιστο επιτόκιο	11,30	11,93	0,63	...	...
Ελάχιστο επιτόκιο	5,91	4,13	-1,78	...	...
Επιτόκιο στην Ελλάδα	7,61	9,15	1,54	8,84	1,23
Διαφορά επιτοκίου μεταξύ Ελλάδος και ζώνης του ευρώ	-0,44	0,85	1,29	...	...
B. Δάνεια με σταθμό σταθερό άνω του ενός και έως 5 έτη					
B.1. Στεγαστικά δάνεια					
Μέσο σταθμικό επιτόκιο στη ζώνη του ευρώ	5,03	4,30	-0,73	...	...
Μέγιστο επιτόκιο	6,30	7,02	0,72	...	...
Ελάχιστο επιτόκιο	4,21	3,60	-0,61	...	...
Επιτόκιο στην Ελλάδα	4,21	5,91	1,70	5,56	1,35
Διαφορά επιτοκίου μεταξύ Ελλάδος και ζώνης του ευρώ	-0,82	0,70	1,52	...	...
B.1. Καταναλωτικά δάνεια					
Μέσο σταθμικό επιτόκιο στη ζώνη του ευρώ	6,03	7,02	0,99	...	...
Μέγιστο επιτόκιο	11,79	15,81	4,02	...	...
Ελάχιστο επιτόκιο	5,46	5,44	-0,02	...	...
Επιτόκιο στην Ελλάδα	8,71	8,11	-0,60	9,15	0,44
Διαφορά επιτοκίου μεταξύ Ελλάδος και ζώνης του ευρώ	1,70	2,09	0,39	...	...

Πηγή: ΕΚΤ για εθνικές σχετικές και εκτιμήσεις της ζώνης του ευρώ.

1 Μέσο επιτόκιο μηνιά.

2 Τα στοιχεία εστάθμισαν στη ζώνη του ευρώ για το φεβρουάριο του 2009 διότι ήταν διαθέσιμα μόνο κατά την έναρξη της Έκθεσης.

Αναλυτικότερα, το μέσο επιτόκιο των νέων δανείων (καταναλωτικών και στεγαστικών) προς τα νοικοκυριά αυξήθηκε το 2008 κατά 60 μονάδες βάσης, αντανakλώντας αντίστοιχες αυξήσεις σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες. Η εξέλιξη αυτή, που συνδέεται και με την αύξηση του ασφαλίστρου κινδύνου λόγω της ανόδου των καθυστερήσεων που καταγράφονται στα δάνεια προς τα νοικοκυριά, κυρίως από το β' εξάμηνο του 2008, αντισταθμίστηκε μερικώς το πρώτο δίμηνο του τρέχοντος έτους από τις μειώσεις επιτοκίων που σημειώθηκαν.¹

Το μέσο επιτόκιο των νέων καταναλωτικών δανείων αυξήθηκε το 2008 κατά 37 μονάδες βάσης και διαμορφώθηκε σε 11,29% το Δεκέμβριο (Δεκέμβριος 2007- Φεβρουάριος 2009: 68 μονάδες βάσης). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην άνοδο του επιτοκίου τόσο των δανείων με καθορισμένη διάρκεια όσο και των δανείων χωρίς καθορισμένη διάρκεια.²⁰ Η διαφορά μεταξύ των επιτοκίων στην Ελλάδα και εκείνων στη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τα νέα καταναλωτικά δάνεια γενικά διευρύνθηκε κατά τη διάρκεια του 2008 αλλά και τον Ιανουάριο του τρέχοντος έτους. Η υψηλότερη απόκλιση εμφανίζεται στα δάνεια χωρίς καθορισμένη διάρκεια (Δεκέμβριος 2008: 440 μονάδες βάσης, Ιανουάριος 2009: 468 μονάδες βάσης).

Αισθητή αύξηση σημείωσε και το 2008 το μέσο επιτόκιο των νέων στεγαστικών δανείων (2008: 76 μονάδες βάσης, Δεκέμβριος 2007- Φεβρουάριος 2009: 20 μονάδες βάσης), το οποίο διαμορφώθηκε σε 5,21% το Δεκέμβριο του 2008. Σημειώνεται ότι το επιτόκιο των στεγαστικών δανείων ήταν ιδιαίτερα χαμηλά τα προηγούμενα έτη, λόγω του ανταγωνισμού μεταξύ των ελληνικών τραπεζών, και χαμηλότερο από το αντίστοιχο μέσο σταθμικό επιτόκιο στη ζώνη του ευρώ. Το επιτόκιο της σημαντικότερης επιμέρους κατηγορίας (δάνεια με επιτόκιο σταθερό άνω του ενός και έως πέντε έτη) αυξήθηκε κατά 132 μονάδες βάσης το 2008, ενώ το επιτόκιο της δεύτερης σε σπουδαιότητα κατηγορίας στεγαστικών δανείων (με επιτόκιο κυμαινόμενο ή σταθερό έως ένα έτος) αυξήθηκε πολύ λιγότερο (κατά 16 μονάδες βάσης)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ - ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΔΑΝΕΙΩΝ

3.1 ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ

Προσωρινή καθυστέρηση θεωρείται το πρώτο στάδιο καθυστέρησης των οφειλών του δανειολήπτη. Για κάθε είδος δανείου το διάστημα της προσωρινής καθυστέρησης μεταβάλλεται. Συγκεκριμένα στα στεγαστικά δάνεια το διάστημα αυτό στην προσωρινή καθυστέρηση είναι δεκαοκτώ μηνών, στα προσωπικά δάνεια είναι διάρκειας τριών μηνών, στα καταναλωτικά δάνεια είναι τριών μηνών και στα ανοικτά επιχειρηματικά

3.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ

Όταν ο οφειλέτης καθυστερήσει να πληρώσει την οφειλή του τότε η τράπεζα ακολουθεί τα εξής βήματα:

1. Αρχικά ξεκινάει με τηλεφωνήματα προς τον πιστούχο και αν αυτός δεν ανταποκρίνεται στα τηλεφωνικά μηνύματα από το τραπεζικό κατάστημα που είχε χορηγηθεί το δάνειο θα υπάρξουν και τηλεφωνήματα στους τυχόν εγγυητές του δανείου.

2. Στέλνουν επιστολές προειδοποίησης προς τον πιστούχο ή ακόμα και προς τους τυχόν εγγυητές.

3. Ένα παρά τα τηλεφωνήματα και τις επιστολές, δεν ανταποκριθούν και προβούν στην ομαλή αποπληρωμή του δανείου τους, τότε θα εισηγηθούν στους αρμόδιους προϊσταμένους τους ή υπηρεσία της τράπεζας την καταγγελία της σύμβασης του δανείου.

4. Εάν πάλι δεν υπάρξει εισπρακτικό αποτέλεσμα για την τράπεζα, θα κινήσει τις διαδικασίες για καταγγελία της σύμβασης. «Καταγγελία της σύμβασης σημαίνει ότι η τράπεζα με εξώδικο, δηλαδή με δικαστικό επιμελητή γνωστοποιεί στον οφειλέτη και τον καλεί εντός ολίγων ημερών, συνήθως δυο έως τρεις ημερών, να εξοφλήσει όλο το ποσό του δανείου που οφείλει ακόμα στην τράπεζα και εννοείται ότι όλο το υπόλοιπο του δανείου του, θα τοκίζεται πλέον και με τους τόκους υπερημερίας, συν τα έξοδα, τα υπέρογκα έξοδα που τον χρεώνει η τράπεζα.»(πηγή www.asxetos.gr/article.aspx?I=123uv

3.3 ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

Οριστική καθυστέρηση χαρακτηρίζεται εκείνη της οποίας η οφειλή περάσει την διάρκεια την προσωρινής καθυστέρησης και πλέον η οφειλή χαρακτηρίζεται ληξιπρόθεσμη και απαιτητή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΣΥΜΦΩΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II

Η συνειδητοποίηση των αδυναμιών του συμφώνου της Βασιλείας I, αλλά και η πίεση της αγοράς οδήγησε στην έναρξη των εργασιών για την αναθεώρησή του από την Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία όφειλε να αναθεωρήσει τις οδηγίες περί κεφαλαιακής επάρκειας, οι οποίες σε αντίθεση με τις συστάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας είναι υποχρεωτικές. Το 2001, η Επιτροπή Βασιλείας εξέδωσε και νέο έγγραφο, στο οποίο παρουσιάζονται με λεπτομερέστερο τρόπο οι αναθεωρημένες προτάσεις, με προβλεπόμενο χρόνο εφαρμογής το 2004. Η Ευρωπαϊκή Ένωση με τη σειρά της εξέδωσε κείμενο προς σχολιασμό, το οποίο ουσιαστικά στήριζε το έγγραφο της Βασιλείας, αλλά εστίαζε περισσότερο σε θέματα που αφορούσαν αποκλειστικά τη Νομισματική Ένωση και αποτέλεσε βάση για την εναρμόνιση της Βασιλείας στα πλαίσια της Ευρωζώνης.

Έτσι, στις 26 Ιουνίου 2004 εκδόθηκε το αναθεωρημένο εποπτικό πλαίσιο της Κεφαλαιακής Επάρκειας, το οποίο είναι γνωστό ως Βασιλεία II και πρόκειται να εφαρμοστεί πλήρως μέχρι το 2015. Εστιάζει σε τρεις κύριες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων, του εποπτικού ελέγχου και της πειθαρχίας της αγοράς, οι οποίες είναι γνωστές ως τρεις πυλώνες. Σκοπός είναι να ενισχυθούν και να εποπτευτούν οι διεθνείς τραπεζικές απαιτήσεις. Οι βασικοί στόχοι του νέου Συμφώνου συνίστανται στα ακόλουθα:

- ▣ Να αποδοθεί έμφαση στη διαδικασία εποπτικής εξέτασης και στη διαφάνεια της αγοράς.
- ▣ Η επαρκής κάλυψη του συνόλου των χρηματοοικονομικών και μη κινδύνων.
- ▣ Η σταδιακή σύγκλιση του ύψους των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων προς το οικονομικό κεφάλαιο των τραπεζών, μέσω της αναγνώρισης από τις εποπτικές αρχές της αποτίμησης του κινδύνου που πραγματοποιούν οι ίδιες οι τράπεζες.

Το νέο σύμφωνο της Βασιλείας απαρτίζεται από τρεις πυλώνες :

I. Ο πρώτος πυλώνας αφορά τον καθορισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων για την κάλυψη του λειτουργικού και πιστωτικού κινδύνου..

II. Ο δεύτερος πυλώνας αφορά τον καθορισμό του σκοπού στον οποίο αποβλέπει η διαδικασία της αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών από τις εποπτικές αρχές, καθώς και την θέσπιση των γενικών αρχών και κριτηρίων που θα διέπουν την διαδικασία αυτή.

III. Ο τρίτος πυλώνας αφορά την ενίσχυση της πειθαρχίας της αγοράς μέσω της δημοσιοποίησης συγκεκριμένων ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων.

Οι τρεις αυτοί πυλώνες του νέου Συμφώνου είναι αμοιβαίως αλληλοενισχυόμενοι. Αναμφίβολα, η αποτελεσματικότητα των κανόνων του πρώτου πυλώνα εξαρτάται καθοριστικά από την ικανότητα των εποπτικών αρχών να ελέγχουν την ορθή εφαρμογή τους μέσω των εξουσιών του 2ου πυλώνα. Επίσης, οι αυξημένες υποχρεώσεις γνωστοποίησης στοιχείων του 3ου πυλώνα διαμορφώνουν τα κατάλληλα κίνητρα για τη βελτίωση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων που αναπτύσσουν οι τράπεζες. Τέλος ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, όπως είπαμε και παραπάνω, αντιπροσωπεύει την αναλογία μεταξύ των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας και των στοιχείων του ενεργητικού (εντός και εκτός ισολογισμού), τα οποία έχουν αντισταθμιστεί ανάλογα με τον κίνδυνο που έχει αποφασιστεί ότι τους αντιστοιχεί. Σύμφωνα με το νέο σύμφωνο της Βασιλείας II υπολογίζεται ως εξής:

Εποπτικά κεφάλαια Πιστωτικός κίνδυνος + Κίνδυνος αγοράς + Λειτουργικός κίνδυνος

4.1.1. Πρώτος πυλώνας - Ελάχιστες Κεφαλαιακές απαιτήσεις (Minimum Capital Requirements)

Ο ορισμός των ιδίων κεφαλαίων, οι ελάχιστες απαιτήσεις του 8% των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το σταθμισμένο ενεργητικό και οι διατάξεις αναφορικά με την εποπτική μεταχείριση των κινδύνων αγοράς παραμένουν αμετάβλητες.

Η κύρια διαφοροποίηση έγκειται στην μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου περιλαμβανομένης και της εποπτικής αντιμετώπισης των μέσων και τεχνικών μείωσης του εν λόγω κινδύνου, καθώς και στην καθιέρωση επιπρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον λειτουργικό κίνδυνο.

Αναλυτικότερα, ο πρώτος πυλώνας του νέου Σύμφωνου επιφέρει τις εξής αλλαγές στο ισχύον πλαίσιο:

(α) Τροποποιεί την ισχύουσα τυποποιημένη μέθοδο (standardized approach) για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Η νέα τυποποιημένη μέθοδος διατηρεί τη λογική της υφιστάμενης μεθόδου με την απόδοση προκαθορισμένων συντελεστών στάθμισης κινδύνου. Εντούτοις επιτυγχάνει μεγαλύτερη ευαισθησία ως προς τον κίνδυνο, στο μέτρο που οι συντελεστές κινδύνου προσδιορίζονται ανάλογα με τη διαβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλομένου.

(β) Αναγνωρίζει τη μέθοδο υπολογισμού βάσει εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης (internal ratings based approach - IRB), μέθοδο η οποία παρέχει στις τράπεζες δύο εναλλακτικούς τρόπους υπολογισμού, ανάλογα με το βαθμό εξέλιξης των εσωτερικών τους συστημάτων διαβάθμισης κινδύνου:

- ☒ τη θεμελιώδη μέθοδο (foundation approach) και
- ☒ την προηγμένη μέθοδο (advanced approach).

Για τον υπολογισμό των σταθμίσεων των κινδύνων χρειάζεται η εκτίμηση τεσσάρων παραμέτρων:

> Η πρώτη παράμετρος σχετίζεται με την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου (PD - Probability of Default) και απεικονίζει την πιστοληπτική του ικανότητα. Μετράει την πιθανότητα αδυναμίας κάλυψης των υποχρεώσεων του πελάτη εντός δεδομένης χρονικής περιόδου.

> Η δεύτερη παράμετρος κινδύνου (LDG - Loss Given Default) δίνει μια εκτίμηση της μέσης αναμενόμενης ζημίας, το ποσοστό της χρηματοδότησης το οποίο δεν θα εισπραχθεί, σε περίπτωση που ο πελάτης δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του. Το μέγεθος της LDG εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος των εξασφαλίσεων και των εγγυήσεων που έχουν χρησιμοποιηθεί.

> Η τρίτη παράμετρος, η έκθεση του αντισυμβαλλόμενου σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσής του (EAD - Exposure At Default) δίνει την εκτίμηση του χρηματοδοτικού ανοίγματος.

> Το μέγεθος της εναπομένουσας διάρκειας μέχρι τη λήξη των απαιτήσεων (M - Maturity) μετράει το χρονικό διάστημα που απομένει ως τη λήξη του ανοίγματος.

Η ποσοτικοποίηση των παραπάνω παραμέτρων πρέπει να γίνει πλήρως τεκμηριωμένα και να ανανεώνεται τουλάχιστον σε ετήσια βάση. Παράλληλα απαιτείται η προσαρμογή των αποτελεσμάτων (calibration), έτσι ώστε οι εκτιμήσεις να αντικατοπτρίζουν την αναμενόμενη συμπεριφορά τους. Διαφορετικά οι όποιες διαφορές θα πρέπει να αποδειχθεί ότι δεν οφείλονται σε συστηματικούς παράγοντες, αλλά σε τυχαίο θόρυβο. Στην Εξελιγμένη μέθοδο των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης οι εκτιμήσεις των PD, LDG, EAD και M παρέχονται από την τράπεζα βάσει των εκτιμήσεών της και των κατάλληλων ιστορικών δεδομένων, ενώ για την εκτίμηση του M υπάρχει δυνατότητα εξαίρεσης για κάποια χρηματοδοτικά ανοίγματα. Αντίθετα, στη Θεμελιώδη προσέγγιση μόνο η τιμή του PD παρέχεται από το υπάρχον χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων, καθώς οι σταθμίσεις των LDGEAD και M τίθενται από την Επιτροπή. Στον Πίνακα 10 βλέπουμε τις παραπάνω παραμέτρους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10:

Πίνακας 1.1. Παράμετροι μεθόδων εσωτερικών αξιολογήσεων¹⁵

Παράμετροι Μεθόδων Εσωτερικών Αξιολογήσεων	
PD	Ποσοστό πιθανών απωλειών λόγω αθέτησης αντισυμβαλλόμενου (Probability of Default - PD) Επιπέδου κινδύνου της πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης
LDG	Ζημία σε περίπτωση αδυναμίας εκπληρωσης υποχρέωσης αντισυμβαλλόμενου (Loss Given Default - LGD) Ποσοστό ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης
EAD	Έκθεση έναντι του αντισυμβαλλόμενου (Exposure At Default - EAD)
M	Διάρκεια μέχρι την λήξη (Maturity - M) Διάρκεια ανοίγματος

Πηγή: www.hba.gr

(γ) Διαμορφώνεται αναλυτικό πλαίσιο για την εποπτική μεταχείριση των τιτλοποιημένων απαιτήσεων (πλαίσιο που εξέλιπε εντελώς από το αρχικό Σύμφωνο).

(δ) Οι τράπεζες, που πληρούν προϋποθέσεις, θα μπορούν να χρησιμοποιούν μεθόδους άμβλυνσης του κινδύνου για να μειώσουν τις κεφαλαιακές επιβαρύνσεις τους, όπως:

- ☒ τις εξασφαλίσεις,
- ☒ τις εγγυήσεις και τα πιστωτικά παράγωγα, και
- ☒ το συμψηφισμό στοιχείων εντός ισολογισμού.

(ε) Τέλος, εισάγονται για πρώτη φορά κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου. Στην έννοια του εν λόγω κινδύνου εμπίπτουν οι ζημίες που οφείλονται:

- ☒ στην ανεπάρκεια/ακαταλληλότητα των εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων,
- ☒ σε ανθρώπινο παράγοντα, ή
- ☒ σε εξωτερικά αίτια.

4.1.2. Δεύτερος πυλώνας - Διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης (*Supervisory Review Process*)

Ο δεύτερος πυλώνας του Συμφώνου της Βασιλείας στοχεύει να ενθαρρύνει την τήρηση υψηλών προδιαγραφών στη διαφάνεια και παρουσίαση των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Μέσα από το αναθεωρημένο Σύμφωνο δίνεται η δυνατότητα στα τραπεζικά ιδρύματα να αναπτύξουν εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου σε διάφορα επίπεδα πολυπλοκότητας, ώστε να επιτευχθεί ακριβέστερη στάθμιση κινδύνου με την έγκριση των εποπτικών αρχών.

Όσες τράπεζες εκτιμάται στην αγορά ότι ανήκουν σε υψηλού κινδύνου ιδρύματα ή έχουν ανεπαρκές σύστημα διαχείρισης κινδύνων, θα τους επιβάλλονται κυρώσεις μέσω υψηλότερων περιθωρίων επιτοκίου στο διατραπεζικό δανεισμό και στο εκδιδόμενο χρέος.

Η διαφάνεια των στοιχείων είναι υποχρεωτική και επικεντρώνεται σε συγκεκριμένους τομείς, οι οποίοι αφορούν κυρίως στοιχεία για την κεφαλαιακή επάρκεια και τη σύνθεση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων, την αναλυτική παρουσίαση των εκθέσεων σε κίνδυνο ανά προϊόν και την διαφάνεια των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων.

Το μέρος αυτό του πλαισίου εισάγει γενικές αρχές τέτοιες, ώστε να διασφαλίζεται η κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων πέραν των μηχανισμών του πρώτου πυλώνα. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να διαθέτουν σύστημα εκτίμησης κεφαλαιακής επάρκειας και να καθορίζουν τα κεφάλαια που απαιτούνται για την κάλυψη των κινδύνων που αναλαμβάνουν. Οι εποπτικές αρχές αξιολογούν τους κινδύνους, καθώς και τις διαδικασίες παρακολούθησης και μέτρησης αυτών και δύνανται να απαιτούν πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις, στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει πλήρης συμμόρφωση με τις διατάξεις του πρώτου πυλώνα ή κάποιοι κίνδυνοι, που δεν αντιμετωπίζονται από τον πρώτο πυλώνα, δεν έχουν καλυφθεί επαρκώς με κεφάλαια από τα πιστωτικά ιδρύματα.

Συγκεκριμένα, ο δεύτερος πυλώνας αρθρώνεται γύρω από τέσσερις βασικές αρχές

:

☒ Πρόβλεψη διαδικασιών από τα πιστωτικά ιδρύματα για την εσωτερική αξιολόγηση της κεφαλαιακής τους επάρκειας και τη διαμόρφωση στρατηγικής για τη διατήρηση του επιπέδου ιδίων κεφαλαίων.

☒ Καθιέρωση της εξουσίας εποπτικού ελέγχου της αρτιότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων των τραπεζών.

☒ Δυνατότητα επιβολής από την αρμόδια εποπτική αρχή κεφαλαιακής απαίτησης για κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου καθ' υπέρβαση του ελαχίστου ορίου (8%) σε συγκεκριμένα πιστωτικά ιδρύματα.

♦ Καθιέρωση της εξουσίας έγκαιρης παρέμβασης των εποπτικών αρχών σε περίπτωση επιδείνωσης του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ενός πιστωτικού ιδρύματος.

Η διαδικασία της εποπτικής εξέτασης (supervisory review process) του δεύτερου πυλώνα αποτελεί μία από τις βασικές καινοτομίες του Νέου Συμφώνου. Αντανακλά τη μετατόπιση του ενδιαφέροντος των εποπτικών αρχών από το επίπεδο της μακροπροληπτικής εποπτείας σε εκείνο της μικροπροληπτικής, παρέχοντας τη δυνατότητα προσωποποιημένης εποπτείας των ιδρυμάτων, οι δραστηριότητες των οποίων ενέχουν μεγαλύτερο συστημικό κίνδυνο.

4.1.3. Τρίτος πυλώνας - Πειθαρχία της Αγοράς (Market Discipline)

Ο τρίτος πυλώνας εισάγει διατάξεις αναφορικά με την παρεχόμενη από τα πιστωτικά ιδρύματα προς το εξωτερικό πληροφόρηση για το ύψος των αναλαμβανομένων κινδύνων, τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι των κινδύνων αυτών και την ακολουθούμενη στρατηγική, προκειμένου μέσω της διαφάνειας (disclosure) να ενισχυθεί η πειθαρχία της αγοράς. Αφορά, επομένως, την υποχρέωση των τραπεζών να προβαίνουν σε γνωστοποίηση στοιχείων, τόσο ποιοτικού όσο και ποσοτικού χαρακτήρα, με σκοπό την ενίσχυση της επιβαλλόμενης από την αγορά πειθαρχίας προς τους κανόνες ορθής διαχείρισης των κινδύνων. Σκοπός του 3ου πυλώνα είναι να παρέχονται στους συμμετέχοντες στην αγορά οι αναγκαίες πληροφορίες για τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα και για τις διαδικασίες διαχείρισής τους. Οι υποχρεώσεις δημοσιοποίησης¹⁸ αφορούν σε γενικές γραμμές:

- ☒ τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα,
- ☒ τις διαδικασίες διαχείρισής τους, και
- ☒ την ποιότητα των στοιχείων των ιδίων κεφαλαίων, που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των κινδύνων.

Οι τεχνικές μεταβιβάσεως και οι πρακτικές μετρήσεως των πιστωτικών κινδύνων που προέρχονται από σύνθετα χρηματοοικονομικά εργαλεία, όπως είναι τα credit derivatives, swap options, καθώς επίσης και από τιτλοποιήσεις ενεργητικού, απεικονίζονται πληρέστερα με μεγαλύτερη προσοχή. Παράλληλα αυξάνεται το φάσμα των εξασφαλίσεων έναντι κινδύνων και οι εγγυήσεις έναντι απαιτήσεων.

Οι εποπτικές αρχές μπορεί πλέον να μην επιβάλλουν ειδική κεφαλαιακή απαίτηση για τον επιτοκιακό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου για τις τράπεζες που παρουσιάζουν σημαντικό κίνδυνο λόγω ανοιγμάτων ρευστότητας μεταξύ παθητικού/ενεργητικού, αλλά παρακολουθούν με προσοχή την οικονομική κατάσταση της κάθε τράπεζας. Το σημαντικότερο γεγονός σχετικά με το νέο πλαίσιο υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων, που προτείνει η Επιτροπή, έχει να κάνει με ειδική κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του λειτουργικού κινδύνου, το οποίο θέτει τους νέους κανόνες σε συνεργασία με τους εθνικούς φορείς και τις κεντρικές τράπεζες. Μέσα από το νέο πλαίσιο προβλέπονται ξεχωριστές κεφαλαιακές απαιτήσεις βάσει αντίστοιχων μεθοδολογιών μέτρησης. Η δυσκολία που παρουσιάζεται σχετικά με τον λειτουργικό κίνδυνο είναι ότι δεν είναι εύκολα μετρήσιμος και αναφέρεται σε όλα τα είδη κινδύνων που δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν είτε ως κίνδυνοι αγοράς, είτε ως πιστωτικοί κίνδυνοι.

4.2 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Καμία άλλη διεθνής ρυθμιστική παρέμβαση δεν είχε στο παρελθόν τέτοιας έκτασης επίπτωση και ανάγκη προσαρμογών σε θεσμικό και λειτουργικό επίπεδο για την άσκηση της εποπτείας ή στην οργάνωση και στη διαχείριση κινδύνων από τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα, όσο η νέα προσέγγιση στο θέμα της κεφαλαιακής επάρκειας σύμφωνα με το πλαίσιο της Βασιλείας II και της Οδηγίας 2006/48. Και αυτό γιατί για πρώτη φορά οι ρυθμίσεις είναι τόσο άμεσα προσανατολισμένες στις πρακτικές των ιδίων των τραπεζών. Συνέπεια αυτού του χαρακτηριστικού είναι ότι οι εποπτικές αρχές οφείλουν να δημιουργούν ευέλικτα πρότυπα που να αντανακλούν εντονότερα το επίπεδο διαφοροποίησης, όχι μόνον ανάλογα με το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των συναλλαγών, αλλά και της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης κινδύνων και μηχανισμών ελέγχου κάθε τράπεζας χωριστά. Μέσω των ενσωματωμένων στο νέο πλαίσιο κινήτρων ή αντικινήτρων σε όρους κεφαλαιακών απαιτήσεων, ενθαρρύνονται όλες οι τράπεζες στην υιοθέτηση των τεχνικών, πρακτικών, διαδικασιών και οργάνωσης που εφαρμόζονται από τις πιο αποτελεσματικές διεθνώς τράπεζες.

4.2.1. Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Το νέο πλαίσιο κεφαλαιακών απαιτήσεων ενσωματώνεται στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία ακριβώς με τον ίδιο τρόπο με τον οποίον θα εφαρμοστεί στις λοιπές χώρες, με μοναδική εξαίρεση τα θέματα που άπτονται της διακριτικής ευχέρειας των εποπτικών αρχών. Στο νέο πλαίσιο προβλέπονται περίπου 150 διακριτικές ευχέρειες, οι οποίες επιτρέπουν στις αρμόδιες εποπτικές αρχές να αποκλίνουν υιοθετώντας διαφορετικές ρυθμίσεις, κάτι που συνεπάγεται ανομοιομορφία στην εφαρμογή των διατάξεων της σχετικής Οδηγίας στις χώρες της Ε.Ε. Η ανομοιομορφία αυτή σημαίνει, ότι τράπεζες με παρουσία σε περισσότερες χώρες αντιμετωπίζουν πρόσθετο διοικητικό κόστος συμμόρφωσης, αφού αναγκάζονται να εφαρμόσουν τη νέα Οδηγία με διαφορετικό τρόπο, ανάλογα με τη χώρα στην οποία δραστηριοποιούνται.

Οι ελληνικές τράπεζες σε συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος και την Ελληνική Ένωση Τραπεζών βρίσκονται σε διαδικασία επίσημης διαβούλευσης από το 2003, με στόχο την ομαλή ενσωμάτωση του νέου πλαισίου στην ελληνική τραπεζική αγορά. Τα τελευταία χρόνια έχουν τεθεί σε δημόσια διαβούλευση από την Τράπεζα της Ελλάδος έξι διαφορετικά έγγραφα, τα οποία αφορούσαν διαφορετικές πτυχές του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας και επί των οποίων οι τράπεζες, που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υπέβαλλαν, μέσω της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, τις απόψεις τους. Αυτή η διαδικασία έχει βοηθήσει πολύ τις τράπεζες να ενημερωθούν και, συνεπώς, να προετοιμαστούν έγκαιρα για όλες τις αναγκαίες οργανωτικές και επιχειρηματικές αλλαγές, που επιφέρει η εφαρμογή της Βασιλείας II. Επιπλέον, στη συνέχεια, οι αρμόδιες ομάδες εργασίας της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών συνεργαζόμενες με τη Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος είχαν την ευκαιρία να υποβάλουν τα σχόλιά τους επί των σχεδίων Πράξεων του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, με τις οποίες θα ενσωματωθούν οι τεχνικού χαρακτήρα διατάξεις του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας.

Με το νόμο «Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις» ενσωματώνονται στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία οι διατάξεις των Οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, 2006/48/ΕΚ «για την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων» και 2006/49/ΕΚ «για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων». Ειδικότερα με το νόμο ενσωματώνεται στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία το νέο πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, το οποίο δημοσίευσε τον Ιούνιο του 2004 η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision)⁵⁷. Η αρμόδια Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή για την προσαρμογή του ελληνικού δικαίου ως προς την Οδηγία 2006/48, που ορίστηκε από τον υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, επέλεξε να προτείνει την υιοθέτηση κατάλληλων εξουσιοδοτήσεων στις αρμόδιες αρχές, για την εφαρμογή των εξαιρετικά λεπτομερών ρυθμίσεων (όπως π.χ. η τυποποιημένη και οι εξελεγμένες προσεγγίσεις), οι οποίες θα αντιμετωπισθούν με την έκδοση κανονιστικών πράξεων.

Για τα περισσότερα από τα θέματα αυτά έχουν ήδη διενεργηθεί διαβουλεύσεις με τις τράπεζες. Μία τέτοιας έκτασης προσαρμογή, η οποία έχει ενσωματωμένη και τη δυνατότητα της διαρκούς προσαρμογής της στις συνθήκες και προηγμένες πρακτικές, θα ήταν ατελής εάν δεν συνοδευόταν και από μία κωδικοποίηση σε ένα ενιαίο νομοθετικό κείμενο όλων των εποπτικών ρυθμίσεων, που αφορούν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι οποίες εξακολουθούν μέχρι σήμερα να ισχύουν παράλληλα με τον Ν. 2076/92 και μάλιστα πολλές φορές με επικαλύψεις (Ν. 5076/31, Ν. 1665/51 κ.ά.)

Αναμφίβολα το νέο πλαίσιο αποτελεί πρόκληση όχι μόνο για τα εποπτευόμενα πιστωτικά ιδρύματα, αλλά και για τις εποπτικές αρχές. Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι αρμόδια για την παροχή άδειας ίδρυσης και λειτουργίας, καθώς και για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Στο πλαίσιο του καταστατικού της ρόλου και ενόψει της εφαρμογής του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας, η Τράπεζα της Ελλάδος δημοσιεύει ειδική εγκύκλιο του Διοικητή της σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των διαδικασιών εποπτικής αξιολόγησης στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα. Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει ήδη αναπτύξει ειδική «Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης» που υποστηρίζεται από ένα Σύστημα Αξιολόγησης Κινδύνων .

Η Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης αποβλέπει στον έλεγχο όλων των βασικών κινδύνων, αλλά και της ποιότητας των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων, στην εξακρίβωση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και της «Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου», καθώς και στην επαλήθευση της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας.

Παράλληλα η Τράπεζα της Ελλάδος, λαμβάνοντας υπόψη την παρουσία των ελληνικών τραπεζών στο εξωτερικό, προτίθεται να διαμορφώσει ένα δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων εποπτικών αρχών των χωρών υποδοχής ελληνικών τραπεζών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ροή των αναγκαίων πληροφοριών και ο συντονισμός των ενεργειών των Εποπτικών αρχών για την εποπτεία των διασυνοριακά δραστηριοποιούμενων ελληνικών τραπεζικών ομίλων. Στην κατεύθυνση αυτή κινείται και η πρωτοβουλία της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών για τη συγκρότηση του Interbalkan Forum of Banking Associations.

Αξίζει να τονιστεί ότι, η επιτυχής υλοποίηση της Βασιλείας II στις θυγατρικές των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στη νοτιοανατολική Ευρώπη, αφενός θα αποτελέσει εχέγγυο για την ασφαλή επέκτασή τους στην περιοχή, μέσω της ενίσχυσης της λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων και αφετέρου θα εναρμονίσει οργανωτικές δομές, πολιτικές, διαδικασίες και πληροφοριακά συστήματα, επηρεάζοντας καταλυτικά το επιχειρησιακό πρότυπο λειτουργίας των ελληνικών ομίλων (group operating model).

4.2.2 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το θεσμικό πλαίσιο για την τραπεζική εποπτεία, που διέπει τη λειτουργία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, σε μεγάλο βαθμό έχει εναρμονιστεί με τους κανόνες της Επιτροπής της Βασιλείας, καθώς και με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εφαρμογή των προτεινόμενων εποπτικών κανόνων θα έχει σημαντικές επιπτώσεις για την ανταγωνιστικότητα των τραπεζικών συστημάτων των διαφόρων χωρών.

4.2.2.1 Οι επιπτώσεις στα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα

Είναι προφανής η σημασία που έχει για την ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος η συμμετοχή της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ από τις αρχές του 2001, που συνοδεύεται με νέα σημαντική αναβάθμιση της πιστοληπτικής της ικανότητας. Ήδη πριν από το φθινόπωρο του 1999, οι εταιρείες Moody's και Standard and Poor's είχαν ανακοινώσει την αναβάθμιση του δείκτη μακροχρόνιας πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδος στα επίπεδα A2 και A- αντίστοιχα, εξέλιξη που συνεπάγεται στάθμιση 20% έναντι του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με το νέο πλαίσιο.

Στον Πίνακα 11 παρουσιάζεται η αξιολόγηση της Ελλάδας στο μακροπρόθεσμο εξωτερικό δανεισμό, καθώς και η αντιστοιχία ανάμεσα στις κλίμακες τριών αναγνωρισμένων εταιρειών αξιολογήσεως.

Η αναβάθμιση αυτή συνδέεται με την πρόοδο της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια και την προσαρμογή της στις απαιτήσεις της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Η αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας μας θα οδηγήσει σε βελτίωση και των επιμέρους αξιολογήσεων για κάθε τραπεζικό ίδρυμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΚΛΙΜΑΚΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Moody's	Aaa	Aa1	Aa2	Aa3	A1		A3	Baa1	Baa2	Baa3
S&P	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A-	BBB+	BBB	BBB-
Fitch	AAA	AA+	AA	AA-	A+	A	A ⁺	B ⁺	B	B ⁻

Η προσαρμογή του τραπεζικού συστήματος συνεπάγεται ένα σημαντικό κόστος ειδικότερα για τις τράπεζες εκείνες οι οποίες θα επιλέξουν τις εξελιγμένες μεθόδους, τόσο σε συστήματα, διαδικασίες, ανάπτυξη προηγμένων μοντέλων μέτρησης κινδύνου, όσο και σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Η υλοποίηση των εσωτερικών συστημάτων διαχείρισης κινδύνων και υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων θα έχει υψηλό κόστος.

Το κόστος συμμόρφωσης με το νέο πλαίσιο αφορά θέματα όπως: η προσαρμογή πληροφοριακών συστημάτων, η συλλογή των αναγκαίων ιστορικών δεδομένων, ο σχεδιασμός ή η αναβάθμιση του συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης, η εκπαίδευση των στελεχών, και η διαμόρφωση συστήματος υποβολής στοιχείων. Ωστόσο πρέπει να τονιστεί ότι, το νέο πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας δεν πρέπει να γίνεται αντιληπτό ως μια πρόσθετη κανονιστική επιβάρυνση, αλλά και ως μια ευκαιρία αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων των τραπεζών και των ΕΠΕΥ, αλλά και των αντίστοιχων πλαισίων παρακολούθησης και ελέγχου των εποπτικών αρχών. Οι περισσότερες ελληνικές τράπεζες έχουν αναπτύξει συστήματα διαχείρισης κινδύνων, ώστε να είναι σε θέση να υπολογίζουν με ακρίβεια την έκθεση του κάθε πελάτη στον πιστωτικό κίνδυνο και έτσι να τηρούν τις απαιτούμενες κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Οι νέες διατάξεις για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, αφενός αλλάζουν ριζικά τον τρόπο με τον οποίο οι τράπεζες υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου. Αφετέρου επιβάλλουν κεφαλαιακές απαιτήσεις και για το λειτουργικό κίνδυνο. Τα σημαντικότερα οφέλη που απορρέουν από την εφαρμογή του νέου πλαισίου για τις τράπεζες αφορούν τα εξής:

☒ τον περιορισμό πιστωτικού κινδύνου λόγω της αύξησης της αποτελεσματικότητας των πολιτικών πιστοδοτήσεων, ανακτήσεων και διαγραφών επισφαλών απαιτήσεων,

- ☒ τη βελτίωση της πολιτικής σχηματισμού προβλέψεων για επισφαλή δάνεια,
- ☒ τη βελτίωση της τιμολόγησης (risk adjusted pricing) και
- ☒ τον περιορισμό των λειτουργικών ζημιών και του λειτουργικού κόστους.

Οι κανόνες κεφαλαιακών απαιτήσεων επηρεάζουν άμεσα την τελική τιμολόγηση των δανειακών προϊόντων. Η επιτοκιακή επιβάρυνση των δανειακών προϊόντων αποτελεί συνάρτηση του αναλαμβανόμενου κινδύνου και, συνεπώς, το κόστος δανεισμού προσδιορίζεται από την πιστοληπτική ικανότητα κάθε πελάτη. Η επίπτωση της εφαρμογής του νέου πλαισίου στην τιμολόγηση των τραπεζικών υπηρεσιών είναι αποτέλεσμα της μεγαλύτερης ευαισθησίας των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου με την εξής έννοια: όσο καλύτερη είναι η πιστοληπτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλομένου της τράπεζας, τόσο χαμηλότερος είναι ο συντελεστής κινδύνου.

Έτσι, ο ανταγωνισμός των τραπεζών για τη διεκδίκηση της πελατείας υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας θα οδηγήσει σε ευνοϊκότερη τιμολόγηση για τους συνεπείς πελάτες.

Το τελευταίο καιρό έχουν ληφθεί σειρά μέτρων που αποβλέπουν στον έλεγχο της πιστωτικής επέκτασης. Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει ζητήσει από τις τράπεζες, κατά την αξιολόγηση δανείων προς τα νοικοκυριά, να αποδίδουν ιδιαίτερη βαρύτητα στη σχέση μεταξύ του κόστους εξυπηρέτησης των δανείων και του εισοδήματος των δανειοδοτούμενων.

Επίσης, για τα δάνεια με εξασφάλιση ακινήτου αύξησε τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του πιστωτικού κινδύνου για το τμήμα των δανείων που υπερβαίνει το 75% της εμπορικής αξίας των υπέγγυων ακινήτων. Τέλος, έχει ζητήσει την αύξηση του ποσοστού κάλυψης των καθυστερήσεων με προβλέψεις, θέμα το οποίο θα περιλαμβάνεται και στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα

Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το νέο πλαίσιο απαιτεί και ένα ενεργότερο ρόλο από τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Η εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας είναι μια περίπλοκη δυναμική διαδικασία, η οποία απαιτεί τη διαρκή συνεργασία των δυο πλευρών, δανειοληπτών και τραπεζών. Συγκεκριμένα τίθεται η ανάγκη έγκαιρης, ορθά διαρθρωμένης, έγκυρης και εστιασμένης υποβολής στοιχείων οικονομικού χαρακτήρα από τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές κατά την υποβολή αιτήματος έγκρισης δανείου. Επίσης, η συνέπεια στην αποπληρωμή θα εκτιμάται ιδιαίτερα θετικά, δεδομένου ότι ο ορισμός της αδυναμίας αποπληρωμής καθίσταται ιδιαίτερα αυστηρός. Τέλος, οι πελάτες που θα παρέχουν στην τράπεζα επαρκείς εξασφαλίσεις/εγγυήσεις θα μειώνουν δραστικά τον πιστωτικό κίνδυνο και άρα το κόστος δανεισμού τους .

4.2.2.2 Οι επιπτώσεις στις επιχειρήσεις

Οι προσαρμογές που θα γίνουν στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα στα πλαίσια της συμμόρφωσης με τους νέους κανόνες της Βασιλείας II, ευνοούν την περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις συγκροτούν τη ραχοκοκαλιά της Ευρωπαϊκής οικονομίας, καθώς και της εξάρτησης τους από την τραπεζική χρηματοδότηση, το πλαίσιο που διαμορφώθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη στάθμιση των χορηγήσεων έναντι των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι ιδιαίτερος ευνοϊκό τόσο στην τυποποιημένη μέθοδο, όσο και στη μέθοδο των εσωτερικών διαβαθμίσεων. Στην κατεύθυνση αυτή συνηγορεί και το γεγονός, ότι στο νέο πλαίσιο παρέχεται ευρύτερη αναγνώριση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Άλλωστε τα αποτελέσματα της έρευνας των ποσοτικών επιπτώσεων (QIS3) κατέδειξαν ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών επί των δανείων που χορηγούνται σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και περιλαμβάνονται στο εταιρικό χαρτοφυλάκιο θα παραμείνουν κατά κανόνα σταθερές με την εφαρμογή της τυποποιημένης προσέγγισης και θα μειωθούν από 3% έως και 11% στις τράπεζες, που εφαρμόζουν τις μεθόδους εσωτερικής διαβάθμισης (IRB). Ενώ, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τα ανοίγματα έναντι μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που πληρούν τις προϋποθέσεις του χαρτοφυλακίου λιανικής, θα μειωθούν κατά μέσο όρο από 12% έως 13% με βάση την τυποποιημένη μέθοδο (STA) και έως 31% σύμφωνα με την εξελιγμένη μέθοδο εσωτερικών διαβαθμίσεων (AIRBA).

Εντούτοις, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ότι η πρόσβαση σε φθηνή τραπεζική χρηματοδότηση συναρτάται άμεσα με τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους και την αποδοτικότητα τους. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα πρέπει να συνεργάζονται με τις τράπεζες για την παροχή όλων αυτών των αναγκαίων πληροφοριών για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής τους ικανότητας. Σε αυτό πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο μέτρο που από το σύνολο των επιχειρήσεων στην Ελλάδα, μόνο το 5,9% είναι υποχρεωμένες να δημοσιεύουν οικονομικές καταστάσεις, καταστάσεις αναγκαίες για την εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλομένων των τραπεζών.

4.2.2.3 Οι επιπτώσεις στους καταναλωτές χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών

Η αυξημένη, ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο, ευαισθησία των νέων μεθόδων - ιδιαίτερα, δε, της μεθόδου των εσωτερικών διαβαθμίσεων- θα έχει ως αποτέλεσμα τη διαφοροποίηση του κόστους του τραπεζικού δανεισμού ανάλογα με την φερεγγυότητα του αντισυμβαλλόμενου, και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συναλλαγής, καθώς επίσης και το βέλτιστο σχηματισμό προβλέψεων έναντι επισφαλών απαιτήσεων των τραπεζών. Το νέο πλαίσιο θα επιτρέπει στις τράπεζες να τιμολογούν τα δανειακά προϊόντα τους με ορθολογικότερο τρόπο, γεγονός που μεταφράζεται σε μείωση του κόστους τραπεζικού δανεισμού για του φερέγγυους πελάτες.

Πράγματι, οι μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί το τελευταίο χρονικό διάστημα, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, καταδεικνύουν πως οι επιπτώσεις στον πελάτη λιανικής των τραπεζών θα είναι θετικές ως προς τα επιτόκια, καθώς εκτιμάται ότι μπορεί να υπάρξει μείωση από 1 έως και 3 ποσοστιαίες μονάδες βάσης.

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΥΠΟΘΗΚΗ

5.1 ΓΕΝΙΚΑ

«Η υποθήκη είναι εμπράγματο δικαίωμα σε ξένο (ως προς το δανειστή) ακίνητο για την εξασφάλιση απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα. Το δικαίωμα της υποθήκης είναι δικαίωμα παρεπόμενο επειδή υπάρχει υπέρ ορισμένης έγκυρης απαίτησης και δικαίωμα αδιαίρετο. Η υποθήκη μπορεί να αποκτηθεί και για μελλοντική ή υπό αίρεση απαίτηση. Η εγγραφή της υποθήκης σε αντίθεση με την προσημείωση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από την απαίτηση, γι' αυτό το ποσό της υποθήκης είναι ίσο με το ποσό της απαίτησης.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 1991 σελ. 36)

5.2 ΕΓΓΡΑΦΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ

Όταν γίνεται η εγγραφή της υποθήκης μετά την κατάσχεση δεν αντιτάσσεται κατά εκείνου που επέβαλε την κατάσχεση και των δανειστών που αναγγέλθηκαν. Επομένως πρέπει να ελέγχεται το ακίνητο πριν την εγγραφή υποθήκης ή προσημείωσης ώστε, σε περίπτωση που έχει επιβληθεί κατάσχεση, να επιδιώκεται κατάργηση της.

5.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Ο Αγγελάκης (2005) υποστηρίζει ότι με την εγγραφή διακόπτεται η παραγραφή της απαίτησης, στο ενυπόθηκο ακίνητο περιλαμβάνονται κάθε συστατικό και παράρτημά του όπως π.χ οικοδομές, δέντρα κ.τ.λ. και αν μετά την εγγραφή χωρίσει ή μεταβιβαστεί το ακίνητο, τότε μεταβιβάζεται με το βάρος της υποθήκης.

5.4 ΑΔΙΑΙΡΕΤΟ ΥΠΟΘΗΚΗΣ

Η υποθήκη ευθύνεται στο ακέραιο για κάθε υπόλοιπο της οφειλής που ασφαρίζει. Αν για παράδειγμα γράφηκε υποθήκη σε περισσότερα ακίνητα για την ίδια όμως απαίτηση, καθένα από τα ακίνητα εξακολουθεί να είναι υπέγγυο για ολόκληρη την ασφαλιζόμενη απαίτηση μέχρι την ολοσχερή εξόφληση. Συνεπώς δεν μπορεί να ελευθερωθεί κάποιο από τα ακίνητα αυτά σε περίπτωση μερικής εξόφλησης της απαίτησης. Επίσης αν το ενυπόθηκο ακίνητο διαιρεθεί σε περισσότερα αυτοτελή μέρη, καθένα απ' αυτά είναι υπέγγυο για ολόκληρη την ασφαλιζόμενη απαίτηση. Δηλαδή η υποθήκη μετατρέπεται στην ουσία σε τόσες υποθήκες όσα τα ακίνητα που προήλθαν από τη διαίρεση του ενυπόθηκου ακινήτου. Αν η υποθήκη καταργηθεί, τη σειρά (τάξη) αυτής παίρνει η αμέσως επόμενη υποθήκη κατά το χρόνο εγγραφή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ

6.1 ΓΕΝΙΚΑ

«Η προσημείωση είναι εγγραφή της υποθήκης υπό την αναβλητική αίρεση της τελεσιδίκης επιδίκασης της απαίτησης και της τροπής της σε υποθήκη μέσα σε ορισμένη προθεσμία (ενενήντα ημέρες από την τελεσιδική επιδίκαση της απαίτησης) και γίνεται μόνο ύστερα από δικαστική απόφαση. Η προσημείωση χορηγεί μόνο δικαίωμα προτίμησης για απόκτηση υποθήκης.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 1991, σελ. 37)

6.2 Η ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ ΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Σε περίπτωση που ο δανειστής αποδείξει (αρκεί και πιθανολόγηση των ισχυρισμών του) ότι υπάρχει άμεσος κίνδυνος για την απαίτηση του και επείγουσα ανάγκη για την εξασφάλισή της, μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο, με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, την εγγραφή προσημείωσης μεγαλύτερης από την απαίτηση του (περιθώριο ασφαλείας). Είναι δυνατή η εγγραφή προσημείωσης με διαταγή πληρωμής που δεν έχει τελεσιδικήσει.

6.3 ΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗΣ ΣΕ ΥΠΟΘΗΚΗ

Ο Αγγελάκης (1991) αναφέρει ότι η τροπή προσημείωσης σε υποθήκη πρέπει να γίνει μέσα σε ενενήντα ημέρες από την τελεσιδική επιδίκαση της απαίτησης (αποσβεστική προθεσμία) και η υποθήκη μετά τη μετατροπή παίρνει τη θέση που κατείχε η προσημείωση στη σειρά (τάξη) εγγραφής της. Το κύρος των προσημειώσεων και υποθηκών υπέρ της τράπεζας δεν θίγεται ακόμα και αν γράφηκαν μέσα στην ύποπτη περίοδο της πτώχευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο:ΕΝΕΧΥΡΟ

7.1 ΟΡΙΣΜΟΣ

Ενέχυρο είναι το εμπράγματο δικαίωμα σε ξένο κινητό πράγμα για την εξασφάλιση μιας απαίτησης από τον δανειστή με την προνομιακή ικανοποίηση του από το πράγμα. Υπάρχουν διάφορες διακρίσεις όπως ενέχυρο επί πράγματος (π.χ επι εμπορευμάτων, συναλλαγματικών, φορτωτικών κ.τ.λ.), ενέχυρο επί δικαιώματος. Το ενέχυρο επί δικαιώματος αναφέρεται σε ασώματα αντικείμενα όπως π.χ ενεχυρίαση απαίτησης. Το δικαίωμα που θα ενεχυριαστεί πρέπει να είναι δεκτικό μεταβίβασης και αποτιμητέο σε χρήμα.

Σύμφωνα με όσα υποστηρίζει ο Αγγελάκης (1991) το ενέχυρο είναι παρεπόμενο δικαίωμα γιατί υπάρχει υπέρ ορισμένης έγκυρης απαίτησης που το ασφαλίζει σ' όλη την έκταση της. Δηλαδή στο κεφαλαίο, τους τόκους, τα έξοδα κ.τ.λ. Για το λόγο αυτό η απαίτηση πρέπει να είναι έγκυρη, δυνατό να είναι κατά τρίτου και να μπορεί να είναι μελλοντική ή υπό αίρεση. Το ενέχυρο έχει ως σκοπό την εκποίηση του πράγματος ώστε να ικανοποιηθεί προνομιακά ο ενεχυρούχος δανειστής.

7.2 ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΝΕΧΥΡΟΥ

Για να συσταθεί ένα ενέχυρο πρέπει ο ενεχυριαστής να είναι ο δικαιούχος του πράγματος, η συμφωνία να γίνει με συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό έγγραφο το οποίο θα περιέχει την χρονολογία και θα προσδιορίζει την απαίτηση και θα περιγράφει με λεπτομέρεια το ενεχυραζόμενο πράγμα. Τέλος θα πρέπει να γίνει παράδοση του πράγματος είτε στην κατοχή του δανειστή είτε στην κατοχή τρίτου (αρχή της δημοσιότητας).

7.3 ΑΔΙΑΙΡΕΤΟ ΕΝΕΧΥΡΟΥ

Αδιαίρετο ενεχύρου σημαίνει ότι η ενεχυρική ευθύνη δεν μπορεί να διαιρεθεί στα περισσότερα πράγματα πάνω στα οποία συστήθηκε το ενέχυρο και το καθένα από αυτά είναι υπέγγυο για την ολοσχερή εξόφληση της ασφαλιζόμενης απαίτησης και δεν μπορεί αν ελευθερωθεί σε μερική εξόφληση. Ουσιαστικά το ενέχυρο ευθύνεται στο ακέραιο για κάθε υπόλοιπο της οφειλής και ασφαρίζει εκτός από το κεφάλαιο και τους τόκους, και τα διάφορα έξοδα.

7.4 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΝΕΧΥΡΟΥ

Οι διακρίσεις του ενέχυρου είναι: ενέχυρο σε πράγμα και ενέχυρο σε δικαίωμα.
α) Το ενέχυρο σε πράγμα αναφέρεται εμπορεύματα (π.χ. στα «χέρια» της τράπεζας, τρίτου με αποδείξεις ψυγείων κ.τ.λ.). σε συναλλαγματικές, μετοχές ομολογίες, τραπεζικά ομόλογα, έντοκα γραμμάτια Δημοσίου, μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, καταθέσεις κ.τ.λ.
β) Το ενέχυρο σε δικαίωμα, δηλαδή σε ασώματο αντικείμενο. «Το δικαίωμα που θα ενεχυριαστεί πρέπει να είναι δεκτικό μεταβίβασης και αποτιμητέο σε χρήμα (π.χ. ενεχυρίαση απαίτησης). Η σύμβαση για τη σύσταση του ενεχύρου απαιτείται να γίνει με έγγραφο συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό, που πρέπει να έχει βέβαια χρονολογία. Στο έγγραφο αυτό πρέπει να προσδιορίζεται και η ασφαλιζόμενη και η ενεχυριαζόμενη απαίτηση.»(Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 1991, σελ.30)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

8.1 ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Στοχοθεσία διαχείρισης είναι η προσπάθεια που κάνει η τράπεζα προκειμένου να μειώσει δραστικά τις οριστικές καθυστερήσεις, αυξάνοντας παράλληλα το δείκτη ανάκτησης (ρευστοποίησης) των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων στο συντομότερο δυνατό διάστημα. Η τράπεζα επομένως δρομολογεί στρατηγική των ενεργειών της για την επίτευξη αυτού του αποτελέσματος.

8.2 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΙΕΣΗΣ

Οι προγραμματισμένες ενέργειες που κάνει η τράπεζα συνθέτει το μηχανισμό πίεσης προκειμένου να επιτευχθεί η αποστολή των διαχειριστών του ληξιπρόθεσμου χαρτοφυλακίου που είναι να μεγιστοποιήσουν το αποτέλεσμα (ανάκτηση κεφαλαίων) και να ελαχιστοποιήσουν το χρόνο για την εκπλήρωση της.

8.2.1 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Αρχίζει με τα σημεία συναγερμού και τελειώνει με τη μεταφορά των απαιτήσεων σε οριστική καθυστέρηση.

8.2.2 ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ

Είναι οι ενέργειες που προειδοποιούν τον οφειλέτη για την επερχόμενη αναγκαστική είσπραξη της απαίτησης (εγγραφή βαρών, επιδίκαση)

8.2.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Συνδέεται με την εκούσια ή όχι συμμόρφωση των οφειλετών (αναγκαστική είσπραξη ρύθμισης).

ΜΕΡΟΣ Γ':ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο:ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΕΡΝΑΕΙ Η ΑΠΑΙΤΗΣΗ ΩΣΠΟΥ ΝΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΕΙ

«Από τη στιγμή που μια οφειλή βρίσκεται σε καθυστέρηση, δηλαδή έχει παρέλθει η συμβατική προθεσμία εξόφλησης της, η απαίτηση μεταφέρεται σε λογαριασμό καθυστέρησης και ταυτόχρονα πρέπει να κινηθούν οι διαδικασίες (εξώδικες ή δικαστικές) που βρίσκονται σε άμεση συνάντηση με το είδος των υφιστάμενων εξασφαλίσεων (ενοχικών ή εμπράγματων), με σκοπό τη ρευστοποίηση της απαίτησης. Η αποτελεσματική διαχείριση του χαρτοφυλακίου των απαιτήσεων σε καθυστέρηση απαιτεί την αθροιστική συνδρομή μιας σειράς ενεργειών που στοχεύουν στην αποφυγή ενδεχόμενων παραγραφών δικαιωμάτων του Οργανισμού, στην πρόληψη καταδολιευτικών πράξεων εκ μέρους του Οφειλέτη ή ενέργειες εκ μέρους τρίτων δανειστών ώστε να διευθετούνται (εκκαθαρίζονται) οι υποθέσεις όσο το δυνατόν συντομότερα και με λιγότερα προβλήματα.»(Μιχάλης Ε. Αγγελάκης,2005, σελ.12)

Τα στάδια, από τα οποία περνάει συνήθως μια απαίτηση μέχρι να εκκαθαριστεί είναι τα εξής:

Α ΣΤΑΔΙΟ ΑΝΑΧΑΙΤΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Δηλαδή η άμεση διασφάλιση της απαίτησης, ώστε να μην επέρχονται απώλειες διασφαλιστικών περιθωρίων από τα περιουσιακά στοιχεία των ενεχόμενων (λόγω χάρη μεταβιβάσεις, δεσμεύσεις κ.τ.λ).Άμεσος έλεγχος των στοιχείων του φακέλου και επιλογή των απαραίτητων διαδικασιών για τη διασφάλιση, επιδίκαση και ρευστοποίηση της απαίτησης (εξώδικως ή με αναγκαστικά μέτρα) .

Β ΣΤΑΔΙΟ ΕΠΙΔΙΚΑΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ

Επιδιώκεται η (τελεσίδικη) επιδίκαση της απαίτησης με τον προσφορότερο τρόπο (έκδοση διαταγής πληρωμής έστω και προσωρινά εκτελεστή, κ.λ.π.) ώστε να υπάρξει όσο το δυνατό πιο γρήγορα τίτλος εκτελεστός για έναρξη αναγκαστικής εκτέλεσης και συλλογή στοιχείων για αντιμετώπιση τυχόν άσκησης, ένδικων μέσων (π.χ ανακοπή, έφεση κ.τ.λ από τρίτους).

Γ ΣΤΑΔΙΟ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ

Το στάδιο της αναγκαστικής είσπραξης της απαίτησης περιλαμβάνει την αναγκαστική εκτέλεση - πλειστηριασμός περιουσιακών στοιχείων των ενεχόμενων (οφειλέτη, εγγυητών).

Δ ΣΤΑΔΙΟ ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΕΠΙΣΦΑΛΟΥΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ

Το τέταρτο στάδιο είναι της κατάταξη της απαίτησης στις ανεπίδεκτες ή επισφαλείς απαιτήσεις και μεταφορά της απαίτησης σε επισφαλείς λογαριασμούς. Τέλος οριστική διαγραφή της απαίτησης, αν υπάρχει βεβαιότητα ότι δε θα εισπραχθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο: ΠΡΩΤΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΕ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

Οι ενέργειες που γίνονται από την τράπεζα στα πρώτα στάδια παρακολούθησης κάθε απαίτησης, για την αποφυγή απώλειας δικαιωμάτων της είναι οι εξής:

- κατά την παραλαβή της απαίτησης ελέγχεται αν υπάρχουν στο φάκελο μεταφοράς όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στο δελτίο μεταφοράς.

- ελέγχεται αν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα το ύψος της απαίτησης (ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στον έλεγχο της ορθότητας του επιτοκίου με το οποίο εκτοκίζεται η απαίτηση).

- καταρτίζεται κατάσταση (πίνακα) βαρών και ελέγχεται το ύψος των εξασφαλίσεων και ακόμη αν αυτές είναι ισχυρές ή όχι. Σε περίπτωση που παρουσιάζονται ελλείψεις τα στοιχεία που συνθέτουν τις εξασφαλίσεις, επιδιώκεται η συμπλήρωσή τους, όπου είναι εφικτό, ώστε να ισχυροποιηθούν αυτές.

Ιδιαίτερη προσοχή θα επιδεικνύεται κατά τον έλεγχο της Εγγύησης του Δημοσίου. Ειδικότερα θα υπολογίζεται ακριβώς το ύψος της εγγύησης, εάν τηρήθηκαν οι όροι των εγκριτικών πράξεων και σε αρνητική περίπτωση ρύθμισης απαίτησης ή αποδέσμευσης ακινήτου ή ακόμη αναστολής των μέτρων αναγκαστικής είσπραξης της απαίτησης, θα πρέπει να ενημερώνεται το Δημόσιο και να ζητείται η συναίνεση του.

- ελέγχεται αν τα πυρασφαλιστήρια καλύπτουν την αξία των υπέγγυων πραγμάτων ειδικά τα ενέχυρα εμπορεύματα θα ασφαλιζονται πέραν των κινδύνων πυρός και κατά κινδύνων κλοπής.

Ο Αγγελάκης (2005) αναφέρει ότι από τον παραπάνω κανόνα εξαιρούνται ειδικές περιπτώσεις, όπως π.χ. οφειλή μικρού ύψους που ασφαρίζεται με βάρη σε ακίνητο μεγάλης αξίας, οι οποίες και θα εξετάζονται κατά περίπτωση, όλα τα πυρασφαλιστήρια καταχωρούνται στο σχετικό ληξιαίο και παρακολουθείται από εδώ και πέρα η ανάγκη αναπροσαρμογής του ασφαλιζόμενου ποσού καθώς και η έγκαιρη ανανέωση τους.

Επιπρόσθετα αναφέρει ότι με την παραλαβή της απαίτησης η τράπεζα ενημερώνει το ληξιάριο με τις ημερομηνίες παραγραφής της απαίτησης της από κάθε αιτία, καθώς και οποιουδήποτε άλλου δικαιώματος της και στη συνέχεια παρακολουθεί και ενημερώνει με τις τυχόν νέες ημερομηνίες που παρουσιάζονται.

ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

«Σε κάθε περίπτωση, εκτός ορισμένων εξαιρέσεων π.χ όταν η απαίτηση είναι πλήρως διασφαλισμένη και προβλέπεται σύντομη ρευστοποίηση της, πραγματοποιούνται έρευνες ακίνητης περιουσίας όλων των ενεχόμενων στους τόπους καταγωγής, διαμονής κύριας ή εξοχικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας. Έρευνες επίσης θα πραγματοποιούνται και κατά τακτά χρονικά διαστήματα, προκειμένου ν' αντιμετωπίζονται, κατά περίπτωση, οι μεταβολές των περιουσιακών στοιχείων των οφειλετών.»(Μιχάλης Ε. Αγγελάκης σελ.12)

Ο Αγγελάκης(2005) υποστηρίζει ότι αν από τις έρευνες ακίνητης περιουσίας προκύψουν ακίνητα ή υπάρχουν ενυπόθηκα ακίνητα που παρέχουν διασφαλιστικά περιθώρια, τότε γίνεται εγγραφή επ' αυτών βαρών, συνεκτιμώντας όμως κατά τον προσδιορισμό του ύψους των βαρών και την υπεραξία των ακινήτων που θα προκύψει στο μέλλον, δεν νοείται εν προκειμένω να υπάρχουν ακίνητα των ενεχομένων ελεύθερα βαρών ή ακίνητα βεβαρημένα που παρέχουν όμως διασφαλιστικά περιθώρια και η απαίτηση να παρουσιάζει άνοιγμα. Επίσης αν ο φάκελος της απαίτησης που μεταφέρεται δεν έχει πρόσφατες εκτιμήσεις γίνεται επανεκτίμηση των ακινήτων.

ΛΟΙΠΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Σύμφωνα με την άποψη του Αγγελάκη (2005) εκτός από τα πιο πάνω κατά τη διαδικασία είσπραξης των απαιτήσεων η τράπεζα πρέπει να φροντίζει και κατά περίπτωση για τα εξής:

1. Υπολογισμό τόκων

ο υπολογισμός τόκων θα πρέπει να γίνεται με τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση επιτόκια και να ελέγχονται και από δεύτερο υπάλληλο.

2. Λογισμός τόκων

Για το λογισμό (χρέωση) των τόκων η τράπεζα χρεώνει τις απαιτήσεις της, εφόσον υπάρχουν τα απαραίτητα διασφαλιστικά περιθώρια. Με την προϋπόθεση βέβαια ότι οι ανείσπρακτοι λογαριασμοί τόκοι, συνυπολογιζόμενων ακόμη και των προ του

κλεισίματος, μαζί με τους προς λογισμών, δεν θα αφορούν χρονικό διάστημα εκτοκισμού μεγαλύτερο του δωδεκαμήνου.

3. Επιδίκαση τόκων και εξόδων

Οι απαιτήσεις από τους τόκους και έξοδα που δημιουργούνται μετά την επιδίκαση της κύριας απαίτησης και δεν έχουν επιδικασθεί, θα πρέπει να παρακολουθούνται με ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μην επέλθει παραγραφή τους και εφόσον δεν εξοφληθούν και απαιτηθεί η επιδίκαση τους να προχωρήσει η τράπεζα άμεσα σ' αυτήν.

4. Τεχνική Υπηρεσία

Θα πρέπει να επανεκτιμούνται οι εμπράγματα διασφαλίσεις και εφόσον παρουσιάζεται αύξηση της αξίας των ακινήτων, η τράπεζα να διασφαλίζει έγκαιρα τις απαιτήσεις της.

5. Παρακολούθηση μεταβολών στην περιουσιακή κατάσταση των οφειλετών
Υπάρχει υποχρέωση να παρακολουθούν οι τράπεζες συστηματικά, σε τακτά χρονικά

διαστήματα, τις μεταβολές στην περιουσιακή κατάσταση των ενεχομένων στις απαιτήσεις της και να λαμβάνει έγκαιρα τα απαραίτητα μέτρα για τη διασφάλιση των συμφερόντων της (έρευνες ακίνητης περιουσίας, εγγραφών βαρέων). Ο έλεγχος αυτός θα πρέπει να γίνεται κατά τη μεταφορά της απαίτησης στην καθυστέρηση και στη συνέχεια τουλάχιστον μια φορά το χρόνο. Επίσης εφόσον διαπιστώσει την ύπαρξη και άλλων περιουσιακών, πλην των ακινήτων, στοιχείων θα πρέπει να ζητήσει από τους νομικούς της τη λήψη των απαραίτητων κατά περίπτωση μέτρων.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο: ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

11.1 ΓΕΝΙΚΑ

A) Σε λογαριασμό καθυστερήσεων μεταφέρεται κάθε απαίτηση της τράπεζας:

- Όταν έληξε η συμφωνημένη προθεσμία εξόφλησης. Ειδικά για δάνεια που εξοφλούνται τμηματικά με δόσεις σε τακτές ημερομηνίες, είναι δυνατόν το οριστικό κλείσιμο λογαριασμού και η μεταφορά σε καθυστερήσεις ολόκληρου του ποσού (δηλαδή των ληξιπρόθεσμων και άληκτων δόσεων) με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι το δικαίωμα αυτό της τράπεζας απορρέει από συγκεκριμένο όρο της σύμβασης.

- Για απαιτήσεις που απορρέουν από ανοιχτό τρεχούμενο λογαριασμό, όταν πραγματοποιηθεί το οριστικό κλείσιμο αυτού και η ενέργεια αυτή έχει αναγγελθεί νόμιμα στους υπόχρεους.

- Κάθε απαίτηση που απορρέει από εγγυητική επιστολή που κατέπεσε.

B) περαιτέρω λόγοι που επιβάλλουν το άμεσο κλείσιμο κάποιου

λογαριασμού και τη μεταφορά του σε καθυστέρηση, οι οποίοι αφορούν στο πρόσωπο του οφειλέτη είναι :

- Η κήρυξη σε κατάσταση πτώχευσης του οφειλέτη
- Ο θάνατος του πιστούχου οφειλέτη
- Η διάλυση του Νομικού Προσώπου Εταιρίας που έχει δανειοδοτηθεί
- Η επισώρευση δυσμενών σε βάρος των πιστούχων οφειλετών στοιχείων, όπως υποβολή αιτήσεων πτώχευσης, συχνές διαμαρτυρήσεις συναλλαγματικών αποδοχής του, σφράγιση επιταγών, έκδοση Διαταγών πληρωμής.

Η μεταφορά των διαφόρων απαιτήσεων σε καθυστέρηση επιβάλλεται με σκοπό αφενός την καλύτερη και συστηματική παρακολούθηση και αφετέρου την έγκαιρη λήψη των απαραίτητων, σε κάθε περίπτωση, μέτρων δικαστικών και εξώδικων για τη ρευστοποίησή τους.

11.2 ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των Διοικητικών μέτρων κατά των οφειλετών, τελευταίο στάδιο της οποίας αποτελεί η αποστολή επιστολής του Δικηγόρου-Νομικού Συμβούλου προς τους ίδιους και τους εγγυητές, επέρχεται το οριστικό κλείσιμο των καθυστερούμενων λογαριασμών, ύστερα από τεκμηριωμένη πρόταση των Καταστημάτων της Τράπεζας.

Τόσο στις συμβάσεις Ανοιχτού Τρεχούμενου Λογαριασμού όσο και στις συμβάσεις Τακτής Λήξης περιέχονται όροι για το μονομερές δικαίωμα της Τράπεζας να κλείνει -με καταγγελία- , οποτεδήποτε τους λογαριασμούς των οφειλετών της.

Για το κλείσιμο του λογαριασμού οι τράπεζες κοινοποιούν στον οφειλέτη, συνοφειλέτες και εγγυητές εξώδικη καταγγελία. Η κοινοποίηση γίνεται με Δικαστικό Επιμελητή ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις με συστημένη με απόδειξη επιστολή.

Η κοινοποίηση του κλεισίματος λογαριασμού με Δικαστικό Επιμελητή έχει μεγάλη σημασία προς αποφυγή οποιασδήποτε αμφισβήτησης σε ότι αφορά στη λήψη του γιατί, σε αντίθετη περίπτωση, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει αποδείξεις με μάρτυρες γεγονός που θα έχει ως συνέπεια σημαντική καθυστέρηση στην επιδίκαση της απαίτησης.

11.3 ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΔΙΚΑΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΑΝΕΙΟΥ

1) Η σύμβαση του δανείου και οι τυχόν πρόσθετες πράξεις με τις οποίες έχουν τροποποιηθεί όροι της σύμβασης.

2) Απαιτείται επιπλέον η πράξη - μερικής ή ολικής - ανάληψης του δανείου και η επιστολή - αναγγελία των δόσεων του δανείου στον οφειλέτη.

3) Οι αναγγελίες (επιστολές) κλεισίματος των λογαριασμών του δανείου με τις εκθέσεις επίδοσης του δικαστικού επιμελητή προς τους ενεχόμενους κατά των οποίων γίνεται η επιδίκαση (π.χ. πρωτοφειλέτη, εγγυητή). Οι αναγγελίες αυτές πρέπει να γίνονται κατά σύμβαση και να επιδίδονται προς όλους τους ενεχόμενους μέσω δικαστικού επιμελητή.

4) Οι τελευταίες επιστολές αναγνώρισης (καλώς έχειν) των λογαριασμών της οφειλής. Οι επιστολές αυτές πρέπει να φέρουν οπωσδήποτε ημερομηνία και τόπο πάνω από την υπογραφή του δανειολήπτη.

5) Τα αντίγραφα της κίνησης των ενήμερων λογαριασμών του δανείου, από την ημερομηνία της τελευταίας αναγνώρισης μέχρι την καταγγελία της σύμβασης του δανείου.

Αν δεν υπάρχουν οι επιστολές αναγνώρισης, η κίνηση των λογαριασμών παρατίθεται από την πρώτη εγγραφή. Ανεξάρτητα όμως από την ύπαρξη εγγράφων αναγνώρισης της οφειλής, αποστέλλεται για την επιδίκαση αντίγραφο της κίνησης των ενήμερων λογαριασμών, από την πρώτη εγγραφή. Αν υπάρχουν ενήμεροι λογαριασμοί οι οποίοι έπαψαν να κινούνται από το κλείσιμο τους, αποστέλλονται και αντίγραφα της κίνησης αυτών : Τα αντίγραφα της κίνησης όλων των λογαριασμών της οριστικής καθυστέρησης, από την πρώτη εγγραφή μέχρι την ημερομηνία που αποστέλλονται για επιδίκαση.

Τέλος, σε κάθε περίπτωση αντιγραφών κίνησης των λογαριασμών αναγράφονται τα επιτόκια με βάση τα οποία υπολογίστηκαν οι χρεωθέντες (λογιστικοποιηθέντες) ή οφειλόμενοι (μη λογιστικοποιημένοι) τόκοι.

6) Τα αντίγραφα της κίνησης των τυχόν λογαριασμών εξόδων, από την πρώτη εγγραφή μέχρι την ημερομηνία που ζητείται η επιδίκαση.

7) Οι τυχόν ανακοινώσεις της τράπεζας και οι εφημερίδες στις οποίες δημοσιεύθηκαν τα δανειστικά επιτόκια τα οποία μεταβλήθηκαν μονομερώς από την τράπεζα, σύμφωνα με το δικαίωμα που έχει χορηγηθεί σε αυτή (τράπεζα) με την παραπάνω σύμβαση.

11.4 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΔΑΝΕΙΟΥ

Οι εννέα βασικές ενέργειες που πρέπει να δρομολογούνται πριν από την μεταφορά της απαίτησης στην καθυστέρηση είναι περιληπτικά:

- Έρευνες ακίνητης περιουσίας στους τόπους επαγγελματικής δραστηριότητας, διαμονής, καταγωγής ή όπου αλλού πιθανολογείται η ύπαρξη ακινήτων επ' ονόματι οφειλετών και εγγυητών,

- Πίεση για την πλήρη διασφάλιση της απαίτησης
- Αναγνώριση του υπολοίπου
- Ασφάλιση υπέγγυων στην τράπεζα πραγμάτων (ακινήτων, κινητών)
- Προσοχή στα τυχόν ενέχυρα εμπορεύματα και ρευστοποιήσιμα στοιχεία
- Έλεγχος συμβάσεων και χορηγητικών ή και δανειακών λογαριασμών
- Έλεγχος για τυχόν παραγραφές
- Έλεγχος για τυχόν καταδολιευτικές πράξεις και μισθώσεις υπέγγυων στην τράπεζα ακινήτων

- Αξιοποίηση κάθε πληροφορίας.

11.5 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΣΕ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

Εφόσον η απαίτηση θεωρείται ασφαλής και δε συντρέχει λόγος άμεσης λήψης εξασφαλιστικών μέτρων, 15 ημέρες μετά από την αποστολή στους υπόχρεους της επιστολής κλεισίματος του λογαριασμού και εφόσον αυτοί δεν προσέλθουν για ρύθμιση της οφειλής τους, στέλνεται σ' αυτούς επιστολή με την οποία καλούνται για τελευταία φορά μέσα σε 20 ημέρες για την εξόφληση ή διακανονισμό της οφειλής τους για την αποφυγή λήψης δικαστικών μέτρων σε βάρος τους.

ΜΕΡΟΣ Δ':ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΠΑΝΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΕ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12^ο:ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ-ΕΞΩΔΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ

12.1 ΓΕΝΙΚΑ

«Ο Συμβιβασμός είναι η σύμβαση με την οποία οι συμβαλλόμενοι διαλύουν με αμοιβαίες υποχωρήσεις μια φιλονικία που έχουν ή μια αβεβαιότητα για κάποια έννομη σχέση.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης,2005, σελ.18) Ουσιαστικά επαναρυθμίζονται τα ζητήματα που είναι αβέβαια ή φιλονικούμενα με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια νομική ασφάλεια ανεξάρτητα από την πραγματική νομική κατάσταση που επικρατεί.

«Ο συμβιβασμός είναι άτυπος. Μπορεί όμως να περιβληθεί τον τύπο, αν απαιτείται για να αναληφθεί ορισμένη υποχρέωση. Επίσης δεν έχει ανανεωτικό χαρακτήρα.»(Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.18)

12.2 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ

Η φιλονικία να αφορά οποιαδήποτε αμφισβήτηση μεταξύ των συμβαλλόμενων, όπως για παράδειγμα την ύπαρξη ή το ύψος χρηματικής απαίτησης του δανειστή κατά του οφειλέτη.

Η αβεβαιότητα να είναι πραγματική ή νομική, όπως για παράδειγμα ή επισφαλής ή ανεπίδεκτη είσπραξης απαίτηση (Α.Κ. 871 εδ.2) επειδή ο οφειλέτης είναι αφερέγγυος.

Η υποχρέωση να ανάγεται στην ύπαρξη ή το περιεχόμενο της έννομης σχέσης και να είναι αμοιβαία, αλλιώς δεν υπάρχει συμβιβασμός.

12.3 ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΗΣ ΟΦΕΙΛΗΣ

Σύμφωνα με όσα υποστηρίζει ο Αγγελάκης (2005) μια οφειλή για να καταλήξει σε συμβιβασμό πρέπει ο υπόχρεος να αναγνωρίζει την οφειλή του, είναι υποχρεωμένος να εξοφλήσει οποιοδήποτε επιπλέον ποσό που αντιστοιχεί σε νόμιμους τόκους, νόμιμες επιβαρύνσεις και τυχόν δικαστικά έξοδα λόγω της καθυστέρησης πληρωμής. Επίσης να αναγνωρίζει ότι ο παρόν διακανονισμός αποτελεί ταμιακή και μόνο διευκόλυνση, και ότι σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ανανέωση χρέους.

«Σε περίπτωση που έστω και μια δόση δεν καταβληθεί από τον οφειλέτη κατά τα οριζόμενα στο διακανονισμό, αυτός θα θεωρείται ως μηδέποτε συνομολογηθείς και θα επανέλθουν τα πράγματα στην πρότερα του διακανονισμού κατάσταση, δηλαδή θα αναβιώσει η οφειλή όπως είχε διαμορφωθεί πριν από τον διακανονισμό.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.21)

Με τον διακανονισμό δεν παραιτείται εκ μέρους του πιστωτή από το δικαίωμα διεκδίκησης των απαιτήσεων του. Επίσης η πλήρης εξόφληση του ποσού που διακανονίστηκε με τους παραπάνω όρους ισοδυναμεί με πλήρη ικανοποίηση των απαιτήσεων του πιστωτή έναντι του οφειλέτη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13^ο: ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

13.1 ΓΕΝΙΚΑ

Ο Αγγελάκης (2005) επισημαίνει ότι για να ικανοποιηθεί μια χρηματική απαίτηση ενός δανειστή μπορεί να επιβληθεί αναγκαστική διαχείριση ακινήτου ή επιχείρησης του οφειλέτη.

Την αναγκαστική διαχείριση την επιβάλλει το Μονομελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο ή η έδρα της επιχείρησης του οφειλέτη μετά από απόφαση του, αφού όμως έχει γίνει αίτηση του δανειστή που έχει τίτλο εκτελεστό και που έχει επιδώσει στον οφειλέτη επιταγή για εκτέλεση. Ο δανειστής στην προκειμένη αίτηση του συνήθως ζητάει να διοριστεί ως αναγκαστικός διαχειριστής κάποιο πρόσωπο της εμπιστοσύνης του. Η τράπεζα, στην περίπτωση αυτή, φροντίζει συνήθως να υποδειχθεί ως αναγκαστικός διαχειριστής στέλεχος ή έμπειρος υπάλληλος της.

Επίσης το ακίνητο ή η επιχείρηση βρίσκεται σε αναγκαστική διαχείριση με το που δίνεται στον οφειλέτη η απόφαση που διατάσσει την αναγκαστική διαχείριση.

«Η απόφαση που διατάσσει την αναγκαστική διαχείριση: εγγράφεται, με επιμέλεια του δανειστή που τη ζήτησε, στο βιβλίο κατασχέσεων του Υποθηκοφυλακείου στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο ή, αν πρόκειται για επιχείρηση, στο ειδικό βιβλίο που τηρείται στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης, και διορίζει το διαχειριστή, που μπορεί να είναι και ο ίδιος ο οφειλέτης σε βάρος του οποίου επιβλήθηκε η αναγκαστική διαχείριση.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.46)

13.2 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ

Τα καθήκοντα του διαχειριστή είναι να πληρώνει τις αποδοχές του προσωπικού, τους τακτικούς φόρους και τις εισφορές σε ασφαλιστικούς οργανισμούς που γίνονται απαιτητοί μετά την υπαγωγή της επιχείρησης ή του ακινήτου σε αναγκαστική διαχείριση και τα διάφορα έξοδα κάθε μορφής που έχει η επιχείρηση προκειμένου να λειτουργήσει ή την εκμετάλλευση του ακινήτου, ποσά για την εξόφληση των δανείων και των πιστώσεων που πήρε η επιχείρηση για τη λειτουργία της αναγκαστικής διαχείρισης.

Τα υπόλοιπα από τα κέρδη που απομένουν, μετά τις προαναφερόμενες καταβολές, ο διαχειριστής το καταβάλλει στο δανειστή, με σκοπό την ικανοποίηση της απαίτησής του.

Όμως αν υπάρχουν και άλλοι δανειστές, αυτοί αναγγέλλονται με έγγραφη δήλωση στο διαχειριστή, ο οποίος με την σειρά του συντάσσει πίνακα διανομής κάθε τρίμηνο και με βάση αυτόν πληρώνει εκείνον που ζήτησε την αναγκαστική διαχείριση και τους αναγγελθέντες δανειστές.

13.3 ΠΑΥΣΗ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Η αναγκαστική διαχείριση παύει με τελεσίδικη απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου της περιφέρειας, όπου βρίσκεται το ακίνητο ή όπου εδρεύει η επιχείρηση του οφειλέτη, όταν όμως το ζητήσει ο οφειλέτης ή ο δανειστής ή οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον στις παρακάτω περιπτώσεις:

- που ικανοποιήθηκαν οι απαιτήσεις εκείνου που ζητεί την αναγκαστική διαχείριση και των δανειστών που αναγγέλθηκαν ή ακόμα αν αυτοί, με έγγραφη δήλωση τους προς τον οφειλέτη, παραιτήθηκαν από την αναγκαστική διαχείριση,
- αν το δικαστήριο αποφασίσει ότι αν η αναγκαστική διαχείριση συνεχιστεί δεν είναι ενδεδειγμένη ή ζημιώνει τα συμφέροντα του οφειλέτη,
- αν ο δανειστής που ζήτησε την αναγκαστική διαχείριση δεν φρόντισε, μέσα σε λογικό διάστημα αφότου επιδοθεί στον οφειλέτη η απόφαση που διατάσσει την αναγκαστική διαχείριση, να αναλάβει τα καθήκοντα του διαχειριστή ή του επόπτη

■ «η αναγκαστική διαχείριση του ακινήτου ή της επιχείρησης παύει αφότου, με βάση την τελεσίδικη απόφαση, εξαλειφθεί η εγγραφή στα ειδικά βιβλία του Υποθηκοφυλακείου ή της Γραμματείας του Πρωτοδικείου, στην περιφέρεια των οποίων βρίσκεται το ακίνητο ή έχει την έδρα της επιχείρησης.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.47)

13.4 ΒΕΒΑΙΩΤΙΚΟΣ Η' ΦΑΝΕΡΩΤΙΚΟΣ ΟΡΚΟΣ

Σε περίπτωση που με την κατάσχεση δεν ικανοποιείται ή αν πιθανολογείται ότι με την κατάσχεση δεν μπορεί να ικανοποιηθεί ολοσχερώς η απαίτηση του δανειστή, μπορεί τότε με αίτησή του να υποχρεώσει τον οφειλέτη να υποβάλει κατάλογο των περιουσιακών του στοιχείων, δίνοντας ταυτόχρονα βεβαιωτικό όρκο ότι δεν παραλείπει κανένα περιουσιακό στοιχείο και ότι κατέβαλε κάθε προσπάθεια για την εξακρίβωση του συνόλου των περιουσιακών του στοιχείων.

13.5 ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΕΝΥΠΟΘΗΚΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ

Η απόκτηση υποθήκης με συμβολαιογραφικό έγγραφο για την εξασφάλιση δανείου-απλού, χρεολυτικού ή με ανοικτό λογαριασμό έχει ως αποτέλεσμα την ταχύτερη πλειστηρίαση του ενυπόθηκου ακινήτου.

Η αναγκαστική εκτέλεση στο ενυπόθηκο ακίνητο αρχίζει με την κοινοποίηση επιταγής για πληρωμή στον οφειλέτη ή τον τρίτο κύριο του ακινήτου. Η επιταγή αυτή περιέχει περίληψη του συμβολαιογραφικού εγγράφου (τίτλου εκτελεστού) και περιγραφή του ενυπόθηκου ακινήτου. Μόλις επιδοθεί η επιταγή εγγράφεται στο βιβλίο κατασχέσεων του υποθηκοφυλακείου της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο μετά από αίτηση της τράπεζας που επισπεύδει την εκτέλεση. Δεν χρειάζεται να επιβληθεί κατάσχεση γιατί η εγγραφή της επιταγής στο βιβλίο κατασχέσεων ισχύει ως αναγκαστική κατάσχεση. Η εγγραφή αυτή δεν εμποδίζει άλλο δανειστή να επιβάλει αναγκαστική κατάσχεση στο ίδιο ακίνητο. Επίσης η κατάσχεση άλλου δανειστή που έχει εγγραφεί ήδη στο βιβλίο των κατασχέσεων δεν εμποδίζει την τράπεζα να εγγράψει την επιταγή της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14^ο: ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

14.1 ΓΕΝΙΚΑ

Η τράπεζα, όπως και κάθε δανειστής, προσπαθεί να εισπράξει τις απαιτήσεις της που βρίσκονται στην οριστική καθυστέρηση κυρίως εξωδίκως, προχωρώντας σε ρυθμίσεις με τους οφειλέτες της. Σε περίπτωση όμως αποτυχίας της εξωδικαστικής ρύθμισης, τότε η τράπεζα είναι αναγκασμένη να καταφύγει σε δικαστικές ενέργειες με τις οποίες οι οφειλέτες υποχρεώνονται να καταβάλουν τις οφειλές τους.

Ο Αγγελάκης (2005) τονίζει ότι η διαδικασία των δικαστικών ενεργειών ακολουθεί αναγκαστικά ορισμένα στάδια, σε καθένα από τα οποία πρέπει απαραίτητα να εφαρμοστούν οι κανόνες δικαίου, έτσι ώστε να διασφαλιστεί από την μια μεριά η νομιμότητα των ενεργειών της τράπεζας και από την άλλη να επιτευχθεί η είσπραξη της οφειλής στο συντομότερο χρονικό διάστημα. Η όλη διαδικασία καλείται αναγκαστική εκτέλεση και με τον όρο αυτό προσδιορίζεται ο αναγκαστικός τρόπος, μέσω του οποίου η τράπεζα επιδιώκει να πετύχει την είσπραξη των απαιτήσεων της που βρίσκονται σε οριστική καθυστέρηση.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της διαδικασίας αυτής είναι η άσκηση πίεσης από μέρους της τράπεζας προς τους οφειλέτες της για την είσπραξη των απαιτήσεων της. Αυτό συνήθως επιτυγχάνεται είτε με την εκούσια συμμόρφωσή τους για την τακτοποίηση των οφειλών τους (καταβολή-μερική ή ολική- ή ρύθμιση αυτών) είτε με τον εξαναγκασμό τους για την τακτοποίηση των οφειλών τους με την επιβολή κατάσχεσης και πλειστηρίασης των εμφανών περιουσιακών τους στοιχείων, σε περίπτωση βέβαια αδιαφορίας ή αδυναμίας να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις του.

Σύμφωνα με όσα παραθέτει ο Αγγελάκης (2005) σκοπός της αναγκαστικής εκτέλεσης είναι η ικανοποίηση του δανειστή που δικαιώθηκε, με τη βοήθεια των οργάνων της Δημόσιας αρχής, γιατί διαφορετικά η προστασία που του παρέχει ο νόμος θα ήταν ατελής.

Για να μπορέσει να αρχίσει η αναγκαστική εκτέλεση προϋποθέτει την ύπαρξη εκτελεστού τίτλου και συγκεκριμένα με αντίγραφο του εκτελεστού τίτλου που έχει σε πρωτότυπο τον εκτελεστήριο τύπο (απόγραφο).

«Ο εκτελεστήριος τύπος συνίσταται στην έκδοση του «στο όνομα του ελληνικού λαού» και στη διαταγή προς όλα τα αρμόδια όργανα να παραχωρήσουν στην εκτέλεση του τίτλου. (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.37)

Ο εκτελεστήριος τύπος σύμφωνα με το άρθρο 918 παράγραφο 2, δίνεται:

■ Από το δικαστή που εξέδωσε την απόφαση ή τη διαταγή και από τον πρόεδρο του πολυμελούς δικαστηρίου, αν πρόκειται για αποφάσεις, διαταγές πληρωμής ή άλλες διαταγές ελληνικού δικαστηρίου,

■ Από το συμβολαιογράφο, αν πρόκειται για συμβολαιογραφικά έγγραφα (π.χ υποθηκικά συμβόλαια)

■ Από το δικαστή ή τον πρόεδρο του πολυμελούς δικαστηρίου που δίκασε, αν πρόκειται για πρακτικά ελληνικών δικαστηρίων,

■ Από το δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου που κήρυξε τους τίτλους εκτελεστούς, αν πρόκειται για αλλοδαπούς τίτλους, καθώς και για αλλοδαπές διαιτητικές αποφάσεις.

Ένα μόνο απόγραφο δίδεται στον καθένα από εκείνους που έχουν έννομο συμφέρον, για να αποφεύγονται οι πολλές εκτελέσεις. Άλλο απόγραφο μπορεί να δοθεί μόνο σε περίπτωση που χαθεί εκείνο που δόθηκε ή για άλλο σοβαρό λόγο. Αν όμως ο αρμόδιος για την έκδοση απογράφου αρνηθεί να το δώσει, τότε αυτό μπορεί να ζητηθεί και από το μονομελές πρωτοδικείο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο αρμόδιος για την έκδοση του απογράφου, με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Με βάση τον εκτελεστό τίτλο κατά της ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας μπορεί να γίνει αναγκαστική εκτέλεση και κατά των ομόρρυθμων εταίρων.

Επιπρόσθετα ο Αγγελάκης (2005) επισημαίνει ότι η αναγκαστική εκτέλεση που άρχισε σε βάρος του οφειλέτη συνεχίζεται και μετά το θάνατο του, εφόσον βέβαια ο κληρονόμος του δεχτεί την κληρονομιά ή αφότου περάσει η προθεσμία για την αποποίηση της κληρονομιάς ή αφότου διοριστεί κηδεμόνας της σχολάζουσας κληρονομιάς.

Αν ο οφειλέτης που είναι κληρονόμος δεν αποδεχθεί την κληρονομιά ή η προθεσμία για την αποποίηση της έχει περάσει δεν μπορεί να γίνει αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος του.

Τα όργανα της εκτέλεσης είναι ο δικαστικός επιμελητής, ο συμβολαιογράφος και τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας.

«Στο χρονικό διάστημα από 1 μέχρι 31 Αυγούστου απαγορεύεται η διενέργεια οποιασδήποτε πράξης εκτέλεσης, συμπεριλαμβανομένης και της επιταγής προς εκτέλεση, εκτός αν πρόκειται για πλοία και αεροσκάφη.»(Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.39)

Επιπλέον η αναγκαστική εκτέλεση μπορεί να γίνει με βάση την προσωρινή εκτέλεση ή τη διαταγή πληρωμής που δεν έχει ακόμη τελεσιδικήσει. Στην περίπτωση αυτή αρχικά γίνεται κατάσχεση και στην συνέχεια εκδίδεται και κοινοποιείται πρόγραμμα πλειστηριασμού. Ουσιαστικά δεν πραγματοποιείται ακόμα ο πλειστηριασμός και ο λόγος είναι για τους μεγάλους κινδύνους που εγκυμονεί. Αν εξαφανιστεί ή μεταρρυθμιστεί η προσωρινά εκτελεστή απόφαση ή διαταγή πληρωμής και έχει πραγματοποιηθεί ο πλειστηριασμός τότε εκείνος υπέρ του οποίου έγινε η αναγκαστική εκτέλεση θα πρέπει να αποζημιώσει εκείνον σε βάρος του οποίου στράφηκε η εκτέλεση. Αντίθετα με την τελεσιδική απόφαση ή την διαταγή πληρωμής όπου ενεργείτε ο πλειστηριασμός και η προσωποκράτηση ακίνδυνα.

14.2 ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

«Αν υπάρχει απαίτηση κατά του Δημοσίου ή Δήμου ή Κοινότητας και μάλιστα επιδικασμένη με αμετάκλητη απόφαση, αυτή πρέπει να εξοφλείται σύμφωνα με τις αρχές της χρηστώσ δρώσης Διοικήσεως» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ. 39)

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια στροφή και μια διαπίστωση σχετικά με τις υποχρεώσεις των οργάνων του Δημοσίου αλλά και του ευρύτερου Δημοσίου τομέα να εφαρμόζουν τις τελεσιδικές δικαστικές αποφάσεις, σύμφωνα με τις οποίες υποχρεούνται να προβεί σε συγκεκριμένη πράξη και ιδίως σε καταβολή χρηματικών ποσών προς ιδιώτες .

14.3 ΤΙΤΛΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΟΣ

Τίτλος εκτελεστός είναι το έγγραφο που αποδεικνύει δικαίωμα και παρέχει στο δικαιούχο του εξουσία, έτσι ώστε να ζητά τη συνδρομή των οργάνων της εκτέλεσης και με αυτά να κάνει αναγκαστική εκτέλεση. Δηλαδή είναι το έγγραφο που ενσαρκώνει την απαίτηση και δίδει τη δυνατότητα στο στον δικαιούχο του να επιδιώξει, μέσω της συνδρομής των οργάνων της εκτέλεσης, τη συμμόρφωση του υπόχρεου (οφειλέτη) προς το περιεχόμενο της απαίτησης.

Σύμφωνα με την διάταξη 904 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τίτλοι εκτελεστοί είναι:

■ Οι τελεσίδικες αποφάσεις καθώς και οι αποφάσεις κάθε ελληνικού δικαστηρίου που κηρύχθηκαν προσωρινά εκτελεστές (π.χ για εμπορικές διαφορές, για απαιτήσεις από συναλλαγματική, γραμμάτιο σε διαταγή ή επιταγή)

■ Οι διαιτητικές αποφάσεις

■ Τα συμβολαιογραφικά έγγραφα (π.χ υποθηκικά συμβόλαια)

■ Οι διαταγές και οι πράξεις που από το νόμο αναγνωρίζονται ως τίτλοι εκτελεστοί (π.χ η έκθεση κατακύρωσης κατά του υπερθεματιστή για την καταβολή του πλειστηριάσματος- άρθρο 965 παρ.6 Κ.Πολ.Δ., η περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης - άρθρο 1005 παρ.2 Κ.Πολ.Δ)

■ Οι αλλοδαποί τίτλοι που κηρύχθηκαν εκτελεστοί

■ Τα πρακτικά των ελληνικών δικαστηρίων που περιέχουν συμβιβασμό ή προσδιορισμό δικαστικών εξόδων.

14.4 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Ο Αγγελάκης (2005) τονίζει ότι για να ξεκινήσει η αναγκαστική εκτέλεση πρέπει να υπάρχει δικαίωμα δεκτικό εκτέλεσης. Συνεπώς, η απαίτηση της οποίας ζητείται η ικανοποίηση της πρέπει να είναι βέβαιη, δηλαδή να μην τελεί υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία, και εκκαθαρισμένη, δηλαδή να προκύπτει από τον εκτελεστό τίτλο η ποσότητα και η ποιότητα της παροχής. Να υπάρχει τίτλος εκτελεστός (π.χ τελεσίδικη απόφαση ή διαταγή πληρωμής, υποθηκικό συμβόλαιο κτλ.).

Νομιμοποίηση και έννομο συμφέρον που πρέπει να είναι άμεσο και άξιο δικαστικής προστασίας. Επίσης τήρηση προδικασίας(π.χ κοινοποίηση σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση αντιγράφου του απογράφου με επιταγή για εκτέλεση) και παρέλευση ορισμένης προθεσμίας.

14.5 ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ- ΕΠΙΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ

Ο Αγγελάκης (2005) επισημαίνει ότι για να αρχίσει η αναγκαστική εκτέλεση πρέπει να δοθεί σε εκείνον, κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, αντιγράφου του απογράφου, με επιταγή για εκτέλεση. Η επιταγή γράφεται κάτω από το αντίγραφο του απογράφου και πρέπει να ορίζει με ακρίβεια την απαίτηση (π.χ κεφάλαιο, τόκους, έξοδα, τυχόν δικαστική δαπάνη κτλ.). Με την επιταγή ο οφειλέτης καλείται να εκπληρώσει εκουσίως την υποχρέωση του, ενώ του δηλώνεται ρητά ότι σε αντίθετη περίπτωση θα γίνει εκτέλεση σε βάρος του.

«Ο Άρειος Πάγος με την 96/1996 απόφαση έκρινε ότι η διαταγή πληρωμής, εφόσον δεν περιέχει τίτλο εκτελεστό ως προς το κονδύλι αυτό. Επομένως, η επιταγή προς πληρωμή είναι άκυρη ως προς τους τόκους που προήλθαν από ανατοκισμό.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.41)

Επίδοση της επιταγής απαγορεύεται να γίνει στο χρονικό διάστημα 1 μέχρι 31 Αυγούστου εκτός αν πρόκειται για πλοία και αεροσκάφη.

Επίσης, δεν επιτρέπεται να γίνει πράξη αναγκαστικής εκτέλεσης κατά τη νύχτα, τα Σάββατα, τις Κυριακές και τις ημέρες που κατά νόμο είναι εξαιρετέες, μόνο όμως σε περίπτωση που ειρηνοδίκης του τόπου της εκτέλεσης δώσει τη σχετική άδεια, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

Ο Αγγελάκης (2005) αναφέρει ότι μετά την επίδοση της επιταγής για εκτέλεση, δεν μπορεί, με ποινή ακυρότητας, να γίνει άλλη πράξη εκτέλεσης, πριν περάσουν τρεις εργάσιμες ημέρες από την επίδοση. Όταν περάσει ένας χρόνος από την επίδοση της επιταγής, δεν μπορεί να γίνει παραπέρα άλλη πράξη εκτέλεσης με βάση αυτή, αλλά πρέπει να κοινοποιηθεί πάλι νέα επιταγή, προκειμένου να προχωρήσει η εκτελεστική διαδικασία.

Αν στο διάστημα αυτό έχουν μεσολαβήσει καταβολές από τον πιστούχο ή τον εγγυητή, είναι ενδεχόμενο να δημιουργούνται προβλήματα στη σύνταξη νέας επιταγής. Για να ελαχιστοποιηθούν τέτοια προβλήματα, σε κάθε καταβολή που γίνεται από τους παραπάνω ενεχομένους θα πρέπει να επιδιώκεται από την τράπεζα να αναγνωρίζεται από αυτόν που έκαμε την καταβολή το υπόλοιπο της οφειλής του, αφού αφαιρεθεί το ποσό της καταβολής.

Επιπρόσθετα σε περίπτωση αναγκαστική εκτέλεσης κατά οφειλετών από στεγαστικά δάνεια που έχουν λάβει για αποπεράτωση του οικοδομήματος, με δεσμευμένη κατάθεση ολόκληρου ή και μέρους του ποσού του δανείου συνήθως σε λογαριασμό ταμειυτηρίου του οφειλέτη, κατά το κλείσιμο του δανείου και πριν από την έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας με την κοινοποίηση της επιταγής προς πληρωμή θα πρέπει να γίνεται συμψηφισμός της δεσμευμένης κατάθεσης (συμπεριλαμβανομένων και των τόκων της) με την απαίτηση της τράπεζας, ώστε το ποσό για το οποίο επισπεύδει η τράπεζα την αναγκαστική εκτέλεση να ανταποκρίνεται στην πραγματική οφειλή του δανειολήπτη. Διευκρινίζεται ότι η τράπεζα οφείλει στον οφειλέτη τους προαναφερόμενους τόκους της δεσμευμένης κατάθεσης, οι οποίοι μπορούν να συμψηφίζονται με τη ληξιπρόθεσμη απαίτηση της, δεδομένου ότι αυτός είναι δικαιούχος ολόκληρου του δανείου, το οποίο έχει λάβει με τη σχετική πράξη λήψης του, αναστέλλεται όμως η εκταμίευση, η οποία θα διενεργείται ανάλογα με την πρόοδο των εκτελουμένων εργασιών. Συνέπειες επίδοσης της επιταγής

Μια συνέπεια με την επίδοση της επιταγής είναι η διακοπή παραγραφής της απαίτησης. Καθίστανται προνομιακοί (ικανοποιούνται κατά την αυτή σειρά) οι τόκοι ενυπόθηκου κεφαλαίου ενός χρόνου πριν από την κατάσχεση, από οποιονδήποτε και αν ενεργήθηκε αυτή, καθώς και οι τόκοι μετά την κατάσχεση έως την πληρωμή του χρέους ή ωσότου γίνει αμετάκλητος ο πίνακας κατάταξης, μόνο όμως μέχρι του ποσού για το οποίο έχει εγγραφεί η υποθήκη. Δεν καλύπτονται με αυτήν κατά το υπερβάλλον αν οι τόκοι υπερβαίνουν το ποσό εγγραφής της υποθήκης.

Εντολή για εκτέλεση: Η αναγκαστική εκτέλεση γίνεται με μέριμνα εκείνου που έχει δικαίωμα να την ενεργήσει. Επάνω στο απόγραφο, λοιπόν, δίδει τη σχετική εντολή σε ορισμένο δικαστικό επιμελητή και ορίζει τον τρόπο (π.χ κατάσχεση, αποβολή από τη νομή κτλ.) και αν είναι δυνατόν και τα αντικείμενα στα οποία θα γίνει η εκτέλεση. Σε περίπτωση κατάσχεσης, ορίζει ως υπάλληλο του πλειστηριασμού ένα συμβολαιογράφο της περιφέρειας του τόπου όπου θα γίνει η κατάσχεση. Η εντολή δίδει την εξουσία να γίνουν όλες οι πράξεις της εκτέλεσης, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σ' αυτήν. Ο δικαστικός επιμελητής συντάσσει έκθεση για κάθε πράξη της εκτελεστικής διαδικασίας. Τα έξοδα της αναγκαστικής εκτέλεσης βαρύνουν εκείνον που την επισπεύδει.

14.6 ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Σύμφωνα με αυτά που παραθέτει ο Αγγελάκης (2005) τα μέσα της αναγκαστικής εκτέλεσης ποικίλλουν ανάλογα με την απαίτηση της οποίας επιδιώκεται η ικανοποίηση, π.χ. παράδοση ή απόδοση κινητών ή ακινήτων ή πλοίων κτλ., καταδίκη σε δήμευση βούλησης, εκτέλεση για ικανοποίηση χρηματικής απαίτησης, βεβαιωτικός όρκος κτλ.. Το ενδιαφέρον της τράπεζας επικεντρώνεται κυρίως στα μέσα εκείνα της αναγκαστικής εκτέλεσης που υπάρχουν και μπορεί να χρησιμοποιήσει για την είσπραξη των χρηματικών απαιτήσεών της.

14.6.1 ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ

Η αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση των χρηματικών απαιτήσεων γίνεται με κατάσχεση περιουσίας εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση ή με αναγκαστική διαχείριση ακινήτου ή επιχείρησης του οφειλέτη, ή με προσωπική κράτηση. Η κατάσχεση δεν επιτρέπεται να επεκταθεί σε περισσότερα από όσα χρειάζονται για να ικανοποιηθεί η απαίτηση και να καλυφθούν τα έξοδα της εκτέλεσης.

Ουσιαστικά κατάσχεση είναι η πράξη της αρχής με την οποία δεσμεύεται ένα περιουσιακό στοιχείο και εκείνος κατά του οποίου επιβάλλεται αυτή χάνει το δικαίωμα της απαλλοτριώσεως δηλαδή του δικαιώματος του να μεταβιβάσει την κυριότητα του ακινήτου σε άλλο πρόσωπο. Αν παρόλα αυτά διαθέσει το πράγμα που κατασχέθηκε (π.χ μεταβιβάσει το ακίνητο), τότε η διάθεση αυτή είναι άκυρη και η ακυρότητα ισχύει μόνο υπέρ εκείνου που επέβαλε την κατάσχεση (αναγκαστική, συντηρητική, στα χέρια τρίτου). Δηλαδή, μόνο εκείνος που επέβαλε την κατάσχεση δικαιούται να ακυρώσει τη μεταβίβαση (πώληση, γονική παροχή κτλ.) του πράγματος που κατασχέθηκε. Η μεταβίβαση είναι έγκυρη αν δεν την ακυρώσει.

Επιπροσθέτως, εκείνος που διέθεσε το κατασχεμένο πράγμα μπορεί να διωχθεί ποινικά από τον κατασχόντα. Η άσκηση της ποινικής δίωξης πρέπει να γίνει μέσα σε τρεις μήνες από τότε που ο κατασχών έλαβε γνώση της αξιόποινης πράξης και του δράστη.

Είδη κατάσχεσης:

1. αναγκαστική κατάσχεση
2. συντηρητική κατάσχεση
3. κατάσχεση στα χέρια τρίτου

Αναγκαστική κατάσχεση: υπάρχει τίτλος εκτελεστός και διεξάγεται όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της αναγκαστικής εκτέλεσης για ρευστοποίηση των πραγμάτων που κατασχέθηκαν.

Σε όποιον επέβαλε την κατάσχεση και τους δανειστές που αναγγέλθηκαν δεν αντιτάσσεται η μεταγραφή ή η εγγραφή υποθήκης που έγινε μετά την εγγραφή της κατάσχεσης στο βιβλίο των κατασχέσεων σε οποιονδήποτε τίτλο και αν στηρίζεται η υποθήκη. Η κατάσχεση δεν επιτρέπεται να επεκταθεί σε περισσότερα από όσα χρειάζονται για να ικανοποιηθεί η χρηματική απαίτηση και να καλυφθούν τα έξοδα της εκτέλεσης.

«Συντηρητική κατάσχεση (ασφαλιστικό μέτρο) αυτή διενεργείται όταν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της αναγκαστικής εκτέλεσης για διασφάλιση της αναγκαστικής κατάσχεσης που πρόκειται να γίνει στο μέλλον, αφού πρώτα συντρέχουν οι προϋποθέσεις της.

Η συντηρητική κατάσχεση αποτελεί το επαχθέστερο ασφαλιστικό μέτρο για τον οφειλέτη και διατάσσεται σε κινητά, εμπράγματα δικαιώματα επάνω σ' αυτά (όπως π.χ. η επικαρπία), σε απαιτήσεις και γενικά σε όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, είτε βρίσκονται στα χέρια του είτε βρίσκονται στα χέρια τρίτου. Στην απόφαση που διατάσσει συντηρητική κατάσχεση πρέπει να καθορίζει το ποσό για το οποίο διατάσσεται. Απαγορεύεται να κατασχεθούν συντηρητικά τα πράγματα εκείνα που είναι ακατάσχετα κατά τις διατάξεις της αναγκαστικής εκτέλεσης, καθώς και εκείνα που μπορούν να υποστούν άμεση φθορά. «Η συντηρητική κατάσχεση κινητών ή εμπράγματων δικαιωμάτων επάνω σ' αυτά, στα χέρια του οφειλέτη, γίνεται κατά τις διατάξεις της αναγκαστικής κατάσχεσης, χωρίς να επιδοθεί προηγουμένως στον οφειλέτη η απόφαση που διατάσσει την κατάσχεση.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.43) Σε βάρος του οποίου επιβάλλεται η κατάσχεση πρέπει να δοθεί ένα αντίγραφο ή περίληψη της έκθεσης της κατάσχεσης καθώς και στον ειρηνοδίκη του τόπου της κατάσχεσης, ο οποίος υποχρεώνεται να καταχωρίσει περίληψη της κατάσχεσης σε ειδικό βιβλίο που υπάρχει για το σκοπό αυτό.

Για να γίνει συντηρητική κατάσχεση του ακινήτου ή εμπράγματος δικαιώματος επάνω σε αυτό στα χέρια του οφειλέτη τότε πρέπει να κοινοποιηθεί αντίγραφο της απόφασης που διατάσσει την κατάσχεση στον οφειλέτη και στον υποθηκοφύλακα της περιφέρειας του τόπου, όπου βρίσκεται το ακίνητο. Επίσης ο υποθηκοφύλακας είναι υποχρεωμένος να γράψει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, τη συντηρητική κατάσχεση στο βιβλίο κατασχεσεων.

Σε διάστημα τριάντα ημερών από την επίδοση του κατασχετήριου εγγράφου στον οφειλέτη, ο δανειστής οφείλει να ασκήσει εναντίον του αγωγή για την κύρια απαίτηση. Όμως αν περάσει άπρακτη η προθεσμία αυτή, καταργείται αυτοδικαίως το ασφαλιστικό μέτρο. Δεν χρειάζεται να ασκηθεί αγωγή, αν έχει ήδη ασκηθεί για την κύρια απαίτηση ή αν η συντηρητική κατάσχεση έγινε με βάση διαταγή πληρωμής ή αν επιδοθεί διαταγή πληρωμής μέσα στην παραπάνω προθεσμία (30 ημέρες).

«Τα κινητά πράγματα που κατασχέθηκαν συντηρητικά στα χέρια του οφειλέτη ή τρίτου μένουν σε εκείνον που τα κατέχει κατά το χρόνο της κατάσχεσης, ο οποίος γίνεται μεσεγγυούχος. Αν τα πράγματα που κατασχέθηκαν στα χέρια του οφειλέτη είναι χρήματα ή άλλα πράγματα δεκτικά κατά το νόμο κατάθεσης, ο δικαστικός επιμελητής τα αφαιρεί και χωρίς καθυστέρηση τα καταθέτει δημοσίως (στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και αν δεν υπάρχει στη Δ.Ο.Υ). δεν είναι δυνατόν να διοριστεί μεσεγγυούχος εκείνος που ζήτησε να διαταχθεί η συντηρητική κατάσχεση ή πρόσωπο που συνδέεται με αυτόν με σύμβαση εργασίας, εκτός αν συναινεί ο οφειλέτης.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005,σελ.44)

Κατάσχεση σε χέρια τρίτου: είναι εκείνη που επιβάλλεται από το δανειστή κατά του οφειλέτη του στα χέρια όμως τρίτου, δηλαδή όταν το υπό κατάσχεση αντικείμενο βρίσκεται στα χέρια τρίτου προσώπου. Να είναι, κατά τους ισχυρισμούς του (τους οποίους οφείλει να αποδείξει), οφειλέτης του οφειλέτη του.

Αντικείμενο της κατάσχεσης σύμφωνα με αυτά που υποστηρίζει ο Αγγελάκης (2005) είναι οι χρηματικές απαιτήσεις εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση κατά τρίτου, οι οποίες δεν εξαρτώνται από αντιπαροχή, π.χ απαίτηση από δάνειο ή απαίτηση κατά τρίτου για μεταβίβαση της κυριότητας κινητού μη εξαρτώμενη από αντιπαροχή κτλ. και από κινητά πράγματα του οφειλέτη που βρίσκονται στα χέρια τρίτου. Η κατάσχεση στα χέρια τρίτου γίνεται με επίδοση κατασχετηρίου εγγράφου και στον τρίτο και στον οφειλέτη κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση.

Το κατασχετήριο έγγραφο είναι απαραίτητο να περιέχει: την ακριβή περιγραφή του εκτελεστού τίτλου, το ποσό για το οποίο επιβάλλεται η κατάσχεση, την επιταγή προς τον τρίτο να μην καταβάλει σε εκείνον κατά του οποίου γίνεται η εκτέλεση και διορισμό αντικλήτου.

14.7 ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ

Η κατάσχεση μπορεί να ανατραπεί, αν μέσα σ' ένα χρόνο από τη στιγμή που επιβλήθηκε δεν έγινε πλειστηριασμός ή αναπλειστηριασμός μέσα σε έξι μήνες. Στις προθεσμίες αυτές δεν υπολογίζεται το χρονικό διάστημα από μια έως τριανταμία Αυγούστου και ο χρόνος αναστολής της εκτέλεσης η οποία χορηγήθηκε με δικαστική απόφαση και αφορά την αναστολή του πλειστηριασμού έως έξι ή τέσσερις (ανάλογα με την περίπτωση) μήνες (μια φορά ή τμηματικά) ή όταν έχει ασκηθεί ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης και έχει χορηγηθεί ήδη αναστολή π.χ. ανακοπή κατά της εγκυρότητας του εκτελεστού τίτλου ή κατά του κύρους της κατάσχεσης κ.λ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15^ο: ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

15.1 ΓΕΝΙΚΑ

Η έκδοση διαταγής πληρωμής είναι η πράξη και όχι απόφαση που εκδίδει ο δικαστής, με την οποία διατάσσεται ο οφειλέτης να πληρώσει στο δανειστή που είναι αυτός που έκανε την αίτηση, τη χρηματική οφειλή του. «Η έκδοση διαταγής πληρωμής οδηγεί σε γρήγορη απόκτηση τίτλου εκτελεστού (άρθρο 904 Κ. Πολ. Δ) για την ικανοποίηση του δικαιούχου της απαίτησης.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ. 23)

Η διαταγή πληρωμής αποτελεί τίτλο εκτελεστό της απαίτησης και των εξόδων όπως προκύπτει από το άρθρο 631 του Κ. Πολ. Δ και εκτελείται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της αναγκαστικής εκτέλεσης. Η έκδοση διαταγής πληρωμής δεν αποκλείει την έγερση και συζήτηση της αγωγής.

Αν η απαίτηση αφήνει μεγάλο άνοιγμα και για να αποφευχθούν τα επιπλέον έξοδα με τα οποία θα επιβαρυνθεί, όπως καταβολή δικαστικού ενσήμου (αγωγόσημου), ο δανειστής μπορεί να ζητήσει με σχετική αίτηση το ποσό εκείνο για το οποίο υπάρχουν βάσιμες προοπτικές είσπραξης και για το υπόλοιπο της απαίτησης θα διατυπώνεται επιφύλαξη για την εν καιρώ επιδίκαση του, με την προϋπόθεση ότι δεν τίθεται θέμα παραγραφής.

Ο Αγγελάκης (2005) αναφέρει ότι η διαταγή πληρωμής που δεν έχει τελεσιδικήσει μπορεί να εκτελεστεί. Σε περίπτωση όμως που εξαφανιστεί ή μεταρρυθμιστεί και έχει γίνει ήδη αναγκαστική εκτέλεση, εκείνος κατά του οποίου είχε στραφεί η εκτέλεση έχει το δικαίωμα να ζητήσει από εκείνον που επέσπευσε την εκτέλεση:

1. την επαναφορά των πραγμάτων στη προηγούμενη κατάσταση και
2. αποζημίωση για τις ζημιές που προξενήθηκαν από την εκτέλεση, μόνο αν αυτός γνωρίζει ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε ότι υπήρχε το δικαίωμα, για το οποίο έγινε η αναγκαστική εκτέλεση (άρθρα 914 και 940 Κ. Πολ. Δ)»

«Τα ίδια ισχύουν και για την προσωρινά εκτελεστή απόφαση. Με βάση διαταγή πληρωμής χρηματικών απαιτήσεων, ο δανειστής μπορεί να ζητήσει την εγγραφή προσημείωσης υποθήκης καθώς και να επιβάλει συντηρητική κατάσχεση στα χέρια του οφειλέτη ή τρίτου για το ποσόν που ορίζεται με τη διαταγή πληρωμής, ότι πρέπει να καταβληθεί.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 1991, σελ39)

Επίσης όταν η διαταγή πληρωμής δεν περιέχει κάποια διάταξη για ανατοκισμό των τόκων, δεν αποτελεί τίτλο εκτελεστό ως προς το κονδύλι αυτό. Συνεπώς η επιταγή προς πληρωμή είναι άκυρη ως προς τους τόκους που προήλθαν από ανατοκισμό.

15.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Σύμφωνα με όσα υποστηρίζει ο Αγγελάκης (2005) η έκδοση διαταγής πληρωμής μπορεί να ζητηθεί μόνο για χρηματικές απαιτήσεις, όπως από δάνειο, πίστωση με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό κ.τ.λ. ή απαιτήσεις παροχής χρεογράφων, όπως από ανώνυμες ομολογίες και τοκομερίδια ομολογιακών δανείων, από αποθετήρια κ.τ.λ., με την προϋπόθεση η απαίτηση και το οφειλόμενο ποσό να αποδεικνύονται με δημόσιο ή ιδιωτικό έγγραφο. Δεν είναι δυνατόν να εκδοθεί διαταγή πληρωμής από απόσπασμα εμπορικών βιβλίων. Επίσης, δεν μπορεί να εκδοθεί διαταγή πληρωμής για απαίτηση που εξαρτάται από αίρεση, προθεσμία, όρο ή αντιπαροχή και το ποσό των χρημάτων ή χρεογράφων δεν είναι ορισμένο. Τέλος δεν είναι δυνατόν να εκδοθεί διαταγή πληρωμής, και σε περίπτωση που εκδόθηκε είναι άκυρη: αν η επίδοση της πρέπει να γίνει σε πρόσωπο που διαμένει στο εξωτερικό ή αν η διαμονή του είναι άγνωστη και αν η κληρονομική ιδιότητα του δικαιούχου ή του υπόχρεου δεν βεβαιώνεται με κληρονομητήριο.

15.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Η διαταγή πληρωμής εκδίδεται όταν κάνει αίτηση ο δικαιούχος της απαίτησης. Η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του Ειρηνοδικείου ή του Μονομελούς Πρωτοδικείου, ανάλογα με το ύψος της απαίτησης, και συντάσσεται κάτω από αυτήν έκθεση. «Στην αίτηση, που υπογράφει πληρεξούσιος δικηγόρος του αιτούντος, πρέπει να επισυνάπτονται όλα τα έγγραφα από τα οποία προκύπτει το ποσό της απαίτησης με τους τυχόν οφειλόμενους τόκους.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.24)

Ο δικαστής αποφασίζει, όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, σχετικά με την απαίτησης χωρίς όμως να καλέσει τον οφειλέτη. Για την έκδοση διαταγής πληρωμής δεν γίνεται συζήτηση στο ακροατήριο. Σε περίπτωση που απορριφθεί η αίτηση δεν χωρεί ένδικο μέσο(π.χ. ανακοπή ερημοδικίας, έφεση, αναίρεση). Μπορεί όμως να ασκηθεί αγωγή ή να υποβληθεί νέα αίτηση. «Ο οφειλέτης, κατά του οποίου εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής, έχει το δικαίωμα να ασκήσει ανακοπή μέσα σε δεκαπέντε εργάσιμες ημέρες από την επίδοση της.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης,2005, σελ.24)

Η διαταγή πληρωμής πρέπει να επιδίδεται σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται (οφειλέτη) μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την έκδοση της. Σε αντίθετη περίπτωση παύει να ισχύει. Υπάρχει λοιπόν κίνδυνος απώλειας της ισχύος της διαταγής πληρωμής, όταν περάσει το διάστημα της δίμηνης προθεσμίας από την έκδοση της χωρίς να έχει κοινοποιηθεί, και συνακόλουθα της ακυρότητας οποιασδήποτε πράξης στηρίζεται σε αυτήν, όπως π.χ. της εγγραφής προσημείωσης.

Η παραπάνω ανακοπή ασκείται ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Σημειώνεται ότι για την υλική αρμοδιότητα των δικαστηρίων, προκειμένου να ασκηθεί ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής, θα πρέπει να εξεταστεί αν η απαίτηση προέρχεται από πιστωτικούς τίτλους (συναλλαγματικές, επιταγές κ.τ.λ.) ή από άλλα έγγραφα ή ομόλογα, πλην πιστωτικών τίτλων (συμβάσεις πιστώσεων με ανοικτό λογαριασμό και δανείων, τιμολόγια κ.τ.λ.).

«Στην περίπτωση (συμβάσεις δανείων ή πιστώσεων με ανοικτό λογαριασμό, ομόλογα κ.τ.λ) η υλική αρμοδιότητα θα κριθεί ανάλογα με το χρηματικό αντικείμενο τη διαφοράς, δηλαδή η ανακοπή θα δικαστεί είτε από το Ειρηνοδικείο, είτε από το Μονομελές Πρωτοδικείο είτε από το Πολυμελές Πρωτοδικείο.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης,2005, σελ.25)

Όταν ασκηθεί ανακοπή δεν αναστέλλεται η εκτέλεση της διαταγής πληρωμής. Το δικαστήριο που εξέδωσε την διαταγή πληρωμής μπορεί να χορηγήσει αναστολή της εκτέλεσης με εγγύηση ή και χωρίς εγγύηση, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή

«Αν δεν έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα ανακοπή, εκείνος υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί η διαταγή πληρωμής μπορεί να επιδώσει πάλι τη διαταγή πληρωμής στον οφειλέτη, ο οποίος έχει το δικαίωμα να ασκήσει την ανακοπή μέσα σε δέκα εργάσιμες μέρες από τη νέα επίδοση. Στην περίπτωση αυτή δεν χορηγείται η αναστολή εκτέλεσης που αναφέρθηκε, η διαταγή πληρωμής γίνεται τελεσίδικη, αποκτά δύναμη «δεδικασμένου» και είναι δυνατό να προσβληθεί μόνο με αναψηλάφηση.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.25). Η ημέρα του Σαββάτου, που περιλαμβάνεται από την επίδοση της διαταγής της πληρωμής μέχρι την άσκηση της εν λόγω ανακοπής, δεν περιλαμβάνεται στις ημέρες αργίας και υπολογίζεται στην προθεσμία για την άσκηση αυτής (ανακοπής)

15.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΕΛΕΣΙΔΙΚΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Στην περίπτωση που έχουν εγγραφεί επάνω στην ακίνητη περιουσία του οφειλέτη προσημειώσεις και στρέφεται η διαταγή πληρωμής εναντίον του πρέπει να τραπούν σε υποθήκες μέσα στην αποσβεστική προθεσμία των ενενήντα ημερών.

Μπορεί επίσης ο δικαιούχος της απαίτησης να εγγράψει απευθείας δικαστική υποθήκη επάνω σε τυχόν ακίνητη περιουσία του οφειλέτη κατά του οποίου εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής.

15.5 ΕΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ Ή ΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΕ ΥΠΟΘΗΚΗ ΜΕ ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

«Σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ. 1 του Εισ. Ν.Πολ.Δ., η διαταγή πληρωμής χρηματικών απαιτήσεων αποτελεί τίτλο για εγγραφή υποθήκης στην περίπτωση που δεν ασκήθηκε ανακοπή σε δεκαπέντε εργάσιμες ημέρες από την επίδοση της καθώς και στην περίπτωση που ασκήθηκε μεν εμπρόθεσμα η παραπάνω ανακοπή, αλλά όμως απορρίφθηκε τελεσίδικα από το δικαστήριο.»(Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.26) Παρατηρείται μια διχογνωμία Έτσι, κατά μία άποψη (Α.Π. 1217/1989 Α' Τμ. ΕλλΔνη 32 σελ.758) στην προαναφερόμενη πρώτη περίπτωση αρκεί να περάσει άπρακτη η δεκαπενθήμερη προθεσμία και δεν χρειάζεται η πάροδος της δεκαήμερης προθεσμίας από εκ νέου επίδοση της αυτής διαταγής πληρωμής, η οποία (προθεσμία) ενδιαφέρει μόνο για να παραχθεί «δεδικασμένο» στη διαταγή πληρωμής.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 2005, σελ.26)

Αλλά και στην περίπτωση τροπής της προσημείωσης σε υποθήκη που γράφτηκε για να ασφαλιστεί απαίτηση, για την οποία εκδόθηκε διαταγή πληρωμής, ισχύουν τα ίδια. Δηλαδή, η τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη μπορεί να γίνει μετά την πάροδο της δεκαπενθήμερης προθεσμίας και εφόσον στο χρονικό αυτό διάστημα δεν ασκήθηκε ανακοπή ή μετά την τελεσιδική απόρριψη της ανακοπής στην περίπτωση που αυτή ασκήθηκε εμπρόθεσμα, δηλαδή μέσα στην παραπάνω δεκαπενθήμερη προθεσμία.

Κατά άλλη άποψη (Α.Π 6/1996 Ολ., ΝοΒ 45 σελ.205), που είναι και η πιο επικρατέστερη, για την εγγραφή υποθήκης με βάση την διαταγή πληρωμής χρηματικών απαιτήσεων, σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγ. 1 του Εις.Ν.Κ.Πολ.Δ., δεν αρκεί η περάσει το διάστημα της δεκαπενθήμερης προθεσμίας άπρακτο, αλλά απαιτείται η εκ νέου επίδοση της διαταγής πληρωμής στον οφειλέτη και ταυτόχρονα η άπρακτη παρέλευση της νέας δεκαήμερης προθεσμίας, με αποτέλεσμα η διαταγή πληρωμής να τελεσιδικήσει, αποκτά κατά νόμο δύναμη δεδικασμένου και δεν μπορεί να προσβληθεί παρά μόνο με αναψηλάφηση.

15.6 ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΑΞΙΩΣΗΣ ΠΟΥ ΕΠΙΛΙΚΑΣΤΗΚΕ ΜΕ ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Ο Αγγελάκης (2005) τονίζει ότι κάθε αξίωση σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 268 Α.Κ.) παραγράφεται μετά από είκοσι έτη ακόμη και αν η αξίωση υπαγόταν σε συντομότερη παραγραφή. Το ίδιο ισχύει και για τη διαταγή πληρωμής, όταν αποκτήσει ισχύει δεδικασμένου, είτε επειδή επιδόθηκε δύο φορές στον οφειλέτη και παρήλθαν άπρακτες οι προθεσμίες των άρθρων 632 και 633 Κ.Πολ.Δ (15 και 10 εργάσιμες ημέρες αντίστοιχα) για άσκηση ανακοπής, είτε επειδή απορρίφθηκε τελεσιδικά η ασκηθείσα ανακοπή. Στις περιπτώσεις αυτές μια μόνο παραγραφή της απαίτησης εφαρμόζεται, σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη. Δηλαδή η παραγραφή αυτή είναι νέα παραγραφή και δεν συνδέεται οπωσδήποτε με τη φύση της αξίωσης (π.χ. απαίτηση από επιταγή, συναλλαγματική, τιμολόγιο κ.τ.λ), αλλά μόνο με την ιδιότητα της ως (τελεσιδικώς βεβαιωθείσης).

15.7 ΔΙΑΚΟΠΗ Η ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Για να διακοπεί η παραγραφή της απαίτησης πρέπει να επιδοθεί η διαταγή πληρωμής. Αντίθετα, δεν διακόπτεται η παραγραφή όταν γίνει κατάθεση της αίτησης για έκδοση της διαταγής πληρωμής, όπως γίνεται με την έγερση και κοινοποίηση της αγωγής.

Σε περίπτωση που ακυρωθεί η διαταγή πληρωμής, τότε η παραγραφή αναστέλλεται από την επίδοση της διαταγής πληρωμής ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή.

Επιπρόσθετα ότι για να επιμηκυνθεί η βραχυπρόθεσμη παραγραφή (π.χ η τριετής παραγραφή απαίτησης κατά αποδέκτη συναλλαγματικής), δεν αρκεί μόνο η έκδοση διαταγής πληρωμής αλλά απαιτείται και η επίδοσή της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16⁰: ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

16.1 ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ

Το κατασχεμένο ακίνητο πλειστηριάζεται δημόσια ενώπιον του συμβολαιογράφου της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο, ο οποίος ορίστηκε για τον πλειστηριασμό. Ο πλειστηριασμός γίνεται στην έδρα του δήμου ή της κοινότητας, στην περιφέρεια των οποίων βρίσκεται το ακίνητο και στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα, πάντα ημέρα Τετάρτη από τις 12 το μεσημέρι έως τις 2 το απόγευμα. Για τα έξοδα του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος την ημέρα του πλειστηριασμού ορίζεται χρηματικό παράβολο που βαρύνει τον επισπεύδοντα και προκαταβάλλεται από αυτόν. Ο πλειστηριασμός δεν μπορεί να γίνει πριν περάσουν σαράντα ημέρες από την ημέρα που έγινε η κατάσχεση, καθώς και από 1 Αυγούστου έως και τις 15 Σεπτεμβρίου. Το χρονικό αυτό διάστημα δεν εφαρμόζεται για την πλειστηρίαση πλοίων και αεροσκαφών.

16.2 ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ, ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Ο Αγγελάκης (1991) υποστηρίζει ότι δεκαπέντε ημέρες από την ημέρα που έγινε η κατάσχεση, ο δικαστικός επιμελητής πρέπει να συντάξει πρόγραμμα πλειστηριασμού που περιέχει συνοπτική περιγραφή του κατασχεμένου ακινήτου κατά το είδος, την θέση, τα όρια και την έκταση αυτού. Είκοσι ημέρες από την ημέρα της κατάσχεσης, το πρόγραμμα επιδίδεται στον οφειλέτη, τον τρίτο κύριο ή νομέα, τους ενυπόθηκους και προσημειούχους δανειστές και τον ειρηνοδίκη του τόπου της κατάσχεσης. Επίσης μέσα στην ίδια προθεσμία το πρόγραμμα κατατίθεται στο συμβολαιογράφο του πλειστηριασμού. Δεκαπέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα του πλειστηριασμού δημοσιεύεται σε εφημερίδα περίληψη του προγράμματος.

16.3 ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ

Διόρθωση μπορούν να ζητήσουν εκείνος υπέρ του οποίου γίνεται ή εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση ή και οποιοσδήποτε άλλος που έχει έννομο συμφέρον. Η αίτηση με την οποία ζητείται η διόρθωση πρέπει να κατατεθεί στο δικαστήριο το αργότερο τρεις εργάσιμες ημέρες πριν από την ημέρα του πλειστηριασμού γιατί αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

16.4 ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ

Αναστολή μπορεί να ζητήσει εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση. Έτσι το δικαστήριο μπορεί να αναστείλει τον πλειστηριασμό έως έξι μήνες (μια φορά ή τμηματικά σύμφωνα με το άρθρο 1000 του Κ.Πολ. Δ.). Για τα κατασχεθέντα ακίνητα που διαθέτουν εξοπλισμό και αποτελούν οικονομικό σύνολο η αναστολή δεν μπορεί να υπερβεί συνολικά τους τέσσερις μήνες. Στο χρόνο αναστολής υπολογίζεται και ο χρόνος που μεσολαβεί από την ημερομηνία του προηγούμενου πλειστηριασμού, που ματαιώθηκε εξαιτίας τυχόν (δικαστικής) διόρθωσης του προγράμματος, έως την ημέρα που ορίστηκε για το νέο πλειστηριασμό. Αίτηση για διόρθωση του προγράμματος του πλειστηριασμού είναι απαράδεκτη, αν έχει προηγηθεί αναστολή με το άρθρο 1000 του Κ.Πολ.Δ. Επίσης μπορεί να ζητηθεί όταν έχει ασκηθεί ήδη ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης όπως λ.χ. ανακοπή κατά της επιταγής για εκτέλεση, κατά της απαίτησης, κατά της εγκυρότητας του εκτελεστού τίτλου κ.τ.λ. Στην περίπτωση αυτή η σχετική αίτηση πρέπει να κατατεθεί στο δικαστήριο το αργότερο τρεις εργάσιμες ημέρες πριν από την ημέρα του πλειστηριασμού γιατί αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Με κοινή συναίνεση εκείνου υπέρ του οποίου γίνεται και εκείνου κατά του οποίου στρέφεται ο πλειστηριασμός, η οποία όμως βεβαιώνεται με συμβολαιογραφική πράξη.

16.5 ΠΛΕΙΟΔΟΣΙΑ -ΚΑΤΑΚΥΡΩΣΗ

Η πλειοδοσία αρχίζει με βάση την τιμή πρώτης προσφοράς και ο συμβολαιογράφος του πλειστηριασμού του δίνεται το δικαίωμα να ζητήσει από αυτούς που δήλωσαν συμμετοχή να καταθέσουν εγγύηση, εγγύηση δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερη από το 1/3 αλλά ούτε μικρότερη από το 1/8 της τιμής της πρώτης προσφοράς και δεν αναπροσαρμόζεται μετά το άνοιγμα του πλειστηριασμού. Επομένως θα πρέπει οι συμβολαιογράφοι των πλειστηριασμών να ζητούν μεγάλο ποσόν εγγύησης (1/3 της πρώτης προσφοράς) για να αποφεύγονται οι εικονικοί πλειοδότες και κατ' επέκταση οι αναπλειστηριασμοί. Αν κάποιος δεν καταθέσει εγγύηση, τότε αποκλείεται από τον πλειστηριασμό.

Η κατακύρωση, η μεταβίβαση της κυριότητας δηλαδή γίνεται στον πλειοδότη εκείνον που προσφέρει τη μεγαλύτερη τιμή, αφού πρωτότερα γίνει τρεις φορές πρόσκληση για μεγαλύτερη προσφορά. Ο υπερθεματιστής οφείλει να καταβάλει αμέσως ολόκληρο το πλειστηρίασμα, εκτός αν ο συμβολαιογράφος επιτρέψει την καταβολή μέρους μέσα σε δεκαπέντε ημέρες. Αν όμως ο πλειστηριασμός έγινε με τις σχετικές διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε και το πράγμα κατακυρώθηκε σε τρίτο η καταβολή του πλειστηριάσματος πρέπει να γίνει μέσα σε δέκα ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας των τριάντα ημερών. Αν ο υπερθεματιστής είναι ενυπόθηκος δανειστής, ο υπάλληλος του πλειστηριασμού μπορεί να του επιτρέψει τη μη καταβολή του ποσού του πλειστηριάσματος, το οποίο αναλογεί στην ενυπόθηκη απαίτησή του ή μέρος του ποσού αυτού, ώσπου να γίνει η οριστική κατάταξη, με εγγύηση ή και χωρίς εγγύηση.

16.6 ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ

Μέχρι την στιγμή της κατακύρωσης εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση έχει δικαίωμα να εξοφλήσει τις απαιτήσεις εκείνου υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση και των δανειστών που έχουν τίτλο εκτελεστό και αναγγέλθηκαν καθώς και τα έξοδα και να ματαιωθεί ο πλειστηριασμός. Επίσης ματαίωση μπορεί να γίνει αν συμφωνούν στη ματαίωση του πλειστηριασμού εκείνος υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση και όλοι οι αναγγελλμένοι δανειστές που έχουν καταθέσει τίτλο εκτελεστό.

Επίσης αν εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, κατά τις σχετικές διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε., εξοφλήσει, μέσα σε τριάντα ημέρες από τη διενέργεια του πλειστηριασμού, τα χρέη του στο δημόσιο με τις τυχόν προσαυξήσεις τους, τα έξοδα και δικαιώματα της αναγκαστικής εκτέλεσης. Τέλος αν υπάρξει απροθυμία πλειοδοτών. Τότε γίνεται νέος πλειστηριασμός μέσα σε σαράντα ημέρες. Αν δεν υπάρξει και σ' αυτόν κατακύρωση, καθένας που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο να διατάξει τη διενέργεια νέου πλειστηριασμού μέσα σε τριάντα ημέρες με την ίδια ή κατώτερη τιμή πρώτης προσφοράς. Αν πάλι ο νέος πλειστηριασμός δεν πραγματοποιηθεί ή δεν κατορθωθεί η ελεύθερη εκποίηση του πράγματος, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την κατάργηση της κατάσχεσης ή τη μελλοντική διενέργεια νέου πλειστηριασμού.

16.7 ΑΝΑΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Σε περίπτωση που ο υπερθεματιστής δεν καταβάλει ολόκληρο το πλειστηρίασμα, τότε γίνεται αναπλειστηριασμός σε βάρος του. Δηλαδή αν κατά τον πλειστηριασμό δεν επιτευχθεί το ίδιο πλειστηρίασμα, ευθύνεται να το συμπληρώσει και επιπλέον βαρύνεται με τα έξοδα του αναπλειστηριασμού. Αν κατά τον αναπλειστηριασμό επιτευχθεί μεγαλύτερο πλειστηρίασμα, ο υπερθεματιστής που δεν κατέβαλε δεν έχει δικαίωμα να ζητήσει το επιπλέον.

16.8 ΑΚΥΡΩΣΗ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ Η ΑΝΑΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ

«Αν πρόκειται για εκτέλεση για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων, μπορεί να ζητηθεί με ανακοπή ή ακύρωση πλειστηριασμού ή αναπλειστηριασμού μέσα σε τριάντα ημέρες αν πρόκειται για κινητά και ενενήντα ημέρες αφότου μεταγραφεί η περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης, αν πρόκειται για ακίνητα. Η ανακοπή πρέπει να εγγραφεί στο βιβλίο διεκδικήσεων του υποθηκοφυλακείου της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο μέσα σε τριάντα ημέρες από την κατάθεση της, αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη.» (Μιχάλης Ε. Αγγελάκης, 1991, σελ. 45)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όπως είναι λογικό η αύξηση του ποσοστού των καθυστερούμενων δανείων ήταν αποτέλεσμα του ξεσπάσματος της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Μία κρίση η οποία ήταν αποτέλεσμα συγκεκριμένων πρακτικών και οδήγησε στο τέλος μίας εποχής που οικονομικά είχε συνοφαστεί με ξέφρενους ρυθμούς πιστωτικής επέκτασης έξω από κάθε όριο λογικής.

Σήμερα βιώνουμε το τέλος αυτής της εποχής στην παγκόσμια οικονομία. Της εποχής της κυριαρχίας των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, η οποία χαρακτηρίστηκε από χαλαρή έως ανύπαρκτη εποπτεία, ελάχιστη κρατική παρέμβαση, αστρονομικές αμοιβές στελεχών, αποσύνδεση των χρηματιστηριακών αξιών από την αύξηση της παραγωγικότητας, ανάληψη υπερβολικών κινδύνων, περιορισμένη διαφάνεια.

Στο τέλος αυτής της εποχής, δηλαδή στις μέρες μας, ο κόσμος αυτός κατέρρευσε. Οι αρνητικές συνέπειες είναι σημαντικές για την παγκόσμια οικονομία, για όλους τους πολίτες. Ήδη παρατηρούνται έντονα σημάδια επιβράδυνσης των ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης στις χώρες του ΟΟΣΑ, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Οι ελπίδες όλων για τη διάσωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την ελαχιστοποίηση των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών της κρίσης καθώς και για την, όσο το δυνατόν, συντομότερη έξοδο από αυτή, εναποτίθενται στα κράτη και τις κυβερνήσεις. Αυτό σηματοδοτεί την επιστροφή στο ρεαλισμό και την κοινή λογική. Δεν πρέπει όμως να σηματοδοτήσει την επιστροφή σε παρωχημένες και αναποτελεσματικές μορφές κρατισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μονογραφίες-Βιβλία:

- Αγγελάκης Μιχάλης (2005, Μάρτιος). Αποτελεσματική διαχείριση ληξιπρόθεσμου χαρτοφυλακίου. Αθήνα.(σημειώσεις από σεμινάρια)
- Αγγελάκης Μιχάλης (1991, Δεκέμβριος). Εισαγωγή στην εκκαθάριση των ληξιπρόθεσμων και επισφαλών απαιτήσεων. Αθήνα. (σημειώσεις από σεμινάρια)
- Αγγελάκης Μιχάλης (2005). Τραπεζικές Χρηματοδοτήσεις-Εμπλοκές. Αθήνα.
- Αθήνα Κλαβανίδου Δέσποινα(1997). Καταναλωτικά Δάνεια. Δογματική Θεώρηση και συναφή πρακτικά ζητήματα. Θεσσαλονίκη. Σακκούλα,

Περιοδικές Εκδόσεις:

- ✓ Γκαργκάνας Νικόλαος (2007). Έκθεση του διοικητή για το έτος 2006. Αθήνα
- ✓ Γκαργκάνας Νικόλαος (2006). Έκθεση του διοικητή για το έτος 2006, Αθήνα
- ✓ Γκαργκάνας Νικόλαος (2005). Έκθεση του διοικητή για το έτος 2004.
- ✓ Προβόπουλος Γεώργιος (2009). Έκθεση του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας για το έτος 2008
- ✓ Προβόπουλος Γεώργιος (2009). Ενδιάμεση έκθεση για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα
- ✓ Εφημερίδα <<Καθημερινή>>, Απόσπασμα από άρθρο του Γιάννη Παπαδογιάννη στις 10 Φεβρουαρίου 2010 με τίτλο:<<Σε επίπεδο ρεκόρ ανήλθαν τα δάνεια σε καθυστέρηση>>
- ✓ Γκόρτσος, Χ. (2007). «Η Βασιλεία II αποτελεί πρόκληση όχι μόνο για τα εποπτευόμενα πιστωτικά ιδρύματα, αλλά και για τις εποπτικές αρχές». Συνέντευξη στο ένθετο «Banking & Finance» του περιοδικού «Επιστημονικό Μάρκετινγκ». Τεύχος Ιούλιος-Αύγουστος 2007

Πηγές διαδικτύου:

- Στόχος τα χαμηλότερα επιτόκια από τη μείωση των επισφαλειών
<http://www.economics.gr/articleData/MX/2006/Mourgelas.htm>
- Ακόρεστη διψά για δάνεια και το 2007
http://news.kathimerini.gr/4dogi/w_articles_economy_2_12/04/2007_222936
- Τειρεσίας(τραπεζικά συστήματα πληροφοριών Α.Ε).
<http://www.tiresias.gr/gr/gag/gag.html>
- Τράπεζα της Ελλάδος και εποπτεία του τραπεζικού συστήματος.
http://www.eap.gr/programmes/tra/tra50/docs/gr_bank.doc
- Τράπεζα της Ελλάδος -Χρηματοδότηση στην ελληνική οικονομία από τα εγχώρια Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα
<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/monetary/financing.aspx>
- http://67.18.47.148/com/index/otsm/tx_keimena/A1-4-12-00TEIRESIAS.asp-235
- Πετράκης, Π. (2007). «Σύμφωνο της Βασιλείας I & II». <http://www.elearn.elke.uoa.gr/petrakis>
- Προβόπουλος, Γ. (2000). «Αξιολόγηση των πρόσφατων προτάσεων της Βασιλείας». <http://www.economics.gr>
- Γκόρτσος, Χ. (2007). «Υψηλό το κόστος προσαρμογής των τραπεζών στο νέο καθεστώς κανόνων της Βασιλείας II». <http://www.express.gr>
- Κυριακόπουλος, Π. (Δεκέμβριος 2006). «Η ενσωμάτωση της Βασιλείας II στην ελληνική νομοθεσία» <http://www.economia.gr>

- Τράπεζα της Ελλάδας, Πίνακες από έκθεση διοικητή για το έτος 2008 και από ενδιάμεση έκθεση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/monetary/financing.aspx>
- Γιάννης Στουρνάρας(2009)-Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, οι επιπτώσεις, οι προοπτικές και η νέα αρχιτεκτονική http://www.iene.gr/energyweek08/articlefiles/page03_04/a_omilia_stournara.pdf